

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

Dužionica u Somboru

BROJ
693

Subotica, 29. srpnja 2016. Cijena 50 dinara

Бачки Брег
Bački Breg

Бачки Брег
Bački Breg
Bereg

Bački Breg nije
više Bereg

Jačanje veza iseljene
i domovinske Hrvatske

Slučaj tajnice
Renate Kuruc

INTERVJU
Latinka Perović

Intelektualci, ovdje i sada

SADRŽAJ

AKTUALNO

5

Novi »propust« lokalne samouprave:
**IZBACIVANJE HRVATSKOG
IZ SLUŽBENIH DOPISA**

NAJAVE DOGAĐAJA

U srijedu, 27. jula 2016. godine, u 10:00 časova, održaće se konferencija za novinare na kojoj će biti predstavljena knjiga „Dugičanka 2016“, koja će biti objavljena u Subotici.

Na konferenciji će govoriti Mirko Babić, „Bačka“, Goran Matković, predsjednik Uprave Muzik, trenutno najpopularniji muzičar i trener Bosnian da izmislite.

KANCELARIJA ZA MEDIJE

RAZGOVOR

19

Ivica Ivanković, profesor etnologije, poljskog jezika i književnosti
ORIGINALNE IDEJE I PROJEKTI

ŠIROM VOJVODINE

22

Službena uporaba jezika
na praktičnom primjeru
BAČKI BREG VIŠE NIJE BEREG

REPORTAŽA

32-33

Crkva Gospe od Škrpjela kraj Perasta: Susret s
poviješću
ČUDO OD OTOKA

KULTURA

30

Tribina *Bunjevačko momačko kolo i Dužijanica*
održana u Subotici
**MOMCI NOŠENI MLADIM SUNCEM S
VISINE**

SPORT

50

Luka Rakin, rukometaš, Sonta
RUKOMET U GENIMA

Poludemokracija

O(ne)iskrenosti političara ispisani su mnogi redovi i potrošeno mnogo riječi. Također i o njihovoj (ne)vjerodostojnosti i (ne)odgovornosti. Naglasak je pri tome skoro uvijek na onom »ne«, a suprotno se čini izuzetkom. Koja je količina stresa kada vam se posao sastoji u tome da svakodnevno pratite što je koji političar rekao, ili poručio, napose kada ste novinar hrvatskog manjinskog tjednika u

Srbiji – pokušajte zamisliti. Još jučer smo slušali poruke o unaprijeđivanju suradnje između Srbije i Hrvatske, a danas se već »puca iz svih oružja«. A umjesto budućnosti kojoj su, kako sami tvrde, »okrenuti«, na dnevnom redu političara u Srbiji je tumačenje povijesti, iako za to nisu stručni, a ni dobronamjerni. I naravno govori se o povijesti Hrvatske na najgori mogući način, dok se vlastita prošlost gleda kroz ružičaste naočale. Ističe se i govor mržnje spram pripadnika svojega naroda u susjednoj zemlji, dok se govor mržnje spram manjina u vlastitoj zemlji niti ne zamjećuje.

I tako se krećemo brzinom svjetlosti iz budućnosti u prošlost, i svi sve znaju, a sadašnjost nam ostaje nedokučiva i neobjašnjiva. Što nam se to događa i zašto nam se sve to događa? Politolog Ron Hague je ponudio dva tumačenja za stanje demokracije u postkomunističkim zemljama. Jedno je viđenje optimistično, a drugo pesimistično. Prema optimističnom stajalištu poludemokracija je tek prijelazna faza u hodu od autoritarne vladavine do pune demokracije, i od »kumovskog kapitalizma« k razvijenom i otvorenom gospodarstvu. Prema pesimističkom stajalištu, poludemokracija je stabilna metoda vladanja u siromašnim i neravnopravnim društvima nakon što otvorena diktatura postane neprihvatljivom. U ovakvim društvima »demokratski despoti« kontroliraju novac, radna mjesta, ugovore, mirovine, državne stanove, medije i sve ostale »nezavisne« institucije kako bi djelotvorno vladali. Moć je u rukama bogataša i ostalih velikaša koji iskorištavaju, ali u stanovitoj mjeri i štite siromašne, a što je najgore takva poludemokracija je sasvim dovoljna međunarodnim organizacijama poput MMF-a i Svjetske banke, te se takvo stanje nastavlja i dalje održavati. I nema prelaska u stabilnu demokraciju i razvijeno gospodarstvo.

Koje vam je stajalište bliže?

J. D.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Zvonko Sarić, Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hreka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
(tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica)
(jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: *Sajnos* doo Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Ivo Kujundžić vd. urednika kanala *Glas Hrvatske*

Ivo Kujundžić imenovan je za vršitelja dužnosti glavnog urednika Programskih kanala *Glas Hrvatske* Hrvatske radio-televizije (HRT). On je najavio iskorake koje će HRT napraviti u smislu jačanja proizvodnje i emitiranja novih programskih sadržaja namijenjenih Hrvatima izvan Hrvatske. Uz najiscrpnije informacije o zbivanjima u Hrvatskoj novi programski sadržaji pridonijet će upoznavanju Hrvata diljem svijeta s hrvatskom kulturnom, tradicijskom, povijesnom i prirodnim baštinom. Cilj novih programskih sadržaja je i promicanje hrvatske kulturne, tradicijske, prirodne, turističke i inih posebnosti.

Ivo Kujundžić, rodom iz Subotice, na HRT-u je zaposlen od 1991. Bio je prvi akreditirani dopisnik Hrvatske televizije iz Budimpešte, novinar Vanjskopolitičke redakcije, te urednik tjedne emisije za hrvatske manjine u europskim zemljama *Korijeni*. Aktualni je urednik emisije *Pogled preko granice - Hrvati u BiH*. Hrvatima izvan Hrvatske pomagao je i kao hrvatski diplomat u Mađarskoj, te na dužnosti veleposlanika Republike Hrvatske u Makedoniji.

Provaljeno u župnu crkvu Svete Ane u Maradiku

Nepoznati počinitelji provalili su u župnu crkvu Svete Ane u Maradiku, što je izazvalo uznemirenje vjernika u Srijemskoj biskupiji, priopćio je u nedjelju maradički župnik **Božidar Lusavec**.

»Provaljeno je u crkvene prostorije i vjeronaučnu dvoranu, koja posljednjih mjeseci služi kao prostor za svetu misu i druge liturgijske obrede, jer je 2014. godine, uz teško dobivene dozvole, počela gradnja nove crkve«, izjavio je za Hinu velečasni Lusavec.

»Materijalna šteta nije velika, ali je puno veća duhovna i vjerska nesigurnost«, kaže maradički župnik.

Provalnici su, kako objašnjava Lusavec, obeščastili svetohranište i razbacali po crkvi hostije i ciborij, a ukradeno je i gorivo iz strojeva tvrtke *Panić gradnja-in*, koja privodi kraju uređenje okoliša novih objekata župne crkve.

»Policija je obavila očevid, ali ne i na ciboriju, u kojem su bile pohranjene hostije, i koji za nas vjernike znači svetinju, a nije uopće pregledan«, objašnjava župnik.

U crkvene prostorije provaljeno je uoči proslave zaštitnice župe, svete Ane, 26. srpnja i dovršetka radova na novoj crkvi te pastoralnom centru.

Projekt gradnje crkve je pri kraju, ali su neugodni događaji uznemirili vjernike, premda je i uz početak gradnje bilo neugodnih komentara poput: »ustaše grade crkvu«, kaže velečasni Lusavec.

Veliki dio maradičke župe, uz Hrvate, čine vjernici mađarske nacionalnosti.

Hina

Prosvjedne note Hrvatske i Srbije

Hrvatsko Ministarstvo vanjskih i europskih poslova uputilo je u utorak prosvjednu notu Srbiji zbog »neprihvatljivih izjava« srbijanskih dužnosnika o poništenju presude kardinalu **Alojziju Stepincu**.

Zagrebački sud poništio je prošloga petka presudu Stepincu, kojom su ga bivše komunističke vlasti 1946. osudile na 16 godina zatvora zbog suradnje s ustaškim režimom u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

Srbijanski predsjednik **Tomislav Nikolić** ocijenio je da Hrvatska time »zatrpava jame u koje su ustaše pokapale Srbe« i riskira da ostane bez potpore civiliziranog svijeta, a premijer **Aleksandar Vučić** tim je povodom nazvao Stepinca »jednim od ključnih ideologa najgora nacističke vlasti na europskom tlu.«

Izražavajući najošttriji prosvjed, u MVEP-u ističu da takva retorika potiče raspirivanje netrpeljivosti između dvaju naroda i udaljava Srbiju od prihvatanja europskih vrijednosti i priključenja europskoj obitelji.

MVEP je pozvao obnašatelje državnih dužnosti u Srbiji da svoj diskurs usmjere k jačanju dobrosusjedskih odnosa i da se umjesto tendencioznih verbalnih obračuna prožetih neistinama, povijesnim revizijama i objedama posvete racionalnom dijalogu o svim pitanjima važnim za odnose dviju zemalja.

Sljedećeg dana, u utorak, Ministarstvo vanjskih poslova Srbije uručilo je prosvjednu notu veleposlaniku Hrvatske u Beogradu **Gordanu Markotiću**, kojom prosvjeduje zbog poništavanja osuđujuće presude izrečene protiv Alojzija Stepinca, koju smatra rehabilitacijom fašizma i ustaške NDH.

Z. S.

Savjet za međunacionalne odnose

Na posljednjoj sjednici Skupštine grada Sombora imenovan je Savjet za međunacionalne odnose. Članovi su **Branislav Orlić**, **Igor Gromilović**, **Željko Milojević**, u ime Hrvatskog nacionalnog vijeća **Antun Borovac**, a **Judit Csapó** i **Aleksandra Pašić** u ime Mađarskog nacionalnog vijeća, dok će Nacionalno vijeće romske nacionalne manjine predstavljati **Ivan Petrović**, a Nacionalno vijeće bunjevačke nacionalne manjine **Stanislava Lutkić**. Savjet je imenovan na razdoblje od četiri godine.

Z. V.

NOVI »PROPUST« LOKALNE SAMOUPRAVE:

Izbacivanje hrvatskog iz službenih dopisa

S mail adrese subotičkog Media centra na mail adrese novinara i novinskih kuća, pa tako i *Hrvatske riječi*, posljednjih nekoliko dana pozivi na događaje koje organizira ili u kojima lokalna samouprava sudjeluje reducirani su s tri na dva jezika u službenoj uporabi na području Grada. Ako ste kojim slučajem u dilemi koji bi to jezik mogao biti žrtva ove lingvističke racionalizacije, pomoći ćemo vam tako što ćemo priopćiti da nije riječ niti o srpskom niti o mađarskom jeziku. Zapravo, da se tako nešto dogodilo, to bi bila vijest koja bi promptno stigla i do srpskog i mađarskog premijera, a vjerojatno i dalje: do Bruxellesa, pa čak i Washingtona zbog kršenja nacionalnih, ljudskih i inih prava.

No, za razliku od srpskog i mađarskog, izbacivanje hrvat-

skog iz službenih dopisa tijela lokalne samouprave, a Media centar to svakako jeste, prošao je (i prolazi) tiho i tek uz poneku reakciju. Baš onako kao što je prošao i izostanak **Bogdana Labana** – kao prvog gradonačelnika Subotice – s *Takmičenja risara* u Đurđinu ili onako kako teče realizacija (nikako, dakle) premijerovog obećanja o asfaltiranju dvije ulice u Donjem Tavankutu, za što je pred brojnim novinarima prije nešto više od mjesec dana u Subotici zadužio upravo novog gradonačelnika. Pridodamo li tu i nedavno usvajanje odluke Skupštine grada da zvanje *Počasnog građanina Subotice* ove godine ponese **Matija Bečković**, onda se na posljednji »propust« lokalne samouprave u vidu poziva na srpskom i mađarskom može gledati i kao na dodatnu demonstraciju sile dva najjača

politička (i nacionalna) partnera u Skupštini grada: Srpske napredne stranke i Saveza vođanskih Mađara, ali i kao na nastavak svjesnog ignoriranja prava Hrvata u Subotici koje se za razmjerno kratko vrijeme veoma uspješno provodi.

Veći problem, međutim, od puke provedbe političke volje i moći predstavlja činjenica da oni koji to rade (ili pak o tome šute) zapravo grubo krše Statut Grada u kom jasno stoji da je hrvatski u Subotici u ravnopravnoj službenoj uporabi sa srpskim i mađarskim jezikom. Na taj način odgovorni za uskraćivanje ranije stečenih prava – a to su na prvom mjestu gradonačelnik Bogdan Laban i predsjednik Skupštine grada **Tivadar Bunford** – i bez odluke lokalnog parlamenta hrvatskoj su zajednici ukinuli dio prava koja im i po zakonu, o boljim ljudskim

običajima da i ne govorimo, svakako pripadaju. S obzirom na to da navedeni predstavnici lokalne samouprave do sada nisu reagirali, izbacivanje hrvatskog iz službenih dopisa može navesti na pomisao kako će se ova praksa na teritoriju Grada vrlo brzo proširiti i na druge ustanove koje su pod ingerencijom Skupštine grada: Gradsku upravu, javna poduzeća, obrazovne ili institucije kulture.

Stoga bi, ako su već prisegli na poštivanje zakona, bilo više nego primjereno i korektno da se čelni ljudi Grada pozabave ovim »grješkama« i to tako što će u svojim redovima naći odgovorne za to, te se potruditi da se iste više ne ponove. Samo na taj način uvjerit će javnost da im je služenje interesima svih građana Subotice istinska namjera.

Z. R.

Osnovana Udruga banatskih Hrvata

Osnovana je nova hrvatska udruga u Srbiji, čije je ime *Udruga banatskih Hrvata*. Udruga za cilj ima očuvanje identiteta Hrvata u Srbiji, a sjedište joj je u Zrenjaninu. Na osnivačkoj skupštini na mandat od četiri godine za prvog predsjednika udruge izabran je **Goran Kaurić** iz Zrenjanina, diplomirani profesor tjelesnog odgoja i sporta – master, uposlen u Pokrajinskom tajništvu za gospodarstvo i turizam.

»Osnivanje Udruge banatskih Hrvata je nastalo kao potreba očuvanja kulturnog i nacionalnog identiteta Hrvata u Banatu. Tragovi u povijesti i kulturi Banata koje je hrvatski narod ostavio ne mogu i ne smiju biti izbrisani. Povijest Banata bi bila

mnogo siromašnija da hrvatske kulture i tradicije nema na ovom prostoru. Trag hrvatskog naroda ne može biti samo u prošlosti i povijesti Banata, nego treba produbljivati svoje tragove i čuvati svoj identitet i sada i u budućnosti«, kazao je za portal *Hrvatske novine – vijesti* predsjednik udruge Goran Kaurić.

»Tijekom posljednjih 70 godina broj Hrvata u Srbiji smanjio se više od tri puta. To je trend koji vrijedi i za Hrvate u Banatu. Samo u općini Opovo Hrvati čine više od 1 posto stanovništva, a ukupno nas ima prema posljednjem popisu manje od tri tisuće na teritoriju cijelog Banata. Ipak, danas se hrvatski jezik

može čuti u Zrenjaninu, Boki, Neuzini, Opovu, Bijeloj Crkvi, Ivanovu, Pančevu i Starčevu. I upravo da bi se mogao čuti i dalje, riješili smo da se organiziramo u *Udrugu banatskih Hrvata*«, pojašnjava Kaurić. Upitan kako vidi budućnost Hrvata iz Banata, on je kazao:

»Prije svega, smatram da je izuzetno važno da se svi oni koji se osjećaju kao Hrvati tako i izjasne, a to će biti i temelj djelovanja Udruge i to je nešto na čemu aktivno radim, jer samo tako Hrvati u Banatu mogu imati budućnost. Zaštita nacionalnih manjina, pa i Hrvata, nije dovoljno uređena zakonom i drugim aktima, a problemi nastaju i kod njihovog provođenja i to je nešto za što se mi sami moramo izboriti«.

PRIJEDLOG STEFANIE SKENDER I MAJE GRBIĆ ZA JAČANJE VEZA IZMEĐU ISELJENE I DOMOVINSKE HRVATSKE

Iskoristiti postojeće potencijale

S obzirom na to da Hrvata izvan Hrvatske ima približno jednako kao i Hrvata u RH, potrebno je na sustavan način jačati njihovu suradnju, napose onu između znanstvenika i poduzetnika, u cilju jačanja produktivnosti Hrvata i Hrvatske, odnosno zaustavljanja iseljavanja mladih, smatraju mlade poduzetnice Skender i Grbić

Stefania Skender

Direktorica tvrtke *Pametan rast za poslovno savjetovanje*, stručnjakinja za strateško i poslovno planiranje i EU projektni menadžment **Stefania Skender**, zajedno s psihologinjom **Majom Grbić** koja je veći dio svog života provela u iseljeništvu (Njemačka, Austrija), predložila je na 2. hrvatskom iseljeničkom kongresu održanom nedavno u Šibeniku osnivanje posebnog tijela pri Uredu predsjednice Hrvatske **Kolinde Grabar – Kitarović** za uspostavljanje

novih i jačanje postojećih veza između poduzetnika i znanstvenika u Hrvatskoj s onima izvan Hrvatske.

»S obzirom na to da Hrvata izvan Hrvatske ima približno jednako kao i Hrvata u Hrvatskoj, potrebno je na sustavan način jačati njihovu suradnju, posebnu onu između znanstvenika i poduzetnika, u cilju jačanja produktivnosti Hrvata i Hrvatske odnosno zaustavljanja iseljavanja mladih. Spomenuto tijelo bi imalo nestranačkog i stručnog voditelja/predstojni-

ka koji bi se mijenjao svake 2 do 4 godine (jednom bi to bila osoba iz redova Hrvata izvan Hrvatske, a jednom osoba iz redova Hrvata u Hrvatskoj), te bi objedinjavalo i koordiniralo sve relevantne dionike iz domovinske i iseljene Hrvatske (ministarstva, agencije, zavodi, komore, institute, HUP, Maticu iseljenika, Katoličku crkvu, Ured za Hrvate izvan Hrvatske, Savjet Vlade, Fond Jedinstvo uz pomoć znanja i druge)«, navodi se u obrazloženju ovoga prijedloga.

OSNOVATI KOORDINACIJSKO TIJELO

Problemska analiza koju su autorice provele je pokazala kako je ključan problem zbog kojeg je potencijal suradnje između hrvatskih poduzetnika i znanstvenika izvan Hrvatske s hrvatskim poduzetnicima i znanstvenicima u Hrvatskoj trenutno nedovoljno iskorišten upravo zbog nedostatka tješnje suradnje među relevantnim dionicima. Mišljenja su stoga kako je

potrebno osnovati svojevršno koordinacijsko tijelo.

Nakon provedbe temeljite analize stanja i izrade nove Strategije o odnosima Hrvatske s Hrvatima izvan domovine, tijelo bi tako, primjerice, pružalo potporu Hrvatima izvan Hrvatske koji žele investirati u domovinu na svakom koraku i proaktivno im pristupalo, te bi ih posebno usmjeravalo na projekte mladih, početnika, žena, osoba s invaliditetom te one na područjima od posebne državne skrbi, ali i na druge kvalitetne projekte u skladu sa Strategijom pametne specijalizacije Hrvatske.

Uz Strategiju je, smatraju Skender i Grbić, potrebno istovremeno izraditi i Bazu hrvatskih projekata pripremljenih prema metodologiji Europske komisije, te nositeljima projekata od posebne važnosti pružiti potporu prilikom pripremanja istih.

»Prema podacima Svjetske banke i Hrvatske narodne banke hrvatski iseljenici su najjači hrvatski strani investitor. Potrebno im je, stoga, posvetiti posebnu pozornost. Modeli za suradnju su brojni, a uz spomenuti tu je i mogućnost zajedničkog pripremanja i provedbe međunarodnih EU projekata, razvoja sustava mentoriranja (uspješni poduzetnici i znanstvenici izvan Hrvatske mentoriraju mlade u Hrvatskoj i obrnuto), privlačenja mladih studenata-Hrvata izvan Hrvatske na studije u Hrvatsku«, kaže Skender.

Autorice su istaknule kako je potrebno prijeći iz jednodimenzionalnog u višedimenzionalan model suradnje. Napomenule su i kako spomenuto tijelo treba posebnu važnost pridavati olakšavanju pristupa informacijama svima zainteresiranima. Predlažu zato i da se sve sjednice novoosnovanog tijela prenoše uživo, snimaju i pohranjuju online. Uvjerene su kako fokusiranjem na razvoj i budućnost ukupno 8 milijuna Hrvata zajedno može zaustaviti iseljavanje mladih i ubrzati rast hrvatskog gospodarstva.

MOGUĆNOSTI I PREPREKE FINANCIRANJA PROJEKATA

Na kongresu u Šibeniku bilo je riječi i o mogućnostima financiranja poduzetničkih inicijativa kroz apliciranje na EU fondove. O tome kakve su mogućnosti i koji su zahtjevi i prepreke kod apliciranja na ove fondove Stefania Skender ima veliko iskustvo budući da je osnovna djelatnost njihovog poduzeća da na temelju analize potrebe klijenata »kroje« pakete usluga kako bi im pomogli identificirati koje su investicije i poslovne ideje unutar organizacije prioritetne, identificirati nacionalne i EU izvore financiranja i pomoći klijentima da unutar svoje organizacije stvore preduvjete za provođenje EU i drugih projekata.

»Što se tiče apliciranja na europske fondove, mladi imaju prepreku financiranja projektne dokumentacije zato što za bilo koji fond treba pripremiti projektnu aplikaciju, poslovni plan i slično i zaista bi se moglo i tu pomoći na način da im se isfinancira ta potrebna dokumentacija. Ovisno o visini financiranja, kompleksnosti dokumentacije ta sredstva nikada nisu manja od 1.500 eura, a što za nekoga tko tek nešto želi pokrenuti zna biti nepremostiva prepreka. Postoji taj jaz koji treba nekako premostiti, jer zaista u europskim fondovima a i u drugim izvorima financiranja postoji jako puno prilika za mlade ljude i druge skupine. Tako, primjerice, u Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak postoje odlični programi gdje mladi mogu dobiti 2 posto kamate. Nekim našim mladim poduzetnicima za koje smo radili investicijske studije je odobreno, što znači to je zaista tu. Osigurano im je državno jamstvo tako da je kredit i na taj način osiguran, jer oni nemaju imovine. Ali netko im treba pomoći u pripremi te dokumentacije. Radi se o porezno-poduzetničkom savjetovanju, koji pravni oblik da otvore, u kojem trenutku, na što da paze

itd. Ima tu jako puno pojedinstva«, objašnjava Skender.

Skender pojašnjava kako u cijelom ovome poslu treba znati kako osmisлити projekt da bude održiv, jer svaki projekt mora biti relevantan i usklađen ne samo s ciljevima tog natječaja ili programa i s ciljevima ciljne skupine s kojom će projekt raditi već mora biti relevantan i za organizaciju koja je prijavljuje.

»Projekt mora biti nekakav logičan nastavak vašeg dosadašnjeg djelovanja i mora biti provediv s tim određenim proračunom u nekom određenom vremenskom roku. Mora biti financijski održiv i mora imati dobar odnos troškova i koristi jer, naravno, vi se natječete s drugim organizacijama i projektima i morate biti i donekle inovativni da biste se istaknuli.«

SVAKI PAPIR NA SVOM MJESTU

Na koncu, Skender ističe kako konzultantsko tržište nije izraslo slučajno jer za njim postoji realna potreba. Radi se, kaže, o jednom prilično kompleksnom poslu koji treba znati raditi, a ljudi koji su nekim svojim svakodnevnim poslovima

zaokupljeni nemaju vremena i jednostavno ne mogu to sami uraditi.

»Moram reći da zaista sve više i više traže konzultantske usluge i vjerujem da je to rezultat i dobrim dijelom predpristupnog razdoblja. Ove godine smo primijetili veliki porast svijesti po tom pitanju, svijesti da ne mogu sami jer su probali i možda nije dobro prošlo i sad su svjesni da im je potreban kvalitetan konzultant, koji će im jamčiti ono što može jamčiti. A konzultant može jamčiti da će poslovni plan biti izrađen po pravilima struke, da projekt neće pasti recimo na administrativnoj provjeri i da će svaki papir biti na svom mjestu, da neće pasti na provjeri prihvatljivosti. Znači, konzultant bi trebao jamčiti da je napravio preliminarnu analizu i da je zaista projekt, odnosno nositelj, prihvatljiv. A na bodovanju kvalitete tu ne možete jamčiti, jer nikada ne znate tko će se drugi javiti i s kojom idejom ali ipak po broju bodova se vidi je li to zaista bilo kvalitetno urađeno«, kaže Skender te dodaje kako od konzultanta treba uvijek tražiti da pokažu reference, ukoliko ih se želi angažirati.

J. D.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O DONESENOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJA PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt »Izgradnja objekata na vodozahvatu kompleksa Bački Vinogradi«, na katastarskoj parceli 1974 KO Bački Vinogradi, ulica Petefi Šandor bb (46.122494°, 19.855103°), nositelja projekta J.K.P. VODOVOD I KANALIZACIJA Subotica, Trg Lazara Nešića br. 9.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavještenja u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na Internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/pages/10313_1.pdf

SLUČAJ TAJNICE MZ SONTA RENATE KURUC

Otvaranje arene za politički linč

Da se zločini iz mržnje doista prešućuju i izbjegavaju se kvalificirati pravim imenom, potvrđuje slučaj tajnice MZ Sonta Renate Kuruc, koji je čak mnogo više zabrinjavajući: politički obračun s osobama (uz predsjednika DSHV-a) koje su se usudile kazati da je djelo učinjeno iz nacionalne mržnje. Poruka je jasna: ne samo da se neće adekvatno procesuirati zločini iz mržnje, nego pripadnici nacionalnih manjina o njima ne smiju čak ni javno govoriti, kaže Slaven Bačić

Nakon izvanredne sjednice Savjeta MZ Sonta od 19. srpnja i zaključka kojim se predlaže tajnici **Renati Kuruc** da ponudi ostavku na tu dužnost, dojam je da je sve ostalo nedorečeno. Podsjetimo, sjednicu je putem sms poruka sazvao predsjednik Savjeta **Željko Dekan** (SPS), a održana je s tijesnim kvorumom. Od petnaestero članova prisustvovalo je osmero. Nije se odazvalo dvoje članova iz redova DSHV-a, dvoje iz DS-a, dvoje iz SPS-a i jedan iz SNS-a. U uvodnom izlaganju Dekan je napomenuo da će ova sjednica biti informativna, pa ipak, na koncu se glasovalo. Predsjednik Dekan prisutne je obavijestio da je zaključak usvojen većinom od 6 glasova, 1 je bio protiv i jedan uzdržan. Upitno je je li usvojen zaključak pravovaljan i što znači odredba da je za usvajanje odluka i zaključaka potrebna kvalificirana većina, a osobito je li uopće obvezujući za tajnicu Renatu Kuruc.

DEKAN: KULMINIRALE NESUGLASICE

Tijek sjednice pokazao je da je samo formalni razlog njezina sazivanja izvještavanje hrvatskih medija o incidentu u Apatinu, u kojem je napadnut devetnaestogodišnji Sončanin **Josip Bukovac**. Kroz nastalu raspravu, u kojoj se nisu u svakom momentu birale riječi, tajnici Renati Kuruc je od strane predsjednika Dekana spočitavana čak i zlouporaba službenog

položaja, a osim načina obavljanja svojih dužnosti, najviše joj je spočitavano što je generalnog konzula Republike Hrvatske u Subotici **Velimira Plešu**, predsjednika DSHV-a **Tomislava Žigmanova** i predsjednika MO DSHV-a Sonta **Andriju Adina**, bez prisustva predsjednika ili dopredsjednika Savjeta, primila u prostorijama Mjesne zajednice, a ne u sončanskom uredu DSHV-a.

»Izvanrednu sjednicu sazvao sam zbog incidenta nad našim sugrađaninom Josipom Bukovcem od 10. srpnja u Apatinu, za vrijeme *Ribarskih večeri*, te zbog nekorektnih izjava tajnice MZ Renate Kuruc i predsjednika DSHV-a sa sjedištem u Subotici. Mi, članovi Savjeta iz redova SPS-a samo smo se htjeli ograditi od tih izjava. Istina, sada su kulminirale i mnoge nesuglasice od ranije. Bilo je dosta nesuglasica između SPS-a i DSHV-a, iako smo u ovom sazivu Savjeta koalicijski partneri. Nas socijaliste najviše je iritiralo nepristustvovanje sjednicama Savjeta članova iz redova DSHV-a, a mi smo i bez njih uporno čuvali poziciju tajnice. Tako više ne možemo raditi i donijeli smo odluku da podržimo sve što je u interesu sela i mještana, osobito ukoliko ima dobrih investicija, a hoće li biti izvanrednih izbora za Savjet MZ Sonta ili ćemo sačekati redovite u ožujku iduće godine, vidjet ćemo. Rekao sam i ranije, a to ponavljam i danas, s korektnijim međusobnim odnosima mi i DSHV bismo još jako dugo u Sonti mogli

tvoriti većinu. Međutim, neko-rektan odnos predsjednika MO DSHV-a Sonta Andrije Adina i nekoliko članova prema nama suradnju čini nemogućom. Naša preporuka tajnici da podnese ostavku nije pravno obvezujuća nego ostaje njezin moralni čin«, prokomentirao je sjednicu predsjednik Savjeta Željko Dekan.

KURUC: ODBIJAM SVE OPTUŽBE

Tajnica Renata Kuruc bila je vrlo iznenađena pozivom na hitnu izvanrednu sjednicu samo nekoliko dana nakon redovite i to putem sms-a, bez prijedloga dnevnog reda.

»Iako sam, kad sa doznala što će biti tema, predložila da se sazove redovita sjednica, samo s tom točkom dnevnog reda i da se Savjetu predloži donošenje odluke kojom bi se osudio napad na Josipa Bukovca. Pozvala sam i **Zorana Bukovca**, kako bi članovi Savjeta dobili informacije iz prve ruke. No, rasprava je vrlo brzo otišla u širinu, uslijedili su i napadi na mene, odnosno na moj rad, s vrlo nekorektnim kvalifikacijama. Žao mi je što nemam uporište u svojoj stranci, zbog stava predsjednika MO da ne prisustvovanjem sjednicama Savjeta izrazi svoj stav o radu ovoga tijela. Dosadašnje sjednice pripremala sam skupa s predsjednikom Savjeta i nije bilo nesporazuma. Mislim da smo jedno vrijeme oboje vrlo profesionalno odrađivali svoj dio posla. Šokirana sam izrečenim na ovoj sjednici, osobito od

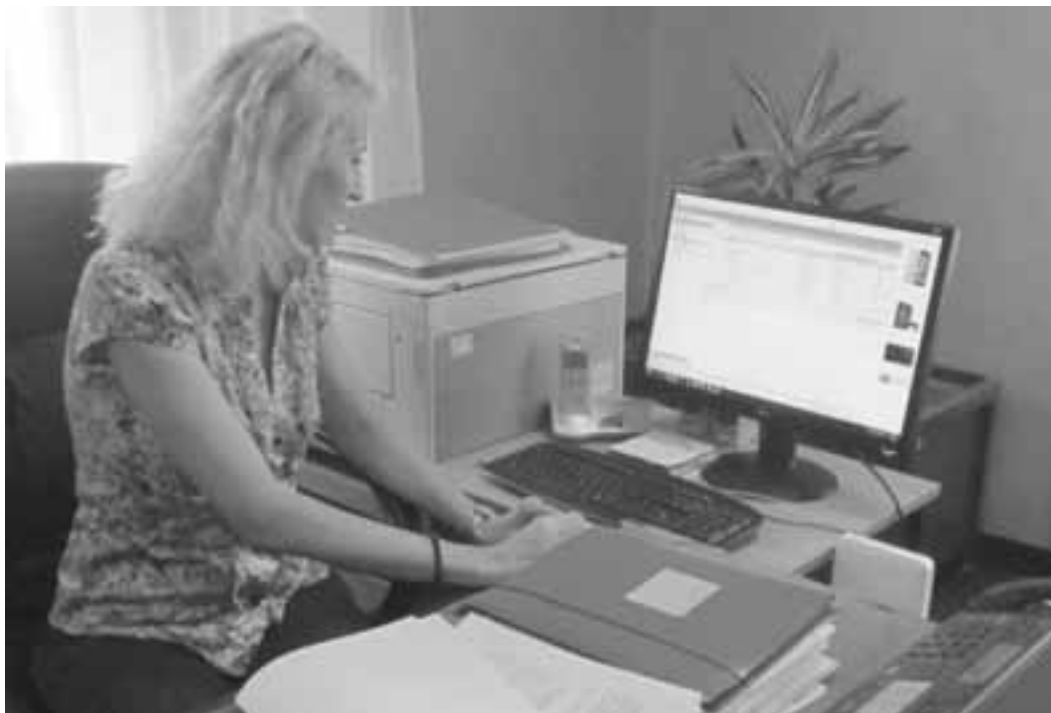
nje, osobne uvrede nisu moj način komunikacije, a mislim i da je takav rječnik neprimjeren sjednicama. Konkretno, probleme u komunikaciji imamo od zimus. Mislim da je sve to kulminiralo na ovoj sjednici i da je tema izvanredne sjednice samo poslužila za obračun sa mnom. I sada, hladne glave, odbijam sve optužbe izrečene na sjednici, jer niti u snu ne bih učinila ništa čime bih povrijedila zakone i propise ove države. Ostavku ne namjeravam ponuditi, jer niti u jednom momentu nisam zlouporabila svoj položaj«, kaže Renata Kuruc.

Niti ovoj sjednici Savjeta nije prisustvovao predsjednik MO DSHV Sonta Andrija Adin.

»Upoznat sam samo s informacijom iz *Novog glasa komune*. Ovo sam i očekivao, a ponašanje predsjednika Dekana i njegovo opstruiranje rada u pojedinim segmentima, a isto tako i nepotpisivanje našeg koalicijskog sporazuma, razlog je mogeg nepristustva sjednicama. Jednostavno, ne želim davati legitimitet ovakvom načinu rada. Sada je zbilja pretjerao, uzeo je sebi za pravo da upućuje packe svima kojima ne bi smio«, kaže Adin.

BAČIĆ: ANTIHRVATSKO RASPOLOŽENJE

Ovakvim postupkom Savjeta MZ Sonta iznenađeni su i najviši dužnosnici institucija hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji. Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić** kaže kako se u Srbiji zločini iz mržnje

prešućuju i ne istražuju a da je Akcijski plan okvir u kojem će HNV djelovati i pravnim i političkim sredstvima:

»Na žalost, čini mi se da ovaj postupak nije na tragu onoga o čemu smo prije nešto više od mjesec dana pričali i o čemu su se suglasili predsjednik Vlade Srbije **Aleksandar Vučić** i predsjednica Republike Hrvatske **Kolinda Grabar – Kitarović** u Tavankutu glede zaštite manjina, te razgovora između dvaju ministara inozemnih poslova **Ivice Dačića** i **Mire Kovača** prije dva tjedna u Subotici. Teško se oteti dojmu da je ne samo anti-hrvatsko raspoloženje, koje ova dva događaja potvrđuju, rašireno među značajno velikim brojem pripadnika većinskoga naroda, već da antihrvatska histerija postaje stalan latentan diskurs u određenim krugovima vlasti, čega smo sada svjedoci s blaženim **Alojzijom Stepincem**. Da se vratim na slučajeve u Sonti o kojima ste me pitali, jer se oni razlikuju. Pretpovijest i okolnost fizičkog napada na Josipa Bukovca upućuje da je u pitanju ono što se engleski zove *hate crime* (doslovce: zločin iz mržnje), a u kaznenopravnom sustavu Republike Srbije posebna okolnost za odmjerenje kazne za kazneno djelo učinjeno iz mržnje, u ovom slu-

čaju zbog nacionalne ili etničke pripadnosti je iz članak 54 a Kaznenog zakonika. Treba naravno ostaviti pravosudnim tijelima da ovo procesuiraju, međutim dosadašnja iskustva pokazala su da policija i javna tužiteljstva ovakvu kvalifikaciju prešućuju, izbjegavaju i ne istražuju, već ih svode na obično remećenje javnog reda i mira, razbojstva, lakše ili teže ozljede i sl. Međutim, u Akcijskome planu za ostvarivanje prava nacionalnih manjina kao posebne aktivnosti (2.7.) predviđene su »provedba učinkovite istrage, odgovarajuće kvalificiranje i učinkovito kazneno gonjenje počinitelja djela s obilježjima nacionalne mržnje i netrpeljivosti« te »unaprijeđivanje istraga i kaznenog gonjenja počinitelja djela s obilježjima nacionalne mržnje i netrpeljivosti«, kao i odgovarajući pokazatelji rezultata: »broj pokrenutih istraga, broj radnja poduzetih od strane tužiteljstva u cilju procesuiranja zločina iz mržnje, broj podignutih optužnih akata, te broj i struktura pravomoćnih presuda«. To znači da će ovakva djela pravosudna tijela ubuduće morati temeljito istražiti i počinitelji kazniti na čemu će HNV ustrajno inzistirati i podupirati svim pravnim i političkim sredstvima. Da se zločini iz mržnje

doista prešućuju i izbjegavaju se kvalificirati pravim imenom, potvrđuje slučaj tajnice MZ Sonta Renate Kuruc, koji je čak mnogo više zabrinjavajući: politički obračun s osobama (uz predsjednika DSHV-a) koje su se usudile kazati da je djelo učinjeno iz nacionalne mržnje! Poruka je jasna: ne samo da se neće na odgovarajući način procesuirati zločini iz mržnje, nego pripadnici nacionalnih manjina o njima ne smiju čak ni javno govoriti! To je otvaranje arene za politički linč pripadnika hrvatske zajednice, naše manjinske političke stranke i pokušaj zaplašivanja Hrvata da ovakve slučajeve uopće i prijavljuju, a kamoli da o njima javno govore. No, i ovdje je Akcijski plan okvir u kojem će HNV djelovati i pravnim i političkim sredstvima. Uvjeran sam da ćemo na tragu onoga što su najviši dužnosnici razgovarali, ovo pitanje riješiti na najvišim razinama, jer je očigledno da na nižim razinama prevladava drukčija atmosfera«, rekao je predsjednik HNV-a Slaven Bačić.

ŽIGMANOV: ZAMJENA TEZA

Od samog početka ovaj slučaj s velikom pozornošću se prati i u DSHV-u.

»Demokratski savez Hrvata u Vojvodini sa zabrinutošću prati ono što se događa u Sonti nakon brutalnog premlaćivanja Josipa Bukovca. Čvrsto uvjereni da je svaka angažiranost na strani obrane žrtve nasilja i njegove zaštite i više nego hvala vrijedna, bili smo ne samo iznenađeni, nego smo sa zaprepaštenjem primili informacije o pojedinim stajalištima iznesenim na izvanrednoj sjednici Savjeta Mjesne zajednice Sonta od 19. srpnja. Jasno je svima da Renata Kuruc ni na koji način nije zlorabljivala svoj položaj, kako joj se na sjednici pokušalo imputirati, već je reagirala na način kako to demokratski standardi nalažu u slučajevima kada se dogodi etnički motivirano nasilje – obavijestila je sve relevantne instance o incidentu i omogućila predstavnicima zainteresiranih političkih institucija, kao što je DSHV, te diplomatskom predstavniku Republike Hrvatske da ostvare neposredni kontakt sa žrtvom. U tom smislu, ona zaslužuje samo riječi pohvale, a ne da bude imenovana kao najveći krivac, te da se od nje traži da podnese ostavku. Očito je riječ o zamjeni teza, koja ima za cilj diskreditaciju gospođe Kuruc. S druge strane, spominjanje legalnih i legitimnih aktivnosti DSHV-a i stajališta koja smo iznosili u javnosti u svezi s ovim slučajem isključivo u negativnim kontekstima (ono što je uradila druga ekipa je čist bezobrazluk, optužba da sudjelujemo u prljavim igrama u kojima se vraćaju 90-te godine, imputacija da tražimo sukobe – potpiruju vatru i mržnju među ljudima i dr.) držimo ne samo netočnim nego i politički nekorektnim, te po hrvatsku zajednicu izuzetno štetnim. O tomu ćemo uredno obavijestiti sve mjerodavne institucije u Republici Srbiji, na čelu s mandatarom za sastav nove vlade, koji nam je na susretu u Tavankutu obećao svaku zaštitu«, kaže predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**.

Ivan Andrašić

LATINKA PEROVIĆ, POVJESNIČARKA

Uvjeti rađaju potrebu za oporbom

Razgovor vodio: Zlatko Romić

Ako nemate alternativu u društvu, ako se nakon sloma državnog socijalizma i nakon dvadesetpetogodišnjeg raspada Jugoslavije vraćate na ono što je tomu prethodilo, pa čak i na granice represivnog aparata, onda ne možete imati ni oporbu; onda dolazite u situaciju da se desnica i ljevica bitno ne razlikuju

»Gdje dominira kolektivno, uvijek je malo mjesta za individualno; gdje dominira tradicionalno, uvijek se živi u strahu od moderniteta.«

Ovaj citat, kog je u *Novom listu* o studiji **Latinke Perović** Dominantna i neželjena elita koncem prošle godine potpisao **Jaroslav Pecnik**, vjerojatno mnogo bolje opisuje stanje duha dobrog dijela od nje mlađih naraštaja u Srbiji nego li samu autoricu. Otvorena i komunikativna Latinka Perović sušta je suprotnost tvrdnjama kako nerado daje intervju. Za *Hrvatsku riječ* bilo je dovoljno da je prona-

đen na nedavnom predstavljanju Zbornika radova *O duhu otvorenosti* u subotičkoj Gradskoj knjižnici, jedna kratka molba i razgovor o palanci, kao najčešćoj asocijaciji kada je riječ o **Radomiru Konstantinoviću** (čijem djelu je Zbornik i posvećen) je počeo:

Palanka je svakako univerzalna kao pojava; to je metafora za zatvorenost društva koje može biti i u jednoj velikoj kulturnoj zemlji kao što je, primjerice, Velika Britanija danas ili naš susjed Mađarska. Dakle, jedna odvojenost od svijeta, jedno zatvaranje u krug svojih ideja i jedan strah od uspoređivanja, kretanja i posuđivanja ideja od drugih, konfronti-

ranja čak s idejama drugih koje je, naravno, uvijek i vrlo dramatično, ali je činitelj otvorenosti i činitelj kretanja. Konstantinović nije izmislio palanku u srpskoj kulturi. O njoj su pisali i njegovi prethodnici, srpski realistički pisci, vrlo važna takva je knjiga **Isidore Sekulić** *Hronika palanačkog groblja*. Pisali su i Konstantinovićeve suvremenici, **Danilo Kiš** i drugi naši stvaraoči. Dakle, Konstantinović govori o jednoj univerzalnoj pojavi koja na neki način upozorava da u zatvorenosti sigurno nije izlaz i za te pojedinačne probleme koje osjeća svaka sredina.

HR: Je li Srbija danas, po Vašem mišljenju, više palanka nego li prije 30-40 godina ili su drugačiji samo manifestativni oblici jednog u biti istog stanja duha?

Sigurno je da taj palanački duh postoji kao konstanta. On se ogleda u otporima europskim integracijama, ogledao se u otporima inovacijama u gospodarskom, kulturnom i političkom životu. Ali, paralelno s njim postoji i jedna tendencija k otvaranju društva i te su tendencije u permanentnom sukobu. Nisu bez dubine i bez izvjesne dramatičnosti, ali drugog izlaza nema. Ili ćete se vi zatvoriti i utvrditi mjerila samo po vašoj volji i faktički zaostajati i naći se negdje na margini svijeta ili ćete ući u utakmice koje su danas zahvatile globalni svijet, sudjelovati u njima i na taj način tražiti mjesto pod suncem u jednom mnogo otvorenijem, širem svijetu, čiji su ljudski problemi, kao i socijalna, kulturna i politička prava – opći.

HR: Vlast u Srbiji ni ne krije da je i za jednu i za drugu opciju: deklarativnu europsku, ali i emotivnu okrenutost Istoku, napose Rusiji. Ide li u praksi to jedno s drugim?

To su stalne tendencije u modernoj povijesti Srbije. Ta patrijarhalna zatvorenost u osloncu na slavenski svijet, koji se smatra i posebnom civilizacijom i čija je kristalizacijska točka

Rusija. S druge strane, imamo i jednu otvorenost prema Europi koja je ipak najbolji dio našeg Planeta i u kojoj su ostvarena velika dostignuća u razvoju civilizacije, kulture, prava, pa i obveza građanina. To je jedna permanentna tenzija koja vlada u našem društvu. Može se reći da je prevlast te patrijarhalne tendencije, napose u njezinu osloncu na nacionalizam i teritorijalnu ekspanziju bivala veća. Danas je ona u stanovitoj imobilnosti i zastoju, ali ja ipak samtram da je srpsko društvo pluralno i da se u njemu javljaju i tendencije ka modernizaciji, otvaranju

la. Mnogo mladih ljudi je otišlo s Balkana i nastavlja i odlaziti. Iako je svijet u krizi, iako je sama Europa u krizi, ona još uvijek pruža širi prostor ljudskoj jedinki da nađe rješenje za sebe, da za to rješenje preuzme odgovornost za svoj život... To je pitanje ljudske slobode i na koncu društva koje bi se temeljilo na ljudskoj slobodi i pravu pojedinca da bira vlast, da ju kontrolira i smjenjuje bez dramatičnih obrta. Mi smo još prilično daleko od toga. Naše vlasti su bahate, raspolažu pretjeranom količinom moći, ne razvijaju institucije i ne poštuju pravila i procedure. Ali, vrlo je

Problem je u tome što se Hrvatska vrlo teško prihvaća kao država, a samim tim teško se prihvaća i njezina suverenost. Ali, Hrvatska je postala dio NATO pakta i članica je Europske unije. To je jedna nova situacija i mislim da je vrlo opasno priključiti, ne samo Hrvatsku, nego i svaku drugu državu za neke njene ekstremne tendencije kao što je to, recimo, ustaštvo u Hrvatskoj.

i ljudskim pravima. Na koncu, sve ovo što se događa oko djela Radomira Konstantinovića je jedna od manifestacija tih tendencija. Netko će reći da su one manjinske, ali je vrlo važno da one postoje i da, kako ja mislim, svatko treba uraditi ono što može.

HR: A kako gledate na empatiju, i vlasti u Srbiji ali i dobrog dijela građana, prema društvima koja su represivna, pa i militantna i u kojima su ljudska prava na začelju vrijednosnih normi?

To su populistička društva koja teže k političkoj unisonosti, odnosno k jednostranačkoj vladavini i koja su retorički orijentirana k Europi, ali koja su u praktičnom ponašanju spram nje vrlo rezervirana. Ta društva su na neki način utjecala i na teške ratne sukobe i na gubitak, prije svega ljudskog potencija-

bitno da se definira taj društveni i povijesni ambijent i da se točno procijeni što koja orijentacija pruža kao prednost, a što kao nedostatak za razvoj pojedinca i ljudski napredak općenito.

HR: Gotovo pa je opća ocjena da Srbija nikada nije imala slabiju oporbu nego danas. Kako gledate na to da su se i dugogodišnje »perjanice demokratske misli« poput Liberalno-demokratske partije, Lige socijaldemokrata Vojvodine, o Savezu vojvođanskih Mađara ne treba niti trošiti riječi, tako lako uklopile u savez s najjačom strankom?

Znate, uvjeti su ti koji rađaju potrebu za oporбом. Ako nemate alternativu u društvu, ako se nakon sloma državnog socijalizma i nakon dvadesetpetogodišnjeg raspada Jugoslavije vraćate na ono što je tomu pret-

hodilo, pa čak i na granice represivnog aparata, onda ne možete imati ni oporbu. Onda dolazite u situaciju da se desnica i lijeva bitno ne razlikuju i ne potiču društvo da rješenja traži u konkurenciji na gospodarskom, političkom i kulturnom planu.

HR: Jeste li htjeli reći da danas živimo u jednopartijskom sustavu?

Tendencije su takve. Naravno, ima više stranaka s vrlo malim zastupništvom u Parlamentu u koji svatko želi ući kako bi sudjelovao u podjeli moći, a ne u njezinoj kontroli. To ostavlja dojam jednog unisonog političkog mentaliteta, jer mi možemo kritizirati političare kao pojedince, kao nositelje moći i kao izvršitelje određenih programa. Ali, činjenica je da su birači skloni tim populističkim strankama, da imaju vrlo jednostavne zahtjeve i velika očekivanja od države i da traže nekog »staratelja«. Sve to govori da građanin još nije spreman preuzeti odgovornost za svoj život i sudbinu.

HR: Kako to tumačite: kao političku nepismenost ili prostu indolenciju građana?

To nije samo slučaj kod nas. Pogledajte samo Mađarsku, pa posljednji slučaj s Velikom Britanijom. To su kolektivistička društva koja su se račvala na narod kao kolektiv, kao subjekt povijesti i to je jako povezano s nacionalnim idejama i s tendencijama da se država teritorijalno zaokruži i da se ta igra raznih interesa i ideja, a koja proizlazi iz jednog slobodnijeg i odgovornijeg društva, eliminira u korist prostih i jednostavnih rješenja. Ona umnogome utiče i na politički ambijent, karakter demokracije i na promjene koje su bile očekivane. Postojala je jedna velika iluzija o njihovim brzim tokovima. Do toga nije došlo i društvo mora napraviti jednu bilancu što ga je dovelo do stanja inercije. Tu nije riječ samo o »lošim političarima«, jer oni proizlaze iz određene situacije, programa i stanja svijesti masa

koje su, poput nas, pritisnute siromaštvom i zaostalošću i koje vjeruju u neke čudotvorce koji ih vrlo brzo mogu prevesti u neko idealno stanje. Oni, međutim, i dalje žive u jednom vrlo opresivnom i nasilnom društvu, društvu koje se teško oslobodilo ratne hipoteke i zločina; društvu koje je još uvijek podijeljeno oko uzroka rata i raspada države. Dakle, to su sve stvari koje

stvaraju mediji nego da su oni izraz stanja koje još uvijek ne omogućuje jasnu alternativu.

HR: Često se može čuti kako je u Srbiji danas jedan čovjek preuzeo ulogu institucija. Vidite li Vi osobno neku koja je preostala kao nezavisna?

S obzirom na to da dosta putujem po Srbiji, mislim da ima mnogo oaza koje teže neće-

HR: Kakvom u cijeloj ovoj priči vidite ulogu manjinskih političkih stranaka: kao nastalih silom prilika ili kao prirodnih težnji koje većinski narod teško može razumjeti?

To je odraz stanja u multietničkim društvima. Prirodno je da se etničke zajednice organiziraju, napose da se u stanjima etničkog nacionalizma bore za

se Hrvatska vrlo teško prihvaća kao država, a samim tim teško se prihvaća i njezina suverenost. Ali, Hrvatska je postala dio NATO pakta i članica je Europske unije. To je jedna nova situacija i mislim da je vrlo opasno prikovati, ne samo Hrvatsku, nego i svaku drugu državu za neke njene ekstremne tendencije kao što je to, recimo, ustaštvo u Hrvatskoj. Naravno da je to

Skupština grada usvojila je odluku da zvanje Počasni građanin Subotice ove godine dobije Matija Bećković.

Je li ovo još jedna pobjeda Filozofije palanke na razini najvišeg gradskog tijela?

Pa, znate što, Matija Bećković je pjesnik, akademik, čovjek prisutan u javnosti i čovjek s određenim političkim stavovima. Ali, činjenica je i da je ta ista Skupština odbila da njen Počasni građanin bude Radomir Konstantinović, i to ne jedanput nego dva puta. A ovo je, tako reći, »iz mjesta« primila. Ali, na kraju, ona se sama odredila prema nekim vrijednostima i prema ljudima koji te vrijednosti zastupaju. Zašto to nije učinjeno na nekom drugom mjestu nego baš tu u Vojvodini je vezano za političke ambicije i odnose, ali to je pravo Skupštine. Vjerojatno ona za to ima i svoje obrazloženje.

zahtijevaju napor od svih aktera u društvu i to je put k jednom složenijem društvu koji je, očito, mnogo duži.

HR: Kakvom ocjenjujete dosadašnju ulogu medija u tome?

Na žalost, ne mislim da su mediji u Srbiji samo danas ovakvi kakvi su. Oni su uvijek služili tom pojednostavljivanju stvari, bili su instrument pojedinih grupa i klanova koji su pretendirali na moć. Stvarali su jednu konfuznu i bezizlaznu situaciju za građane i na neki način oni su razvrćali društvo. Ipak, ne mislim da situaciju u društvu

mu novom, nečemu što je bliže čovjeku i suvremenim kretanjima u svijetu. Još uvijek nema političkih subjekata koji bi to povezivali i organizirali. Kada je riječ o samim institucijama, onda je to povjerenik za javne informacije, pučki pravobranitelj, puno nevladinih organizacija... Imate i među mladim ljudima puno previranja i vrlo je važno da tu mediji pružaju sliku o složenosti društva, jer ja, unatoč svoj kritičnosti koju imam prema srpskom društvu, mislim da je ono pluralnije nego što na prvi pogled izgleda.

svoja manjinska i ljudska prava, da imaju svoje institucije i da sudjeluju u Parlamentu i javnom životu općenito. Meni je to bitan element demokratizacije društva.

HR: Odnosi Srbije i Hrvatske mijenjaju se gotovo dnevnim ritmom, ali je činjenica da su oni već dulje vrijeme konstantno zategnuti. Kako gledate na to?

Na žalost, točno je da su ti odnosi zategnuti. Postoji čak i jedan međusobni neprijateljski jezik. U čemu je tu problem? Problem je u tome što

jedan problem, ali se hrvatsko društvo ne može identificirati s ustaštvom, jer je ono mnogo složenije. To pokazuje i situacija oko izbora i općenito mislim da ta napetost u odnosima između Srba i Hrvata nema nikakvu perspektivu, ne samo zbog srpskog življa u Hrvatskoj i hrvatskog u Srbiji nego zbog dviju zemalja koje su jako upućene jedna na drugu i koje vrlo mnogo ovise i u gospodarskom i u političkom pogledu. Mislim da je tu došlo do ozbiljne regresije i osjećam u javnosti jezik mržnje, koji nas vraća na stvari za koje smo mislili da pripadaju prošlosti.

INTELEKTUALCI, OVDJE I SADA – LJUBOMIR ŽIVKOV, NOVINAR VREMENA:

Nemamo mi ni Zolu, ni Tucovića

Danas je općenito, a kod nas možda i više no drugdje, izgubljena vjera da pojedinac može utjecati na politički život

» **O**snovna odlika intelektualaca je njihovo univerzalističko djelovanje na osnovu kojeg se oni suprotstavljaju politici i čine poseban i veoma značajan sloj u cjelokupnoj povijesti društva«, rekla je **Vesna Pešić** prije četiri godine na tribini *Tko su javni intelektualci* na beogradskom Fakultetu političkih znanosti.

O odgovornosti intelektualaca za društvo u kome živimo, o odgovornosti za izgovorenu riječ, te o pitanjima zauzimaju li intelektualci kritičku poziciju u društvu i jesu li intelektualne elite u Srbiji marginalizirani

socijalni akteri, razgovarali smo s novinarom *Vremena* i suradnikom RTV-a **Ljubomirom Živkovim**.

Književnik Emille Zola je napisao znameniti tekst 1898., *Optužujem*, objavljen u pariškim novinama *L'Aurore*, koji je rezultirao revizijom procesa u kojem je časnik francuske vojske, Dreyfus, osuđen na doživotnu robiju zbog lažne optužbe za špijunažu u korist Njemačke. Na kraju afere je oslobođen optužbi i rehabilitiran. Bio je osuđen, u stvari, samo zbog toga što je Židov. Zola je stao u njegovu obranu. Je li priča o Zoli školski primjer

javnog angažmana intelektualca koji je ustao u obranu svojih uvjerenja? Je li tako nešto danas moguće u Srbiji? Može li danas riječ intelektualca promijeniti tijek političkih zbivanja?

Danas je općenito, a kod nas možda i više no drugdje, izgubljena vjera da pojedinac može utjecati na politički život. Tome pridonosi umnogome mehanizam koji je vladajuća klasa, a političari jesu klasa, usavršila tako i toliko da je posve izigrala ideju o smjenjivosti onih koji se prihvate ili domognu javne funkcije. Postoje različite političke stranke, ali sve one i svi njihovi članovi tih stranaka pri-

padaju suvremenom plemstvu; svoj poziv shvaćaju ne samo kao doživotan, nego i kao nasljedan, tako da imamo već i generaciju sinova koji vladaju okruzima i koji bespravno grade kuće koje nitko ne smije srušiti. Političari prelaze iz jedne stranke u drugu, poneko bude unaprijeđen, neko privremeno ražalovan, ali se klasa drži, i u klasi nevladajućih, da ne kažem baš potlačenih, misli se da tako mora biti i da će tako zauvijek biti. Možda će dešperatna nevladajuća klasa još dugo biti u pravu, ja se nadam da će jednom biti demantirana. Ali, da se vratim Zoli. Po mojoj evidenciji, a ja u posljednje vri-

jeme radije sviram nego što čitam novine, e a kad bih mogao sada na tren vidjeti ranog sebe: student novinarstva na Dunavstani čeka vlak za Farkaždin, kupio silesiju novina, sve dnevnike, *NIN*, *VUS*, *Student*, *Start...*, dakle prema evidenciji, od pisaca jedino književnik **Basara** ukazuje svakodnevno na preterancije vlasti. Ali njega, mislim po službenoj dužnosti, omalovažava na internetu četa ne znam da li dokonih građana, da li sitnih partijskih entuzijasta koji s mravljom strpljivošću prikupljaju poene za hajde da kažemo karijeru, ili za nekakvu ma koliko neznatnu sinekuru. Nemamo mi Zolu, nemamo mi **Dimitrija Tucovića**, koji je u *Radničkim novinama* uporno pisao o posilnom, slugi koga je prijestolonasljednik pretukao na smrt, a što su i Dvor i režimski tisak bili voljni zataškati. Ali zašto se o Tucoviću kod nas manje zna nego o Zoli? Zato što je držao stranu radnicima, a to je danas toliko demode i dosadno, preselit ćemo Dimitrija Tucovića sa Slavije, jer nam je dosadna njegova borba za radnička prava, i napraviti ćemo vodoskok. U SANU i u Francuskoj 7 ne vidim polemike o socijalnoj pravdi, o istini, o ravnopravnosti, o slobodi. Ono što ja vidim kao njihovu zajedničku i vrhunsku vrednotu jesu nacija i kosovski mit. O tome bi oni jedino voljeli pisati, makar i zaradili na tome, o tome bi mogli uvijek govoriti, jedino to su i usavršili, ali je već dugo na vlasti ekipa koja gleda svoja posla, a to je umiljavanje i Istoku i Zapadu, te intelektualci ne mogu svoje žalopojke o ugroženom srpstvu i dalje prodavati u istom pakiranju. Preostale su finese, ili prefinjene sporednosti. Sad je poželjno oplakivati ćirilicu, koja uopće nije umrla, niti će umrijeti, niti treba da umre, kao što ne treba ni latinica kod nas da se iskorijeni, no, poželjno je bdjeti nad srpskim jezikom koji je isto tako u smrtnoj opasnosti, možda već i na odru, preporučljive su studije o bijeloj kugi koja prijeti da čovječanstvu uskoro

uskrati njegove najplemenitije primjerke etc. Ljudi koje naša zajednica vidi i knjiži kao intelektualce ravnodušni su prema istini i ravnodušni su prema životu zajednice koja ih, kao pleme vraća, ropski izdržava, i ukoliko manje brbljaju, utoliko bolje, mene što se tiče.

U SANU i u Francuskoj 7 ne vidim polemike o socijalnoj pravdi, o istini, o ravnopravnosti, o slobodi, ono što ja vidim kao njihovu zajedničku i vrhunsku vrednotu jesu nacija i kosovski mit.

Od pisaca jedino književnik Basara ukazuje svakodnevno na preterancije vlasti, ali njega mislim po službenoj dužnosti omalovažava na internetu četa ne znam da li dokonih građana, da li sitnih partijskih entuzijasta.

Zašto se o Tucoviću kod nas manje zna nego o Zoli? Zato što je držao stranu radnicima, a to je danas toliko demode i dosadno.

Biti star nigdje nije neka ne znam kakva radost, ali biti star u Srbiji znači naći se na spisku rashodovanih stvari.

Postoje različite političke stranke, ali sve one i svi njihovi članovi tih stranaka pripadaju suvremenom plemstvu, svoj poziv shvaćaju ne samo kao doživotan, nego i kao nasljedan.

Imamo li danas situaciju u kojoj su intelektualci prihvatili stav da je pametnije šutjeti, umjesto onog Zolinog – Optužujem?

Ja s nelagodom prihvaćam riječ »intelektualac«, i dalje je ona u priličnom opticaju, a nismo baš načisto što tko pod njom podrazumijeva. Trebalo bi, valjda, da je to čovjek koji

filozofski, kritički što bi se reklo, razmišlja o svemu, pa i o zajednici u kojoj mu protiču zemaljski dani. Mom pokoljenju ostao je pojam inteligencije iz trojstva »radnici, seljaci i poštena inteligencija«, inteligencija je restl, ono što je preostalo kad su socijalistički statističari podijelili

koji svoju naobrazbu, rječitost i dovitljivost ne koriste za sitnosopstveničke interese, i koji ne spadaju u omraženu kategoriju zvanu reakcija. Intelektualac bi bio valjda čovjek koji je uspješno izbjegao da radi u tvornici ili na njivi, za njega država ima institute, komitete, sveučilište, škole... Nedavno sam slučajno naletio na ideju nekog francuskog filozofa o jednakosti inteligencija. Pa došao si na moje grane nezavisno od mene, čovječe, nisam to tako dobro i nisam to javno formulirao, ali ja to mislim nezavisno od tebe, možda i prije tebe, ja to znam odmalena! U srcu mog shvaćanja ravnopravnosti je upravo to: ljudi se rađaju s jednakim umnim sposobnostima, ili mogućnostima, u to sam bio oduvijek čvrsto uvjeren: kao što sve bebe imaju istovjetan dišni trakt, i sve drugo, tako sva novorođenčad imaju mozak otvoren za sve spoznaje i za sve vrste zaključivanja. E, sad što će u životu biti sa čijim plućima, to se ne zna, pa tako ni sa intelektom – ali se ljudi rađaju jednako inteligentni.

Što je uzrok da je riječ književnika, slikara, filmskih ili kazališnih redatelja nekako u zapečku, nekako skrajnuta?

Književnici, i više nego drugi umjetnici, vide sebe ako ne kao višu rasu, ono kao rasu koja ima neko više pozvanje, oni upriliče i tribine o ulozi pisca u ovome i onome, a nema pisac nikakvu ulogu, nikakvu misiju. Njegovo je da piše, koliko može dobro, a što je veoma rijetko. Pisci u egzilu imaju simpozije o sebi samima, nađu se na nekom ugodnom mjestu, koje je također u egzilu, i tu razvezu o svojoj gorkoj sudbini i o tome kako su svoja djela uskratili nacionalnim književnostima. Umjetnici kod nas mahom šute, jedni jer su predani svojoj umjetnosti (koja je jedna prisilna radnja, da se ne varamo), drugi svoj opstanak grade na bliskosti s onima koji vladaju, ili, ako ne baš na bliskosti, jer ne može svak biti persona približhennaia k imperatoru, onda gledaju da se barem

ne zamjere onima kod kojih su i nož i pogača. Još je kod nas živa kič-ideja o višoj intelektualnoj rasi, o eliti koju zajednica za svoje dobro mora da drži kao malo vode na dlanu. Najstrašniji primjer je SANU, gdje su sakupljeni najslavniji pametnjakovići iz čarobnog svijeta umjetnosti i mistificiranog svijeta znanosti, njima je dana doživotna apanaža, iako su u stanju da se brinu svak o sebi. Kako će akademik da lane nešto protiv države na čijoj mu je grbači više nego udobno? Čak i ako se ne plaši da bi SANU mogla biti ukinuta (za što se ja u okv. sv. mogućnosti zalazem), akademik zbog svoje trajne i nezaslužene povlaštenosti ne može vidjeti istinu od njega toliko i staleški i geografski udaljenu. Prije godinu ili dvije obrušio sam se na akademika koji je govoreći o srpskom jeziku na način *Politike*, a njegovo znanje i njegov minuli javni rad jamče mi da to ne može iskreno misliti. Pa što je onda bilo posrijedi? Po momu, čovjek se odužio zajednici (srpskoj) koja ga je svrstala u plaćene besmrtnike, uskliknuo je onako kako se to od izdržavanog lica očekuje, zaslužio je svoju intelektualnu nadnicu.

Zbog čega je sve manje novinara koji pišu autorske tekstove koji se kritički osvrću na rad političara?

Što očekivati od novinara, osobe koja ne zarađuje dovoljno za osnovne potrebe? Ili strah pred svakodnevicom i pred tzv. budućnošću, ili srljanje u još dublju financijsku propast! Tako imate novinare koji pišu hvalospjeve, ili koji otmjeno samo povlađuju, a imate novinare oproštene od boljeg života koji još uvijek pišu istinu o vladajućima, ali ta istina nije tako zanimljiva kao ono što pišu državna mezmica, tj. tabloidi, gdje imate red najmorbidnijih poslastica o zločinima i nesrećama, pa red glamuroznih prizora iz života stranih zvijezda i domaćih estradnih veličina. Vladajućoj klasi na ruku idu i tabloidi i rijality, ti su žanrovi opijum za narod.

Zbog čega riječi određenih intelektualaca prolaze u javnosti bez odjeka?

Pišem za javnost i živim od javnosti, a nemam o njoj pohvalno mišljenje. Dapače, držim da je javno mnijenje na granama nižim od onog u vrijeme socijalizma, kad je moralo više da se pazi na jezik i na takozvano pero, ali kad se o važnim pitanjima itekako razmišljalo, pa krišom, ali strastveno i razgovaralo;

poneki odvažni pojedinac bi se i javno oglasio, jezikom doduše ezopovskim, ali se ipak oglasio. Ja, kako rekoh, radije kod kuće slušam glazbu i sviram nego što čitam novine i gledam televiziju, ali što sam propustio? Ipak, pročitao sam pjesmu akademika **Bečkovića** posvećenu samostalnoj Crnoj Gori, to nije nikako odjeknulo, i dobro je što nije.

Imamo li danas stanje obamrle javnosti, neke vrste moralne pustoši ili ne?

Da. Mi smo vrsta kojoj je

s državnog vrha, oduševljenog kapitalizmom, službeno poručeno, dopušteno i preporučeno »spasavaj se tko može«. Intelektualci, kakvi su da su, mahom šute jer i nemaju više nikakvu ideologiju. Mi nemamo **Milovana Đilasa**, koji je možda ekstreman dok je mladi član partije i partizan, ali koji je strastven i kasnije, kad mu postanu važni sloboda pojedinca i ravnopravnost, vrijednosti koje su

koji se mora ispaštati.« Možda je i time zapečatio svoj izgon sa Slavije, a tko se od poznatih i uspješnih mislilaca usuđuje danas kazati nešto što mu neće donijeti ni odobravanje ni dobit?

Možda da čak malo pojednostavimo ovu našu priču. Poštuje li se danas starost, u smislu stečenog znanja, iskustva i rada?

Biti star nigdje nije neka ne znam kakva radost, ali biti star u Srbiji znači naći se na spisku rashodovanih stvari. Društvo bezobzirnog utilitarizma naravno da stare ljude doživljava kao balast, stari su gore nego ništa, jer ništa te ništa i ne košta, a starima moraš davati penzije, koje naravno da si skesao na gorku crkvicu, i ne šalješ im tu bijedu uvijek i na vrijeme; s druge strane, ako ne uštineš nešto na ovim nepotrepštinama, na ovim primjercima koji unatoč rđavim uvjetima žive sve duže i duže. Otkuda ćeš namaći novac za elitu, sportsku, znanstvenu i umjetničku, gdje ćeš naći novac za specijalne i nacionalne penzije, od čega ćeš graditi stanove za dobitnike novih i novih medalja? Sportaši su naša budućnost, naša dika, i naša reklama, njima ne smije faliti jedna medalja, jedan stan, oni pronose slavu (kakvu crnu slavu? mi smo neslavni, ja sam prvi neslavan), doklen umirovljeni čine od našeg društva društvo staraca, obrste sve što radno sposobno stanovništvo ipak čak i kod nas proizvede, daleko im lijepa kuća, starcima. U Kataniji sam video kako putnici GSP-a ustupaju mjesto starom gospodinu, pa kad je, sporo i oprezno, ustao sa stolice, napravili su sugrađani špalir oko njega. Da je majstor naglo ukočio, sinjor se ne bi mogao zateturati. Kod nas je država svoj nemar prema starima prenijela i na mlado pokoljenje, koje sjedi u tramvaju od prve do posljednje stanice, blenući u svoj tablet, isključeno iz okolice i ravnodušno prema gospodinu koji još uvijek ima šav na svojim drap pantalonama.

Zvonko Sarić

ODRŽANA 82. DUŽIONICA U SOMBORU

Hvala za plod zemlje i plod našega rada

HKUD Vladimir Nazor iz Sombora obilježilo završetak žetve tradicionalnom manifestacijom Dužionica, koja se u Somboru u kontinuitetu održava od 1935. godine

U zrelo zlatno žito, upelo sunce, gore nebo i zemlja, a vrijedni kosci otimaju klas po klas dozrelog roda. Lipti znoj s lica, ali se vrijedne i žuljevite ruke rata- ra ne predaju. Stotinu godina poslije grdosija od kombajna guta desetke hektara od jutra do mraka.

Sombor, 1935. godina, srpanj, žetva tek završena, na ulicama konjanici, barjaci, risari i risaruše u povorci sudionika prve javne *Dužionice* u Somboru. Sombor 2016. godine, opet srpanj, opet još jedna žetva završena i još jedna *Dužionica*. Bez konjanika i barjaka, ali *Dužionica* u neprekinutom nizu koji traje 82. godine.

Što se u tih stotinu godina još promijenilo? Jesmo li zaboravili da za taj bogati urod, bez obzira žanju li ga žuljevite seljačke ruke ili čudo suvremene mehanizacije, dugujemo zahvalu Bogu? Jesmo li zaboravili da bez obzira na suvremena dostignuća znanosti rod i žetva ovise od Neba? I što je onda u tih stotinu godina ostalo isto? Ostala je ista zahvala za žetvu, zahvala za novo žito, zahvala za kruh naš svagdanji. I zato su kruh, žito i bandaš i bandašica koji simboliziraju nekada najvrjednijeg risara i risarušu obilježje svake *Dužionice*. Onih prijašnjih i ove današnje, a nadaju se u HKUD-u *Vladimir Nazor* i one čiji će dionici biti neke nove generacije somborskih Hrvata.

BOŽJA DAREŽLJIVOST

A ove godine na čelu povorke sudionika *Dužionice* ponosito su koračali **Katarina Budimčević** i **David Antunić**, bandaš i bandašica.

»Vrijedni ratari njegovali su sjeme, čuvali biljke, pažljivo branili plodove svoga truda. Danas u rukama mi držimo plod njihovog rada. Slijedeći tradiciju Hrvata s ovih prostora, koje naše Društvo njeguje pune

82. godine, čast mi je predati vam blagoslovljen kruh – simbol ovogodišnjih žetvenih svečanosti, da ga podijelite sa svim građanima Sombora«, kazala je Katarina predajući blagoslovljen kruh gradonačelnici Sombora **Dušanki Golubović**.

Kruh od novog žita blagoslovio je župnik **Josip Pekanović**, na svečanoj svetoj misi u Crkvi Presvetog trojstva.

»Hvala za naš kruh, hvala za plod zemlje i hvala za plod našega rada. Budimo svjesni kako sve što imamo i sve što jesmo nije naša zasluga. Već dolazi od Boga, a mi to primamo poput slugu. Ponizno to valja i danas priznati, danas u danu *Dužionice* na svemu zahvaliti. U današnjoj *Dužionici* mi smo pozvani iskreno zahvaliti Stvoritelju. Nadasve

za Božje darežljive ruke, za Božje veliko očinsko srce koje je puno sućuti za našu stvranost i pro-
viđa sve što nam je potrebno, unatoč tome što mislimo da je Bog dalek nama, dalek našim nasušnim potrebama. U ovom danu Gospodnjem pozvani smo u danu kruha otkriti kako je naš Bog konkretni Bog, Bog naše svakidašnjice. Pouzdanje u Boga, u njegovo vodstvo i blagoslov treba biti naš temeljni stav. I kod seljaka i kod radnika, znastvenika, učenika. I ova *Dužionica* treba biti podsjećanje kako je čovjek ovog podneblja na početku svakog rada zazivao blagoslov s neba, da je klečeći zahvaljivao gospodaru žetve za urod, jer bez Božje volje i Božje darežljivosti ništa ne možemo», kazao je na svetoj misi msgr. **Slavko Večerin**.

POVORKA NA ULICAMA

Povorka sudionika *Dužionice* i ove godine prošla je

gradom išla povorka sudionika *Dužionice*, a na čelu povorke bio je barjak Društva i barjak Svetog Josipa, a pozdravljali su ih brojni građani Sombora. Danas poli-

centrom Sombora od crkve Presvetog trojstva do Županije i Hrvatskog doma, gdje je nastavljena proslava uz tradicionalni risarski ručak.

»U arhivi HKUD-a **Vladimir Nazor** ostalo je zabilježeno da je *Dužionica* u Somboru nekada bila daleko više slavljena. Nekada se završetak žetve slavio na svim našim okolnim salašima, a centralna svečanost bila je u Hrvatskom domu. Ostalo je zabilježeno da je 1935. godine

cija u sredini u kojoj ima 7.000 Hrvata štiti ovaj Hrvatski dom od lupanja prozora, ispisivanja grafita i farbanja ploča», kazao je predsjednik HKUD-a **Vladimir Nazor Mata Matarić**, izražavajući nadu da će naredne godine policija umjesto kao osiguranje ispred Hrvatskog doma biti gost *Dužionice*.

Proslavi *Dužionice* u Somboru prisustvovali su ispred hrvatskih institucija **Darko Sarić Lukendić**, pred-

sjednik IO HNV-a i **Tomislav Žigmanov**, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i predsjednik DSHV-a, a u ime grada Sombora gradonačelnica Golubović i zamjenik gradonačelnice **Antonio Ratković**.

»*Dužionica* je kao i *Dužijanica* u Subotici tradicionalna manifestacija vojvođanskih Hrvata. U tom smislu njeno njegovanje i očuvanje je od velikog značaja za opstojnost kulture Hrvata na prostorima sjeverne Bačke i u tom smislu svakako smo zahvalni **Vladimiru Nazoru** koji ulaže napore da očuva ovu manifestaciju. Važno je da to i nadalje ostane tako i HNV će i nadalje, u okvirima svojih mogućnosti, pomagati da se ova manifestacija održi», kazao je Sarić Lukendić.

I ove godine domaćini su se pobrinuli da dio žetelačkog slavlja budu i gosti iz Hrvatske, a ovoga puta oni su stigli iz Otoka, mjesta u Vukovarsko-srijemskoj županiji.

»HKUD **Vladimir Nazor** bio je gost na našoj manifestaciji *Otočko proljeće*, a mi smo sada u uzvratnom posjetu. Manifestacija slična *Dužionici* postoji kod nas u Otoku, to je ustvari misa zahvalnica kada se donose darovi», kazala je **Irena Čutik**, predsjednica KUD *Josip Lovrenčić* iz Otoka.

I tako je okončana još jedna žetva. I tako započinje novi krug rada i truda na ovoj plodnoj bačkoj ravnici. Uz znoj ratara i blagoslov Boga.

Zlata Vasiljević

KNJIŽEVNA VEČER

U sklopu obilježavanja ovogodišnje *Dužionice* u Hrvatskom domu u Somboru održana je književna večer koju su priredili HKUD **Vladimir Nazor** i KD **Ivan Antunović** iz Subotice. Predstavljena je knjiga velečasnog **Dragana Muharema Ispovijest crkvenog pauka**, a osim autora o knjizi su govorili urednica knjige **Katarina Čeliković** i **Tomislav Žigmanov**, autor pogovora.

Što vam znači Dužionica?

BILJANA ĐUROVIĆ,
Zagreb

Obnavljanje tradicije

Dužionica je obnavljanje tradicije, jedan lijep običaj koji me sjeća na moju baku koja je znala plesti slamu. Plela je ukrase, vjenčiće, buketiće. Ne postoji u Beregu takav način obilježavanja završetka žetve kakav priređuje *Nazor*, ali su obitelji u svojim kućama na neki način zahvaljivali za novi rod, novo žito. Pričala mi je baka, rođena oko Prvog svjetskog rata, da su nekada postojale obiteljske zadruge, u kojima se točno znalo tko je glavni, u kojima je točno bilo raspoređeno tko što radi. I sama žetva bila je teška i dugotrajna, jer se kosilo ručno. Poslije su stigle vršalice koje su donekle olakšale posao. Sada su na njivama moćni kombajni i sve je mnogo brže i lakše. No, lijepo je što je ta zhvala Bogu sa urod ostala dio tradicije Hrvata s ovih prostora. Trebamo biti svjesni da unatoč svom napretku i nije sve tako jednostavno, jer bili smo i ove godine svjedoci da je trud ratara propao u naletu nevremena koje je Sombor i okolicu zhvatio polovicom srpnja. Treba biti svjestan da nije sve to tek tako, da ima netko kome trebamo zahvaliti za plodove s ovih njiva. Kao mlada nisam dolazila na *Dužionicu*, ali sada, ukoliko smo suprug i ja u Beregu, pratim svaku manifestaciju u Hrvatskom domu.

Rodom sam iz Berega, živim u Zagrebu i od kada smo u mirovini suprug i ja oko pol godine provodimo u Beregu, a pol godine smo u Zagrebu. Obično proljeće i ljeto provodimo u Beregu, a zimi se vraćamo u Zagreb.

KLARA KARAS ŠOLAJA,
Sombor

Dio mene

Moj prvi susret s bunjevačkom nošnjom bio je baš na *dužionicama*. Prvi put sam obukla nošnju i imala svog para. Bila je to *Dužionica* na salašima Nenadić. Sjećam se i danas tog uzbuđenja kada sam prvi put obukla nošnju i sa svojim parom bila sudionikom crkvene proslave *Dužionice*. Poslije crkvene proslave slijedila je igranka, koju sam ja prvih godina, dok nisam dorasla do djevojačkih godina, samo gledala sa strane. Nekada se *Dužionica* slavila na svim našim okolnim salašima Nenadiću, Bezdanskom putu... Bile su to male intimne proslave. Mi smo bili »dica iz prašine«, a roditelji u odličnim susjedskim odnosima. Zato je uvijek bilo veselo, bogato, sveto; bila je čast obući nošnju, imati para, bila je čast biti sudionik *Dužionice*. Sada je *Dužionica* drugačija, ali tako je u ovom suvremenom vremenu. Ovdje na proslavi u Hrvatskom domu susrećem ljude koje ne poznajem, ali se upoznajemo razgovaramo i ima ti to neku svoju draž. *Dužionica* je dio mene, uz taj lijep običaj sam odrastala, kao i druge obitelji nas salašara. Lijepo je vidjeti neke nove mlade ljude u bunjevačkoj nošnji, u povorci sudionika *Dužionice*. Usadena im je ta ljubav prema tradiciji predaka u njihovim obiteljima i na to trebamo biti ponositi. To trebamo čuvati, čuvati i njegovati, jer tako čuvamo ono što su i gdje su naši korijeni. Zato sam svake godine na proslavi *Dužionice* i rekla bih da se u ovo doba godine osjećam nekako ustreptalo, svečano, rapoloženo.

MARIJA MAŠIREVIĆ,
Sombor

Zahvala roditeljima

U ovoj godini kada slavimo 82. *Dužionicu* ja se prisjećam svojih prvih *dužionica* kada me je još kao djevojčicu mama opravljala u nošnju i kada sam išla u povorci sudionika proslave. *Dužionica* je zahvala Bogu i zahvala vrijednim ratarim koji su posijali, požnjeli i darovali nam kruh. Za mene je *Dužionica* i sjećanje na moje roditelje koji su me odgojili u duhu kršćanstva i u duhu čuvanja onoga što je naša tradicija. Zato je moj prinos ovoj *Dužionici* ovo ruvo koje sam obukla, *ruvo* moje bake i mame od lionske svile iz 1932. godine, na *slipe grane* i na nogama kožne cipele moje mame iz 1938. godine. Uz svu zahvalnost, ljubav i poštovanje prema mami ja na ovaj način čuvam nasljeđe svoje obitelji. S puno ljubavi prema roditeljima i tradiciji s ponosom nosim ova stara *ruva*. Nisam nikada bila bandašica *Dužionice* i to mi je jedna potajna, neostvorena želja, ali zadovoljna sam što i danas imam ljubavi i volje da bude dio ove proslave. Što imam ljubavi da promoviram stara bunjevačka *ruva*. Netko sam i tko gaji veliku ljubav prema fotografiji i na taj način bilježim i čuvam dokumentaciju o svim važnim događanjima u Društvu. Na svakoj *Dužionici* fotografiram bandaša i bandašicu i te fotografije čuvam u albumima kao svjedodžbu naše tradicije koju brižljivo čuvamo. Treba sve zabilježiti i trajno sačuvati kao zahvalu našim roditeljima, ali i kao podsjećanje mladima što smo i tko smo, kao podsjećanje na ono što je naša tradicija duboko usadena u sve nas.

Z. V.

RAZGOVOR POVODOM SEMINARA BUNJEVAČKOG STVARALAŠTVA U TAVANKUTU
IVICA IVANKOVIĆ, NOVINAR

Originalne ideje i projekti

Ivica Ivanković zaposlen je kao novinar i urednik u odjelu glazbenih sadržaja Hrvatske radio-televizije, te umjetnički voditelj KUD-a *Kupljenovo* iz Kupljenova kod Zaprješća. Polaznik je Seminara bunjevačkog stvaralaštva koji se održava u Tavankutu od 2012. godine.

Kako ste saznali za Seminar bunjevačkog stvaralaštva u Tavankutu?

U Tavankutu sam sada treći put. Prvi put sam bio 2013. godine kada je moje društvo KUD *Kupljenovo* gostovalo na manifestaciji u Bačkom Monoštoru na *Marijanskom pučkom pjevanju*. Tada smo u svojoj režiji posjetili Tavankut, Koloniju slamarki i ručali u Tavankutu. Te godine smo se prvi puta sreli s Tavankučanima i zapravo nismo znali da postoji ovaj krasan seminar. Već sljedeće godine 2014., na nagovor prijatelja, folklorša **Luke Poljaka** iz Osijeka dolazim s obitelji iz radoznalosti da tu provedem prvi dio godišnjeg odmora. Mislio sam lijepo je more, ali lijepa je i ravnica, pa doživjeti nešto novo, nešto drugačije. Došli smo zapravo vidjeti što se to zapravo događa tijekom srpnja na seminaru u Tavankutu. Moram priznati, oduševili smo se. Te godine tema seminara je bila *Dužijanca*. Odlučili smo ostati nakon seminara i na tavankutskoj *Dužijanci* – jer nisam ni sam kao etnolog znao što je to zapravo *Dužijanca*. Znao sam da bački Hrvati imaju dugu tradiciju žetvenih svečanosti i održavaju taj stari običaj, ali nikada je nisam vidio i doživio na terenu. Kao i prve godine, tako me je i ove zapravo fascinirala vaša energija da nesebično dajete informacije svakome tko se zanima za vašu zavičajnu folklornu baštinu, za vaše nasljeđe za vašu bogatu svilu, za *kumašne grane*, za tavankutski *pisak*, za gajde, tambure, slamarsku tehniku, sve gotovo servirano, tako da čovjek to uistinu doživi na onaj način na koji vi to osjećate i na način kako živite tu svoju baštinu. Mi u nekim krajevima Hrvatske, pa i drugdje u svijetu više taj dio baštine ne živimo na taj, toliko srčani način i možda je ovo dobra prilika da čovjek doživi taj vaš obrazac čuvanja baštine i prenošenja vrijednosti zavičajne tradicijske kulture na mlade naraštaje, jer uistinu mislim da je to jedini način da će baština opstati u ovim vremenima.

Polaznici seminara nisu nužno folklorši. Što mislite o tome?

U Tavankutu su ove godine prvi put došle na seminar i polaznice iz Primorja, te dvije Dalmatkinje, zapravo zbarske pjevačice, koje nemaju dodirne točke s folklorom. Zaintrigirala ih je cijela ta priča, došle su to sve to vidjeti i doživjeti što se na seminaru radi. I pokazalo se kako su se odlično snašle i sigurno naučile nešto novo. I one su isto kao i mi napunile baterije, provele aktivni godišnji odmor. Obišli smo Suboticu, pogledali i vidjeli opet neke nama nove, vrijedne stvari, koje su zanimljive, koje obilježavaju ovaj grad i ovu sredinu: Sinagogu, Gradsku kuću, posjetili smo HKC *Bunjevačko kolo* i *Bunjevačku sobu*. Tavankut je postao mjesto susreta i druženja, a ja se nadam da će ti susreti svima donijeti dobra u budućnosti.

Prisustvovali ste programu koji nosi naziv *Susret kulturne baštine Bunjevaca bez granica*. Kakvi su Vaši dojmovi?

Sama ta ideja je vrlo zanimljiva i čestitam organizatorima na upornosti da je realiziraju. Jer ono što se u Tavankutu realizira ne drži se nekakvog folklornog klišeja, nekakvih stereotipa, nego se realiziraju originalne ideje i projekti. Mislim da je to velika prednost ovakvih aktivnosti u kojima nema kopiranja. Ideja o sabiranju na jednom mjestu svih folklornih društava bunjevačkih Hrvata, iz Vojvodine i Mađarske, bez obzira na uzrast, na dob članstva, hvale je vrijedna. Bilo je zanimljivo vidjeti u jednoj večeri na koji se način zapravo ovih devet folklornih društava, iz različitih mjesta u Bajskom trokutu, nose s problematikom okupljanja članstva. Zanimljivo je bilo zamijetiti veliki broj djece sudionika kojima se voditelji trude prenijeti ljubav prema tradicijskoj baštini. Na moju žalost, mogla su se vidjeti i folklorna društva koja idu nekakvom novom, čudnom, suvremenom logikom, ponajprije u scenskom izvođenju i prezentaciji folklorne

baštine, koja je daleko od izvorne. Kao etnolog, mislim da to nije pravi put, ali neki će reći zašto ne, danas su neka druga vremena, mi više ne živimo na način na koji su živjeli naši stari. No, mladi će zapravo naučiti ono što im se nudi i pokaže kao vrijedno. A budu li ih voditelji na pogrešan način usmjeravali, baština će se transformirati u krivome smjeru. Nedavno je u Hrvatskoj etnološko društvo raspravljalo o smislu smotri i susreta danas. Na ovaj način na koji vi to radite imaju apsolutno smisla, imaju i opravdanja. Činilo mi se da sam vidio kod sviju skupina da su svi dali maksimalno truda pokazati ono što rade i predstaviti svoje najbolje što znaju, i zbog toga truda sviju sudionika to treba cijeniti, jer, naravno, tko radi, taj i griješi. Veseli me da su se zapravo, bez obzira na granice, na jednom mjestu mogle pokazati i sličnosti i razlike. To je ono što je lijepo i što je meni kao znanstveniku bilo zanimljivo i vrlo poučno.

I. D.

Zaboravljeni prizori s palićkih obala

Vikend na Paliću. Najtopliji dan subotičani su u velikom broju došli na palićko jezero. An dv lagnulagobh napjšt a vanhodniet sadp asdrhna Palićson Unnapeltšk.

NEKAD
i
SAD

Rođeni u XXI. stoljeću nisu još svjedočili ljetnim prizorima kraj jezera Palić, kao što je ovo mnoštvo kupaca na fotografiji nastaloj prije pedesetak godina. Subotičani su u to vrijeme masovno izlazili na kupanje na jezero, svakim danom, a vikendima napose, kada je na obalama bilo i po 30.000 posjetitelja. Odmor u omiljenom subotičkom izletištu poticala su i poduzeća, gradeći vikendice i odmarališta kraj jezera. Da ne bude zabune: subotička poduzeća su objekte za odmor svojih radnika uz ove paličke, uvelike gradila i na morskoj obali.

Povijest bilježi da je Palićko jezero čak i presušivalo; kroničari za primjer navode 1794. i 1863. godinu. Ali je najveću ekološku katastrofu doživjelo 1971. godine, kada se dogodio veliki pomor riba, kao jedan od tragičnih simptoma teško oboljelog jezera. Sva voda je ispuštena, jezero je, dakle, treći put u svojoj povijesti isušeno, u ovom slučaju umjetno. U sanaciji nazvanoj »pothvatom stoljeća«, Subotičani su prisustvovali i sudjelovali u rijetko viđenom prizoru: mogli su hodati pod dnu jezerskog korita (neki kažu da su vozili bicikl!).

O vezanosti Palićkog jezera i Subotičana u to vrijeme, mnogo govori i podatak o posjećenosti svečanoj ceremoniji kojom je 5. lipnja 1977. godine ozvaničen »povratak« jezera – prema minimalnim procjenama bilo je oko 20.000 ljudi. Daleko od ceremonije u isto vrijeme se događala nevjerojatna scena: veliki broj ljudi je u autima ostao zaglavljnjen u prometnom kolapsu iz grada ka Paliću. Stvorila se preduga kolona automobila na toj cesti od osam kilometara, kolika je udaljenost do Palića, te nisu stigli na ceremonij. Nakon toga ubrzo je odlučeno da će cesta dobiti još jednu prometnu traku...

K. K.

Nasljeđe gradonačelnika Mamužića

Čitajući sjećanja dugogodišnjeg glavnog inženjera grada Istvána Frankla mlađeg dolazimo do interesantnih detalja u razvoju njegovog rodnog grada. Pošto je službovao zajedno s dva gradonačelnika, i svoja sjećanja dijeli na dva razdoblja. Prvo traje od 1890. do 1902. godine, kada je gradonačelnik bio **Lazar Mamužić**. Ovo poglavlje nazvao je »Borbe za provođenje politike grada«. Drugo razdoblje, od 1903. do 1920. godine, kada je na čelu grada bio **Károly Bíró**, nazvao je »Mirne godine i svjetski rat«.

KUDA S PETROLEJKAMA?

Prvi korak ka suvremenom gradu bila je modernizacija javnog osvjetljenja u centralnim dijelovima, u ulicama i na pijačnom trgu. Umjesto prijašnjeg osvjetljenja petrolejskim lampama koje je vodilo podrijetlo još iz srednjeg vijeka, instalirani su kandelabri koji su trošili plin iz novosagrađene gradske plinare. Plinara je izgrađena na mjestu nekadašnjeg groblja, koji je premješten dalje na periferiju grada (današnje Senčansko groblje). Plinsko osvjetljenje je uvedeno i u hotel s kazalištem i u staru baroknu gradsku kuću. Stare petrolejke nisu bačene, nego kako to Frankl piše: »Petrolejske lampe su prebačene u one dijelova predgrađa gdje su stanovali članovi gradskog vijeća. U ostalim ulica mjesečina je i nadalje nadomjestila uličnu rasvjetu«. Ovo se događalo 1890. godine. U novije doba ovakva praksa je primjenjivana prilikom asfaltiranja ulica. Čim je netko

postao »funkcioner«, ako nije imao asfalt u svojoj ulici ovaj nedostatak je ubrzo saniran. Ja znam za dva konkretna slučaja. Znači povijest se ponavlja i ništa novo nema pod suncem.

POSLEDNJI JAVNI OBJEKT, KOJI JE GRADIO MAMUŽIĆ

Frankl je imao dobro mišljenje o Mamužiću, koji nije sačekao rezultat istrage koju je vodilo Ministarstvo unutrašnjih djela, na inicijativu njegovih najljućih protivnika (prije svega rođaka **Age Mamužića**), nego je tražio da ode u mirovinu, što se i dogodilo. O njegovom

je i ovako za osamnaest godina od velikog nizijskog sela Subotica postala grad, u kojem su postavljeni temelji budućeg razvoja... Njegovim odlaskom završena je jedna era u povijesti Subotice. Njegova velika partija – kako u takvim slučajevima biva – raspala se kao razvezani snop žita...oni koji su se željeli i dalje afirmirati, prešli su u novu vladajuću partiju« (ovakvi se danas zovu »preletači«, prim. a.). Iste te godine, u lipnju predana je na upotrebu novosagrađena vojarna za domobransku konjicu, posljednje djelo Lazara Mamužića smatra Frankl. Umjesto da vrati nekadašnju

Nova vojarna za konjicu uz nekadašnji Palički put (razglednica)

odlasku bivši glavni inženjer ovako piše: »Lov na čovjeka je trajao osamnaest godina, progonjeni i gonitelji su se umorili. S Lazarem Mamužićem iz lokalnog političkog života nestala je jedna jaka ličnost, uporan i žilav čovjek koji je osamnaest godina uz neprekinute napade rukovodio sudbinom svoga rodnog grada, stvarao je, gradio i stalno se branio. Da su ga ostavili mirno stvarati, sigurno bi mogao mnogo više uraditi na razvoju grada, jer

imovinu grada, istu ovu vojarnu (tzv. Prva kasarna), koju je gradio grad o svom trošku, velikodušno, »u pola cijene« (uz posredovanje jednog člana vladajuće partije) Vojska Srbije je (pre)prodala gradu. Namjena »staro-nove imovine« još nije određena, a onako usput trebamo napomenuti krov nekadašnjeg manježa je oštećen i vjerojatno stalno prokišnjava. Evo jednog malog krovopokrivačkog zadatka za novog gradonačelnika.

ŠTO JE SVE IZGRAĐENO NA PREKRETNICI VIJEKOVA?

Frankl detaljno nabroja što je sve izgrađeno, za dvanaest godina, kada je uz gradonačelnika **Mačkovića**, on bio glavni inženjer. Izgrađene su četiri katne »narodne« škole i osam vrtića, tzv. Poljoprivredna škola na Paliću i gimnazija. Također, građene su i salašarske škole. Smatram vrlo suvremenim urbanističkim rješenjem i danas ono u kojem se formira jedan trg i oko njega se grade crkva, škola i obdanište, kao što je to slučaj Kerske i Senčanske crkve. To bi se danas zvalo »gradski podcentar«. Najvjerojatnije, to je djelo Istvána Frankla. Po svemu sudeći gradski oci su velike novce ulagali u obrazovanje, jer je uz pomoć države građena i učiteljska škola. Izgrađene su još dvije crkve: u Tavankutu i Tompi. Građena je gradska klaonica i bolnica, dom ubogih i osam carinarskih kuća, najveći na Somborskom putu. Od tada su izgrađene dvije vojarnе, pomenuta vojarna za konjicu i ona koja se nalazila na senčanskom putu. Ova druga je razrušena u bombardovanju 1944. godine a na njenom mjestu izgrađena je višekatnica Nove općine i Okružni sud. Prvu zgradu Kraljevskog suda grad je podigao također uz pomoć države. Građena je električna centrala i tramvajska pruga. Konačno je nasuta i Rogina bara, gdje je podignut park nazvan po Mariji Tereziji. Doista impresivno. Na koncu, Frankl napominje: »u ovome sam i ja sudjelovao, shodno svojim skromnim sposobnostima... nisam se miješao u lokalnu politiku i zato nisam imao neprijatelje«.

SLUŽBENA UPORABA JEZIKA NA PRAKTIČNOM PRIMJERU

Bački Breg više nije Bereg

*Iako je donedavno na pločama koje označavaju naziv mjesta, osim imena Bački Breg, stajao i hrvatski naziv Bereg, ploče su zamijenjene novima na kojima nema hrvatskog imena sela * U MZ kažu da su za to odgovorni izvođači radova na postavljanju nove signalizacije i najavljuju postavljanje novih ploča*

Bački Breg i Bereg ili samo Bački Breg? Ako je suditi po pločama s nazivom mjesta Bereg odnedavno samo je Bački Breg, bez tradicijskog hrvatskog naziva Bereg. I to unatoč tomu što je u tom selu (kao i u Monoštoru) u službenoj uporabi hrvatski jezik, što su Hrvati većinsko stanovništvo što znači da se nazivi mjesta, ulica i državnih institucija imaju ispisivati i na hrvatskom jeziku. Kako se onda dogodilo da ploče koje označavaju ulazak, odnosno izlazak iz naselja, a na kojima je stajao i hrvatski naziv mjesta budu zamijenjene novim pločama gdje je ovaj naziv izostao?

mjesta Bezdan, ali je ovdje ispoštovan zakon i osim naziva ispisano na srpskom na ćirilici i latinici, nalazi se i naziv mjesta na mađarskom jeziku. Kako se propust dogodio baš u Beregu i zašto se do sada čekalo da pogreška bude ispravljena, pitanja su na koja odgovore nismo dobili u bereškoj mjesnoj zajednici.

»Četiri ploče, po dvije na ulasku i po dvije na izlasku iz sela bit će zamijenjene novima na kojima će stajati i hrvatski naziv mjesta Bereg. Prije godinu dana Svjet MZ Bački Breg sudjelovao je na natječaju Pokrajinskog tajništva za upravu propise i nacio-

Savjeta MZ Bački Breg, koji je odnedavno i zamjenik gradonačelnika Grada Sombora.

Obilaskom sela i sami smo primijetili nove natpise s nazivima ulica na ćirilici, latinici i mađarskom jeziku, kao i to da na zgradi u kojoj su mjesna zajednica i mjesni ured stoje, prije nekoliko godina postavljene, ploče na kojima su i hrvatski nazivi.

OBVEZA, A NE DOBRA VOLJA

Osim Berega, hrvatski jezik u službenoj je uporabi i u Monoštoru i na ulasku i izlasku

ce Szilárd Jankovics smatra da on tu nema više ništa za reći. A to hoće li u nekom mjestu službeni natpisi biti ispisani i na jezicima nacionalne zajednice ili nacionalnih zajednica čiji je jezik u službenoj uporabi nije stvar dobre volje, već obveza. A ta obveza propisana je pokrajinskom odlukom koja uređuje pitanja službene uporabe jezika i pisma nacionalnih zajednica na teritoriju AP Vojvodine. Prema toj odluci na područjima na kojima su jezici nacionalnih zajednica u službenoj uporabi nazivi mjesta i drugi geografski natpisi, nazivi službenih institucija imaju se ispisivati i na jeziku

NEODGOVORNI PUTARI

U Savjetu MZ Bački Breg prst upiru u izvođače radova, kojima je bio povjeren posao postavljanja prometne signalizacije. Kažu, nove natpise postavili su izvođači radova, a da o tome nisu obavijestili ili konzultirali MZ. I zaista na dionici ceste od Sombora do granice s Mađarskom i granice s Hrvatskom nova je vertikalna signalizacija. Tako su novi i natpisi s oznakom naseljenog

nalne zajednice koji je raspisan za sredstva namijenjena postavljanju višejezičnih naziva u mjestima gdje su u uporabi jezici nacionalnih zajednica. Sredstva su nam odobrena i u tijeku je izrada novih natpisa. Do sada smo postavili oznake s nazivima ulica, a do polovice kolovoza bit će postavljene i nove ploče s oznakom naziva naseljenog mjesta gdje će, osim ćirilicnog i latinicnog naziva mjesta, biti i hrvatski naziv Bereg«, kaže Antonio Ratković, predsjednik

iz ovog sela stoje ploče na kojima je i hrvatski naziv Monoštor. Na teritoriju grada Sombora u službenoj uporabi je i mađarski jezik i to u nekoliko sela u kojima je ispoštovana obveza ispisivanja naziva i na mađarskom jeziku. To što se obveza ispisivanja višejezičnih naziva u sredinama gdje su jezici nacionalnih zajednica u službenoj uporabi i što će problem u Beregu, barem prema najavama, biti riješen razlog je što vijećnik Gradskog vijeća zadužen za nacionalne zajedni-

i pravopisu nacionalne zajednice čiji je jezik u službenoj uporabi i to s istim oblikom i veličinom slova kakvim je ispisan i naziv na srpskom jeziku.

Područje na kojem su u službenoj uporabi jezici određene nacionalne manjine određuje se Statutom općine ili grada. Da bi se u nekom naselju u službenu uporabu uveo jezik neke od nacionalnih zajednica pripadnika te nacionalne zajednice mora biti najmanje 25 posto.

Z.Vasiljević

Tavankučani na 50. Međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu

U Zagrebu je od 20. do 24. srpnja održana jubilara 50. Međunarodna smotra folkloru, koja se u ovom gradu održava od 1966. godine. Smotra je pokrenuta s ciljem da prikazuje i afirmira tradicijsku kulturu i folklor brojnih domaćih i stranih sudionika. Nastavlja se na dugu tradiciju smotri *Seljačke sloge*, kulturne i prosvjetne organizacije Hrvatske seljačke stranke. U suvremenoj Hrvatskoj ova je smotra folkloru postala dijelom svjetskog pokreta za očuvanje kulturne baštine čovječanstva kojega predvodi Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO).

Smotra je i ove godine okupila veliki broj sudionika, podijeljenih u tri skupine, a to su bili strani sudionici (folklorne skupine iz 11 zemalja), sudionici iz Hrvatske (35 folklornih skupina), te Hrvati iz inozemstva (folklorne skupine iz Austrije, BiH te Srbije). HKPD Matija Gubec iz Tavankuta

sudjelovao je na ovoj jubilarnoj smotri s koreografijom bunjevačkih plesova, kojima je predstavljena žetvena svečanost *Dužijanica*. Zanimljivo je naglasiti kako je davne 1966. godine prvi put ozbiljnije organizirana folklorna sekcija ovog društva upravo povodom održavanja I. Međunarodne smotre folkloru u Zagrebu i sudjelovanja na istoj. Tavankučani su se publici predstavili u petak na Tgu bana Jelačića, te na Gradecu, u subotu na Trgu bana Jelačića i u Koncertnoj dvorani *Vatroslav Lisinski*, a u nedjelju u naselju Lučko. Pobrli su brojne aplauze publike i opravdali svoje sudjelovanje u ovogodišnjoj, jubilarnoj selekciji.

Odlukom Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Grada Zagreba 2014. Međunarodna smotra folkloru je proglašena festivalskom priredbom od nacionalnog značaja. Održava se pod pokroviteljstvom Hrvatskog sabora.

I. D.

TJEDAN U BAČKOJ

Dužionica

Prošla je još jedna somborska *Dužionica*. Jedna ili dvije, pitanje je, a ovisi kako se gleda. Dvije ako se gleda po tome da *Dužionicu* organiziraju dvije udruge – HKUD *Vladimir Nazor* i UG *Bunjevačko kolo*. Dvije, jer su dvije bandašice i dva bandaša. Dvije, jer su dva kruha i krune. Dvije, jer su dva bandašicama kola i dvije povorke sudionika *Dužionice*. Jedna, jer je riječ o istom običaju iznjedrenom na salašima bunjevačkih Hrvata ili bunjevačkih Bunjevaca, kako će reći oni drugi. Jedna, jer je riječ o istoj nošnji, jedna jer je riječ o ljudima koji vuku iste korijene, a sada su podijeljeni na dvije *Dužionice*. Zbunjuje to mnoge koji nisu Somborci i koje namjera ili slučajnost dovedu u Sombor baš u vrijeme *Dužionice*. Ne razumiju to ni sami Somborci koji ne pripadaju ovoj zajednici ili zajednicama, pa ni mnogi iz jedne ili druge povorke sudionika *Dužionice*. I tako je godinama unazad. I čija je onda *Dužionica*, tko je ima pravo slaviti: Hrvati Bunjevci ili Bunjevci Bunjevci? Tko je veći čuvar tradicije: oni koji su ove godine proslavili 82. *Dužionicu* ili oni koji je slave tek 16 godina? I pitanje je tu još mnogo, a mnoga od njih zadiru u politiku o kojoj najradije ne bih.

Rekla bih samo da *Dužionicu* imaju pravo slaviti oni koji su u pobožnosti i zahvali Bogu zasijali njive, pošnjeli žito. Posijali i pošnjeli čak i sada kada im se to ne isplati, kada zapravo ni ne zanju koliko će novaca dobiti za svoj trud i rad. Ali žito i kruh bili su, a i ostali smibol ovog vrijednog naroda koji sije i žanje u znoju lica svoga. Kruh na stolu nekada je bio simbol zajedništva obitelji, a to zajedništvo trebalo bi biti uzor i ovim našim današnjim obiteljima. Rijetko se mi danas okupljamo oko stola, a još rjeđe smo svjesni da se za to zajedničko okupljanje i taj kuh koji imamo trebamo nekome i zahvaliti. Nekako olako shvaćamo da je sve što imamo nešto podrazumijevajuće, nešto što nam po pravu pipada i htjeli bismo toga još više, iz dana u dan, ne obazirući se na to koju cijenu to više ima i vrijedi li toliko. Pa ako je *Dužionica* prilika da se barem na trenutak peispitamo, zastanemo, zahvalimo i negdje u sebi pronademo radost za ono što imamo, pa makar koliko to što imamo bilo malo, onda nismo uzalud bili njenim dionicima.

I onda je možda suviše i razmišljati o podjelama i namjerama onih koji nas dijele. A ako i nije, ostavimo to za neki drugi put. Imalo bi se i o tome što reći. I napisati.

Z. V.

POVRATAK MIGRANATA U ŠIDSKE PRIHVATNE CENTRE

Pokažimo veliko srce

Moj cilj je da idem u Njemačku, a to je cilj svih nas. Ako ne budemo uspjeti u tome, ostat ćemo ovdje i tražiti azil, ako nam je takva sudbina», kaže Šalam Šinu

Nakon zatvaranja balkanske migrantske rute početkom travnja, u prihvatnom centru u Šidu boravilo je desetak migranata. Međutim, posljednjih nekoliko dana broj migranata se znatno povećao i u tri prihvatna centra u šidskoj općini do početka tjedna bilo ih je preko tisuću. Veći dio njih je iz Afganistana i Pakistana, a manji je iz Sirije, Iraka, Alžira, Maroka, Bangladeša, Irana, Palestine i Libije. Dio migranata vratila je Mađarska, a put do zemalja Europske unije poku-

nekoliko trgovinskih objekata. Kako poručuju iz Savjeta za upravljanje migracijama Općine Šid, spremno su dočekali veći broj migranata, poduzete su sve neophodne mjere, a očekivanja su da će se migranti duže zadržati na području te općine.

NA VISINI ZADATKA

Savjet za upravljanje migracijama formiran je u rujnu prošle godine, kada je krenula migrantska ruta kroz šidsku općinu. U Savjet su uključeni

općini ostalo 'zaglavljeno' 8-9 tisuća ljudi zbog sprječavanja njihovog protoka ka Mađarskoj, nisu mogli ući u Hrvatsku», kaže predsjednik Savjeta za upravljanje migracijama Općine Šid **Ivica Jović**.

»A bilo je i lijepih stvari. Poput rođenja djece na putu, zatim u bolnici u Srijemskoj Mitrovici, a jedan od naših policijskih službenika pronašao je svotu izgubljenog novca koji smo vratili migrantu. Dakle, svi su bili na visini zadatka i odradili su svoj dio posla onako kako

bi se preventivno spriječili incidenti bilo kakve vrste. Prihvatni centri su otvorenog tipa, oni se slobodno kreću, pronalaze načine da pribave materijalnu korist prodajući pomoć koju su dobili i na druge načine poput krađa koje su se dogodile, a sve to kako bi pribavili sredstva da nastave svoj put. Nadam se da se to više neće događati, a da će građani šidske općine kao i nebrojeno puta do sada pokazati veliko srce i razumijevanje prema ovim ljudima«.

ZDRAVSTVENO POKRIVENI

Sva tri prihvatna centra u šidskoj općini su zdravstveno pokrivena. Tijekom cijelog dana na usluzi migrantima je liječnička ekipa IDS i liječnička ekipa organizacije *Vaha*, a tu je i liječnička ekipa šidskog Doma zdravlja. Početkom tjedna ponovno je aktivirana i organizacija *Liječnici svijeta* i Balkanski centar za migracije:

»Veliki broj migranata je sa šugom i vaškama, ali smo im svima pružili odgovarajuću terapiju i oni su pod liječničkim nadzorom. Oni odbijaju izolaciju, mi pratimo njihovo stanje, a što se tiče drugih bolesti, nisu prisutne. Mi im pružamo svu neophodnu medicinsku pomoć i ono što Ministarstvo zdravlja očekuje od nas, tako i radimo«, ističe direktor šidskog Doma zdravlja dr. **Krsto Kureš**.

Prilikom posjeta prihvatnog centra u Šidu, u redu za topli obrok zatekli smo veći broj migranata, uglavnom mlađih muškaraca, koji su prema riječima predstavnika Komesarijata za izbjeglice uglavnom došli iz

šavaju pronaći ulazeći u Srbiju iz Makedonije i Bugarske. Po ulicama grada, svakodnevno se mogu sresti uglavnom muškarci mlađe dobi, kojima je prihvatni centar u Šidu za sada postao jedino mjesto za boravak, jer im je onemogućen ulazak u zemlje Europske unije. Problem je što ih većina nema novca za život, pa je česta slika prodaje humanitarne pomoći na ulicama i tržnici, a posljednjih nekoliko dana nisu izostale ni krađe u

predstavnicima lokalne samouprave, javnih poduzeća i ustanova, Crvenog križa, Doma zdravlja i svi ostali relevantni činitelji koji bi mogli odgovoriti na postavljene zadatke u vrijeme migrantske krize:

»Mi smo i ranije dobro funkcionirali i rezultat je bio dobar. Incidenata nije bilo i iako je kroz šidsku općinu prošlo preko 700.000 migranata, građani naše općine to nisu osjetili. Nije bilo problema čak ni kada je u našoj

treba. Otvaranjem prihvatnih centara u Šidu, kada su nam ponovno stigli migranti sada oni koje ne želi Europa, ponovno smo aktivirali sve naše aktiviste na terenu. Očekujemo da će ti ljudi duže ostati na ovim prostorima sve dok se ne riješi njihovo pitanje azila ili eventualno njihov povratak doma, ukoliko to budu željeli. Nažalost, moram reći da smo imali i nekoliko slučajeva krađa. Na ulicama grada sada su pojačane i policijske snage kako

PRIJATELJSKA NOGOMETNA UTAKMICA

Tijekom proteklog tjedan na nogometnom terenu u Adaševcima odigrana je prijateljska utakmica u malom nogometu između ekipe veterana iz Adaševaca i ekipe migranata, koji su smješteni u prihvatnom centru u motelu Adaševci:

»Bilo je lijepo vidjeti osmijeh na licima tih momaka, a to nam je i bio cilj. Oni su bili sretni a i mi. Drago mi je što smo svijetu pokazali i na ovakav način da mi Srijemci imamo veliko srce prema svima«, rekao je Ivica Jović.

prihvatnih centara Subotice, Krnjače i sa željezničke postaje u Beogradu:

»Iz dana u dan ih je sve više. Situacija je različita od slučaja do slučaja. Neki samo traže da prespavaju i jedu i onda se ponovno vrate u Suboticu, a neki i ostanu ovdje. Sada su ovdje smješteni uglavnom samci. Obitelji ima nešto malo i uglavnom svi oni očekuju da nastave svoj put dalje ka Njemačkoj, ništa ih drugo ne interesira«, navodi **Nenad Milovanov** iz Komesarijata za izbjeglice.

OSMIJEH I TUGA

Imala sam želju upoznati se s tim ljudima porazgovarati s njima, upoznati se s njihovim sudbinama. Susretljivi ljudi iz Komesarijata ustupili su mi prevoditelja koji vrlo dobro zna farski jezik. U sobama su smještene obitelji s malom djecom, koja trčkaraju po hodnicima. Neki spavaju, odmaraju, neki razgovaraju, a oni mlađi se uređuju, šišaju, briju. Ono što je na mene ostavilo najjači dojam jesu njihovi osmjehi na licima, napose kod majki i starijih ljudi. Bilo mi je zadovoljstvo upoznati **Sanju**, bivšu zastupnicu afganistanskog parlamenta, jednu od najobrazovanijih žena u prihvatnom centru u Šidu. koja je skupa sa sinom **Mustafom** i

suprugom, utočište za sada našla u šidskom prihvatnom centru: »Ovdje sam dva tjedna. Prije toga sam boravila u Beogradu. Za sada nam je dobro. Dijete ima sve što je potrebno, ali ne želim ostati ovdje, želim ići dalje u Njemačku, raditi i stvoriti dom za svoje dijete«, kaže Sanja.

Neki od mladih ipak ne mogu sakriti tugu, bijes, umor, jer se ne mogu pomiriti s tim da im je onemogućen put dalje. Ušavši u kamp da ih fotografiram, svi su pogledali u mene nadajući se da im donosim neku dobru vijest. Razgovarajući s njima, čula sam raznih priča i sudbina. Među ostalim, upoznala sam i **Šalama Šinu**, koji pet mjeseci boravi u kampu u Šidu:

»Došao sam iz Iraka za Tursku, zatim sam otišao u Bugarsku, a onda u Srbiju. U Mađarskoj sam bio u zatvoru četiri mjeseca, poslije čega su me poslali nazad u Bugarsku gdje sam imao problema s mafijom. Oteli su me, uzeli od mene 5.500 eura, jedva sam se spasio. Onda sam došao u Srbiju i ostao sam sve vrijeme u ovom kampu. Moj cilj je da idem u Njemačku, a to je cilj svih nas. Ako ne budemo uspjeli u tome, ostat ćemo ovdje i tražiti azil, ako nam je takva sudbina«, kaže Šalam.

Suzana Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Uspješni Srijemci

Rijetko da se danas netko može pohvaliti da živi dobro, ili možda čak i bolje u odnosu na neke prethodne godine s obzirom na ekonomsku krizu i velike namete koje mjesečno plaćamo s primanjima koja često nisu dovoljna da se podmire osnovne životne potrebe. U posljednje vrijeme sve češće se može čuti kako Srijem ima vrlo dobru gospodarstvenu strukturu, iako to ne osjećaju građani, barem sudeći po broju nezaposlenih lica na evidencijama Nacionalne službe za zapošljavanje. Unatoč toj činjenici, prošloga tjedna u Srijemskoj gospodarskoj komori u Srijemskoj Mitrovici uručene su nagrade za najbolje poslovne i poduzetničke rezultate, koji su od značaja za unaprjeđenje rada i poslovanja i razvojne privrede regije. A nagrade su uručene u povodu 41. godišnjice postojanja Srijemske gospodarske komore, uspješnim gospodarstvenicima koji su unatoč teškim ekonomskim uvjetima postigli izvanredne rezultate u poslovanju. Nagrade su uručene gospodarstvenicima iz svih sedam lokalnih samouprava u Srijemu. I kako je tom prilikom naglašeno od predstavnika Srijemske gospodarske komore, Srijem se svrstava među razvijenija područja u Srbiji; ima se čime pohvaliti, o čemu upravo svjedoče rezultati poslovanja srijemskog gospodarstva. Kako je rečeno, posljednjih pet-šest godina zaredom srijemsko gospodarstvo ima pozitivnu financijsku bilancu, s tendencijom razvoja. Dosta, kako stranih tako i domaćih, poduzeća posluje u Srijemu, pa se ocjenjuje kao dobra gospodarstvena struktura posljednjih godina. Prema riječima generalnog tajnika Srijemske gospodarske komore **Vladimira Vlaovića**, nakon 2000. godine, kada je mnogo poduzeća u Srijemu, a napose u Srijemskoj Mitrovici, zatvoreno nekoliko godina unazad poboljšana je gospodarska situacija: »Sada se u Srijem ulaže, otvara se sve više poduzeća i konačno smo se pomjerili s mrtve točke, što je svakako značajno za srijemsko gospodarstvo«, istaknuo je Vlaović. A o tome svjedoče i nagrađeni: poduzeće *Komazec* iz Indije, vlasnica poduzetničke radnje *Gold* iz Iriga **Vesna Radojčić**, zatim JKP *Sava* iz Pećinaca, obrtnička radnja *Sara* iz Platičeva, poduzeće *Pneumo-lodžik* iz Stare Pazove, *Hrana produkt* iz Salaša Noćajskog i *Evrojug* iz Šida. A o tome kako biti uspješan gospodarstvenik u Srbiji posvjedočili su i nagrađeni. Jedan od recepata dao je vlasnik poduzeća *Hrana produkt* **Goran Stanković**, koji je nakon uručivanja nagrade istaknuo kako nikada ne treba čekati bolja vremena pa onda početi s poslom. Nego, kako je rekao, trebamo se okrenuti gospodarstvu, radu i školovanju, a za kratko vrijeme se ne može ništa ozbiljno napraviti.

S. D.

44. PODUNAVSKA MOTONAUTIČKA REGATA, NAJSTARIJA DOMAĆA REGATA

Adrenalin na rijeci

Kreće se lađa, kakva drugačije na Panonskom moru nego dunavska. Da ne bude zabune nisu to neke ulickane lađe, već dunavski motorni čamci s improviziranim nastrešnicama i male brodice. Vidi se da ovim dunavskim mornarima nije stalo do komoditeta već do uživanja na Dunavu, a naročito uz Dunav. Uputile su se u avanturu dugu stotinjak kilometara i osam dana, sve Dunavom od Bezdana do Neština, pa natrag. To je ovogodišnja ruta Podunavske motonautičke regate, 44. po redu, što joj daje epitet naše najstarije regate.

OD BEZDANA DO NEŠTINA

Na startu na Dunavu kod Bezdana, ili preciznije na Čardi kod carine, atmosfera dobra. Provjeravaju regataši ima li dovoljno hrane i pića za put, a ja se sve nekako nadam da valjda ni ostalo što će im zatrebati neće zaboraviti. Valja se pred

polazak dobro spremi, jer do prvog odmorišta ima nekoliko sati plovidbe. Zato se pred put krčkaju kotlići, priži kobasica i nećete vjerovati mijese i *langoši*. Nitko neće ostati gladan, a ni žedan. Nitko, pa ni naše ekipa.

Nutkaju nas prvo dimljenom kobasicom od divljači, kažu monoštorračke. I nismo još ni zalogaj uzeli kad pred nas stiže i čašica monoštorskog viskija. Čudimo se i jednom i drugom, ali ponude ne odbijamo usput se raspitujući za divljač od koje je kobasica, a još više za to kakav to viski prave Monoštorci.

Smije se **Mirko Antalović**, ali na pitanje ne odgovara već kaže da okus rakije sami ocijenimo. Nenaviklom grlu na žestoka pića ovo ocjenjivanje teško ide, pa nemajući kud Mirko priskače u pomoć i pojašnjava da se ta rakija peče od divljih krušaka koje se skupljaju u šumama gornjeg Podunavlja. Ne puštamo ga tako lako već dogovaramo reportažu o proizvodnji te rakije, ali tamo za početak jeseni kada krene

njeno pečenje. Razgovaramo s Mirkom, a krajičkom oka pratimo regataše koji se polako spremaju za put, sve u strahu da ne otplove. Uvjeravaju nas da mjesta strahu nema, opušteno i polako, sve će biti na vrijeme. Vjerujemo im, ali ipak žurimo da razgovore završimo što prije, jer kada krene euforija oko polaska malo kome

će biti do priče s novinarima, a i atmosfera se prilično zagrijava, pa procjenjujemo da je onaj oficijelni dio najbolje što prije odraditi.

REGATAŠI

Prekidamo **Zorana Bakića** u njegovom poslovanju oko tijesta

za *langoše*, jer, kažu, on je jedan od iskusnih starih regataša.

»Dunav i dobro društvo, to je razlog što sam do sada dvadesetak puta bio sudionikom ove regate. To je suština. Bio sam ja i na drugim regatama, ali ova je posebna. Koliko ćemo biti na vodi, a koliko na kopnu ovisi od vremena. Ali imamo već ustaljena mjesta gdje pristajemo i gdje nas naši dragi domaćini uvijek sačekaju. Plovimo na dan pet-šest sati, a ostalo je odmor na obali. A kada se pristane, tu

je kotlić, ražanj i ono čega ima najviše: dobrog druženja«, priča nam Zoran.

U iskusnog regataša spada i Mirko Antalović, jer je do sada bio na 25 ovakvih dunavskih avantura.

»Ova regata nastavlja tradiciju nekadašnje regate *Bratsvo-jedinstvo* koja je održavana u vrijeme nekadašnje države. Mi i njegujemo tu tradiciju bratstva i jedinstva, jer ovdje nas ima svih nacija i nitko nikoga ne pita koje je nacije. Ne možete vi shvatiti kako je to

kada stignemo u Vajsku, Bačku Palanku ili Neštin i okupimo se oko kotlića, ložimo vatre, družimo se. To vam ne mogu ispričati, već morate vidjeti i naredne godine ja ću vam osigurati čamac i idete s nama«, kaže Mirko.

Naravno da plovidba Dunavom nosi i određene rizike, ali svi regataši imaju plovidbene dozvole, registrirane čamce i osposobljeni su da se snađu u svakoj situaciji. Poštuju to što je Dunav međunarodni plovni put i izbjegavaju sredinu rijeke. Slušam Mirka, ali razmišljam o njegovoj ponudi da sljedeće godine i naša ekipa bude dio ove regate. Bilo bi zanimljivo iskustvo, ali vidim ovdje je isključivo muška regata, pa mislim da mi nekako i ne bi bilo mjesto u tom muškom društvu. Onda jednom natovarenom čamcu prilazi mlada djevojka, tek joj je dvadesetak. Vidim i ona nosi majicu istu kao i ostali sudionici regate, pa se i ona mora spremati za plovidbu. I, u pravu sam. Kaže mi uz smjeh, a **Antonia Šmicer** joj je ime, da joj je ovo treća regata u nizu. Prva joj je bila još prije 12 godina kada je u regati sudjelovala kao devetogodišnjakinja.

»Privlače me Dunav i šuma, druženja oko kotlića. Ne znam

gdje je ljepše: na Dunavu ili kopnu? Dunavom, kada ploviš pustiš se i gledaš oko sebe, kada pristanemo užurbano je oko pripreme večere tako da i jedno i drugo ima svoju ljepotu«, kaže Antonia.

Svaka regata ima svog kaptana, a ove godine Dunavskom regatom zapovijeda **Mladen Rajšić**. Kao što i priliči prvom među jednakima, ozbiljno prati pripreme za start, jer mora opravdati povjerenje članova koje je dobio, ali i brinuti o sigurnosti sudionika i naravno o tome da ništa od hrane i pića ne zafali.

I kako se start približava regataši sve užurbaniji. Pažnju na nas više i ne obraćaju, ali mi smo naš posao i završili. Još samo nekoliko fotografija, i mogu krenuti. I krenuli su, doduše s oko dva sata zakašnjenja, ali kao što rekoše: opušteno, nigdje ne žure. Ispratili smo ih riječima »mirna plovidba«. A na ovo mjesto vratit će se za osam dana. Bilo bi zanimljivo čuti kako je protekla ovogodišnja dunavska avantura, pa ako nas put nanese evo nas ponovno na istom mjestu.

Zlata Vasiljević

HKPD Kranjčević u Boljevcu

BOLJEVAC – HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega sudjelovalo je prošlog vikenda u Boljevcu kraj Zaječara na folklornoj manifestaciji na kojoj su predstavljene nacionalne zajednice iz Srbije. Berežani su u Boljevac otputovali na poziv domaćina i bili su jedini predstavnici hrvatske zajednice. Za ovaj nastup odabrali su običaj *kapare*, što je stari običaj kupovine mlade na zarukama. U prikazu ovog običaja sudjelovalo je 35 članova udruge svih uzrasta. Koreograf **Milorad Stojnić** kaže da su gledatelji bili iznenađeni šokačkom nošnjom, a njihov nastup oko tri tisuće gledatelja ispratilo je pljeskom. Na ovaj nastup Berežani su otišli zahvaljujući pomoći mještana, jer su novac osigurali doslovce sakupljajući priloge po selu, a prilog je dala skoro svaka bereška kuća. Nastup u Boljevcu otvorio je Berežanima nova vrata, pa su tako pozvani da u siječnju budu gosti u Prilepu.

Z. V.

Mirjana Ana-Maria Piskulić v. d. ravnateljice HMI

ZAGREB – Upravni odbor Hrvatske matice iseljenika imenovao je sredinom srpnja profesoricu **Mirjanu Anu-Mariju Piskulić** vršiteljicom dužnosti ravnateljice te institucije. Naime, dosadašnjem ravnatelju HMI mr. sc. **Marinu Knezoviću** 16. srpnja 2016. istekao je četverogodišnji mandat. Mirjana Ana-Maria Piskulić rođena je 1958. godine u Južnoafričkoj Republici kao dijete iseljenika. U Zadar se s obitelji seli 1969. godine. Diplomirala je studij logopedije i fonetike na Sveučilištu u Zagrebu. Nakon prvog radnog iskustva u SUVAG-u, godine 1991., nastavlja raditi u Hrvatskoj matici iseljenika. Potom je devet godina provela u diplomaciji kao ugovorni diplomat, od početka 2015. kao prva tajnica Veleposlanstva Republike Hrvatske u Canberri, a od 2008. do 2013. je bila generalna konzulica u Sydneyju. Početkom 2014. godine vraća se u HMI i postaje rukovoditeljica Odjela za informiranje iseljeničtva. Surađuje u uspostavljanju vrlo uspješnog *Večernjakova* portala za iseljeničtvo *Moja Hrvatska* u kojem redovito objavljuje tekstove. Nove članove Upravnog odbora Matice početkom lipnja imenovala je hrvatska Vlada. Upravni odbor HMI čine predsjednik **Milan Kovač** i članovi **Hrvoje Hitrec**, dr. sc. **Vjekoslav Jeleč**, **Đuro Vidmarović** i prof. **Lada Kanajet** – Šimić.

Žilniku motovunski *Maverick*

MOTOVUN – Redatelj **Želimir Žilnik** iz Novog Sada, pionir dokudrame i jedan od začetnika jugoslavenskog crnog talasa, dobitnik je ovogodišnje nagrade *Maverick* koju *Motovun Film Festival* dodjeljuje autorima koji inovativnošću šire granice filmskog izraza. »Kao jedna od najvećih autorskih ličnosti ovog dijela Europe, Žilnik to sigurno jeste«, istaknuli su organizatori MFF-a, koji se održava od 26. do 30. srpnja u tom istarskom gradiću. Žilnik na 19. Motovunu gostuje u razgovorima i raspravama, a publika će vidjeti presjek njegovog stvaralaštva kroz projekcije filmova *Rani radovi*, *Marble Ass* i *Destinacija Srbistan*.

Ištvančićeva Ničija zemlja u Motovunu

MOTOVUN – Kratki igrani film *Ničija zemlja* redatelja **Branka Ištvančića** bit će prikazan na ovogodišnjem *Motovun Film Festivalu*, u programu *Motovunski kratki*. Film je na programu sutra (subota, 30. srpnja). Pun crnog humora, film je usredotočen na dočaravanje mučne atmosfere primirja dviju zaraćenih strana, kao svojevrsni prosvjed protiv rata. Scenarij potpisuje **Josip Mlakić**, a u filmu igraju: **Aleksandar Bogdanović**, **Nikša Kuselj**, **Đorđe Kukuljica**, **Jasmin Telalović**, **Slaven Knezović**.

Dužijanica u Maloj Bosni

MALA BOSNA – U nedjelju, 31. srpnja, u Maloj Bosni bit će održana žetvena svečanost – dužijanica. Sveta misa zahvalnica bit će služena u crkvi Presvetog Trojstva, s početkom u 10 sati.

300. obljetnica svetišta na Tekijama

PETROVARADIN – Prigodom obilježavanja 300. obljetnice Biskupijskog svetišta Gospe Tekijske u Petrovaradinu, uoči svetkovine Gospe Snježne, u četvrtak, 4. kolovoza, u 19 sati bit će održano središnje euharistijsko slavlje koje će predvoditi apostolski nuncij u Srbiji mons. **Luciano Suriani**. Slavlju će prethoditi prigodni duhovno-glazbeni program s početkom u 16 sati. Sukladno međunarodnom i ekumenskom karakteru samog svetišta, koje predstavlja i spomenik kulture iznimne vrijednosti, cilj središnje jubilarne proslave je okupiti u zajedništvu vjere, jezika i običaja sve podunavske narode čija su prošlost, sadašnjost i budućnost neraskidivo povezani s ovim zavjetnim marijanskim svetištem. U duhu jedinstva, sveta će evanđelja i molitva vjernih toga dana biti čitana na jezicima skupina hodočasnika koji sudjeluju u središnjem euharistijskom slavlju. Svete mise na svetkovinu Gospe Snježne, u petak, 5. kolovoza, bit će služene prema sljedećem rasporedu: u 8 sati sveta misa na njemačkom jeziku, u 9 sati na mađarskom, u 11 sati pontifikalna sveta misa na hrvatskom jeziku i u 19 sati završna sveta misa na hrvatskom jeziku.

Javni poziv za izbor pratilaca bandaša i bandašice

SUBOTICA – Organizacijski odbor *Dužijance 2016.* poziva mlade na natjecanje za izbor pratilaca bandaša i bandašice. Izbor će biti održan u petak, 12. kolovoza, s početkom u 20 sati na Trgu slobode. Na izbor se dolazi u svečanoj bunjevačkoj narodnoj nošnji po vlastitom izboru. Molimo zainteresirane djevojke i momke starije od 16 godina da se na natječaj jave do 10. kolovoza, osobno u ured UBH *Dužijanica*, na adresi Beogradski put 52 u Subotici, ili putem telefona na broj 024/525-045, ili na mail Udruge: ubh.duzijanica@gmail.com. Izabrani će biti predstavljeni na glavnom gradskom trgu, a na centralnoj proslavi u nedjelju, 14. kolovoza, ići će u pratnji bandaškog para na karucama.

EDUKATIVNI PROGRAMI HRVATSKE MATICE ISELJENIKA

Potpoma ovdašnjim Hrvatima

Hrvatska matica iseljenika (HMI) organizira edukativne programe – seminare i škole – namijenjene Hrvatima iz cijelog svijeta, a u kojima preko dvadeset godina sudjeluju i Hrvati iz Srbije. Velika većina tih programa odvija se ljeti, a tako je i ove godine.

Ovogodišnji je seminar *Stvaranje kazališta* završen, a u tijeku su *Eco-Heritage Task Force* (od 24. srpnja do 13. kolovoza) u kojem mladi rade na zaštiti okoliša, obnavljajući zapuštene dijelove hrvatskoga prirodno-spomeničkog i kulturno-povijesnog prostora, te *Ljetna škola hrvatskoga folklora* (od 25. srpnja do 3. kolovoza). Slijedi radionica narodnih nošnji *Hrvatska etnoriznica* (od 5. do 15. kolovoza).

Na ovogodišnjem seminaru *Stvaranje kazališta* u Školjicu na otoku Galovac, sudjelovala je i **Nevena Mlinko** iz Subotice, koja se kazalištem bavi desetak godina, od čega posljednje dvije intenzivnije. Režirala je predstave, igrokaze, koreodrame, a posljednja od njih je *Velika tvornica riječi*.

Sa seminara *Stvaranje kazališta*

»Na seminaru je bilo odlično, puno smo toga imali prilike naučiti od voditeljice **Nine Kleflin**. Bilo je nas desetero polaznika, zajednički smo uradili predstavu, cabaret *Chick lit* po tekstovima **Arijane Čuline**. Stečena znanja koristit će mi u daljnjem radu. Upoznala sam kolege iz više država, a neki od tih kontakata možda rezultiraju i gostovanjem predstava«, kaže Nevena Mlinko.

Nekoliko godina unatrag polaznike edukativnih programa HMI-ja, koji dolaze iz Srbije delegira Hrvatsko nacionalno vijeće u suradnji sa Zavodom za kulturu

vojvođanskih Hrvata. HMI polaznicima osigurava besplatno pohađanje seminara, a putne troškove snosi HNV.

»Veliki je to dar za ovdašnje Hrvate, za predstavnike naših udruga kulture koji u tim programima stižu nova znanja i usavršavaju se. Trudimo se da polaznici budu iz različitih udruga i dijelova Vojvodine«, kaže **Katarina Čeliković** iz ZKVH-a.

Neslužbeno predstavljajući Hrvate iz Srbije na *Ljetnoj školi hrvatskoga folklora* u Boriku u Zadru su **Bojan Kadar** i **Kristijan Krpan** iz Srijemske Mitrovice, te **Antonio Gromilović** iz Sombora, dok će na *Hrvatskoj etnoriznici* sudjelovati **Nada Sudarević** iz Subotice.

D. B. P.

KULTURAMA

Drukčiji pogled

Teško da film, ili umjetnost općenito, mogu promijeniti svijet, ali nam zato mogu pomoći da ga bolje upoznamo i razumijemo. Europski filmovi nam govore više o suvremenom životu na »starom kontinentu« od tisuća vijesti u medijima, tvrdnja je jednog od selektora nedavno završenog Festivala europskog filma na Paliću (FEFP).

Moglo bi se reći da je zaista tako, jer nam ta manifestacija srpnjima unatrag s filmskih platana nudi jedan drukčiji pogled na našu stvarnost.

Ovogodišnji je festival na Paliću imao jedan od dosad najboljih programa. Naime, veliki broj ostvarenja prikazanih u natjecateljskim selekcijama Palića prikazan je, pa čak i nagrađivan na najrelevantnijim festivalima kao što su Cannes, Berlin ili Karlove Vary.

A kakvi su to filmovi? Iako različiti po mnogim kriterijima, te dosta slojevit, u njihovoj su osnovi priče u kojoj je glavni junak tzv. običan čovjek. Onaj u kojem se svatko može prepoznati, koji pokušava živjeti normalan život u nerijetko nenormalnom svijetu. A to je svijet u kojem imamo sve manje vremena za obitelj i prijatelje (druge ljude uopće), u kojem sve više brinemo što nam donosi ekonomsko i političko »sutra«, u kojem se logika kapitala i tržišnog razmišljanja, nameće kao jedina moguća...

Priče o spomenutom običnom čovjeku su, barem meni, uzbudljivije od stotine superheroja i specijalnih efekata ili sličnih »režija« koje čine značajnu većinu u televizijskoj ili kino ponudi. Ni Europa ne bježi od komercijalnih, hit ostvarenja koji čak bilježe lijepe uspjehe na blagajnama, ali ono što gledamo na festivalima, uključujući i ovaj na Paliću, jeste jedan drugačiji svijet.

Nekima europski filmovi znaju biti »mračni«, »depresivni«, »dosadni«... Gdje je tu onda pozitivna konotacija s početka teksta? Možda se odgovor na to pitanje može pronaći u riječima nagrađivanog rumunjskog redatelja **Cristiana Mungiu** koji je na 23. FEFP-u promovirao svoj najnoviji film *Matura*: »Ovo je također i film o potrebi da budemo iskreni, da imamo snage pogledati sebe u zrcalo i priznati kako možda nismo ni toliko fini ni dobri kao što se želimo prikazati pred svojom djecom. Ako se dogodi taj trenutak u kome to možemo sebi priznati, onda možemo nešto i promijeniti«.

D. B. P.

TRIBINA *BUNJEVAČKO MOMAČKO KOLO I DUŽIJANCA* ODRŽANA U SUBOTICI

Momci nošeni Mladim suncem s visine

Uz Katoličko divojačko društvo, Bunjevačko momačko kolo ima najveće zasluge za održavanje i opstojanje Dužijance u razdoblju od 1911. do sredine 1940-ih

Tribina održana u Katoličkom krugu

Dio programa ovogodišnje *Dužijance* u Subotici podsjetio nas je ili upoznao s radom *Bunjevačkog momačkog kola*, organizacije koja je djelovala u tom gradu između dvaju svjetskih ratova dajući doprinos i održavanju spomenute žetvene svečanosti. Izložba *S Božjom pomoći* na temu *Bunjevačko momačko kolo i Dužijanca* još uvijek je aktualna i može se pogledati do 16. kolovoza u Suvenirnici Gradske kuće, a tribina na istu temu održana je u nedjelju u Katoličkom krugu, također u organizaciji UBH *Dužijanca* i Katoličkog društva *Ivan Antunović*.

Na tribini su govorili msgr. katedralni župnik **Stjepan Beretić**, povjesničar i ravna-

telj Povijesnog arhiva Subotica **Stevan Mačković** i povjesničar umjetnosti **Branimir Kopilović**.

PROSVJETNO-ODGOJNA ORGANIZACIJA

Bunjevačko momačko kolo bila je katolička prosvjetno-odgojna i zabavna organizacija mladeži. Osnovana je 1920. godine, a nastala je na tragu sličnih organizacija utemeljenih diljem svijeta. Prvo veliko katoličko momačko društvo osnovano je 1846. u Njemačkoj.

»Bunjevačko momačko društvo je svoju prvu sjednicu održalo 24. listopada 1920. godine u velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Na čelo kola su izabrani **Ive Prčić** i **Marko**

Peić Tukuljac. Za osnatak Bunjevačkog momačkog kola najviše je zaslužan **Grgo Vukov** i svećenik **Ilija Kujundžić**. Pravila Društva ističu da je svrha Bunjevačkog momačkog kola: izobrazba muške mladeži u religioznom i domoljubnom duhu; nastojanje oko prosvjetnog i privrednog odgoja svojih članova; organiziranje pristojnih zabava, predavanja, osnivanje knjižnice u pojedinim podružnicama«, naveo je u svojem izlaganju msgr. Stjepan Beretić.

Osim gradske središnjice Društva, postojale su i podružnice: u župi sv. Jurja koja je vremenom postala nositelj svih aktivnosti Društva, te u župi sv. Roka i kratkotrajno u Žedniku.

IGRANKE I PRELA

Bunjevačko momačko kolo je organiziralo i različite zabave, obilježavane su poklade, održavana *kola* (igranke) i prela, izvođene amaterske kazališne predstave, a povremeno su organizirane i duhovne vježbe, kao i predavanja namijenjena članovima. Svoje prvo prelo organizirali su 1928. godine.

»Prela ne bi bilo da ga predsjednik i blagajnik kola nisu novčano poduprli. Deseto je *Momačko prelo* bilo 1938. godine u koncertnoj dvorani Gradskog kazališta. Momačka prela su uvijek bila među najuspješnijima. Uvijek je bio dobar odaziv članstva i gostiju«, naveo je msgr. Beretić dodavši kako je

prelo BMK-a održano i poslijeratne 1946. godine.

KATOLIČKI POKRET U BAČKOJ

Bunjevačko momačko kolo bilo je važan oslonac za širenje katoličkog pokreta u Bačkoj pod izravnim vodstvom crkvenih prvaka iz redova bunjevačkih Hrvata.

»Subotičkoj biskupiji i plemenitoj bunjevačkoj grani hrvatskoga naroda između Dunava i Tise večeras možemo poželjeti, da nam mladići i djevojke budu rječiti svojom dobrotom, radom, kulturom, stručnošću. Ta rječitost nikada nije jasnija, nego kad je vođena Božjim svjetlom. Zato je Bunjevačko momačko kolo imalo duhovnika, zajedničke svete Pričesti, zato je svim srcem

BIRALI BANDAŠA

Bunjevačko momačko kolo je bilo posebno zauzeto oko proslave dužijance (ili kako u onodobnim Subotičkim novinama piše Dožejance). Iz svojih su redova birali bandaša.

slavilo *dužijancu*. Momci su bili nošeni Mladim suncem s visine. Bez toga sunca, kako je ono napisao **Lajčo Stipić**, 'momak Bunjevac-Hrvat ne može biti', zaključio je Beretić.

POVIJESNI KONTEKST

O povijesnom kontekstu u kojem je Bunjevačko momačko kolo, kao prije svega vjerska ali i hrvatska udruga, djelovalo, govorio je povjesničar i ravnatelj Povijesnog arhiva Subotica Stevan Mačković.

Bunjevačko momačko kolo bilo je jedna od nekoliko hrvatskih udruga koje su djelovale u međuratnom razdoblju u Subotici, uz Pučku kasiinu, Hrvatski prosvjetni dom, Katoličko divojačko društvo,

Grb udruge

Hrvatsko pjevačko društvo *Neven*... Nisu imali preveliko članstvo, taj je broj varirao od oko 100 do 200 članova u različitim razdobljima. Usporedbe radi, Katoličko divojačko društvo je po brojnosti bilo veće, imalo je između 500 i 600 članica.

U to je vrijeme broj pripadnika bunjevačko-hrvatske zajednice u Subotici bio znatno veći, a i tada su postojali prijepori oko tzv. bunjevačkog pitanja.

»Društvo je osnovano 1920., u godini kada je Trianonskim ugovorom određena buduća sudbina ovog područja, pa tako i Subotice. Bunjevci su time prešli iz mađarskog imperija u južnoslavenski, odnosno srp-

ski. U to je vrijeme u Subotici živio rekordno zabilježeni broj Bunjevaca; na popisu iz 1919. bilo ih je 65.135. Također, u to su vrijeme salaši nosili polovicu ukupnog broja pučanstva, a ogromna većina, negdje oko 80 posto stanovništva bavilo se zemljoradnjom«, kaže Stevan Mačković.

Politička događanja, djelovanje centralističkih i federalističkih struja, odrazila su se i u bunjevačkoj zajednici.

»Jedan, veći dio njih, bio je okrenut prema Zagrebu, a drugi prema Beogradu. Pošto je Bunjevačko momačko kolo bilo jasno hrvatski opredijeljena udruga, na što ukazuje i službeni jezik u njihovom Statutu,

ona nije imala potporu režima u međuratnom razdoblju Kraljevine. To nije bitno utjecalo na njihov rad, ali nije bilo ni zanemarljivo«, kaže Mačković zaključujući kako je vjerski predznak bio je presudan za ukidanje BMK-a nakon Drugog svjetskog rata.

VIZUALNO PODSJEĆANJE

Izložba *S Božjom pomoći* i prateća tribina u svom prošlogodišnjem izdanju bili su posvećeni Katoličkom divojačkom društvu, a ove godine Bunjevačkom momačkom kolu.

»Na ovaj način pokušali smo prikazati ova dva društva koja imaju najveće zasluge za održavanje i opstojanje *Dužijance* u razdoblju od 1911. do sredine 1940-ih«, kazao je povjesničar umjetnosti Branimir Kopilović.

ŽIVUĆI ČLANOVI

Kako se na tribini moglo čuti, postoje još dvojica živućih članova BMK-a – Ante Dulić Kurjakov (96) iz Đurđina i Alojzije Poljaković (92) iz Subotice.

»To je ujedno, kronološki gledano, prva faza proslave *Dužijance*. U godinama pred nama bit će potrebno izložbeno obraditi *Dužijancu* 1968. jer nam se bliži 50. godišnjica te prve gradske manifestacije, kao i sve ostale *Dužijance*, od 1970-ih do danas. Ove godišnje izložbe su jedan manji doprinos valorizaciji prošlosti *Dužijance*, njeno potpunije sagledavanje može se omogućiti samo putem eventualnih znanstvenih radova od povjesničara, sociologa, teologa i etnologa. Treba naglasiti kako su ove izložbe prije svega namijenjene široj javnosti i da one služe kao jedan vizualni 'podsjetnik' o tome kako je proslava *Dužijance* nekada izgledala, tko ju je organizirao i na koji način«.

D. B. P.

CRKVA GOSPE OD ŠKRPJELA KRAJ PERASTA: SUSRET S POVIJEŠĆU

Čudo od otoka

Polovica XV. stoljeća. More bokokotroškog zaljeva. Dvojica braće ribara na jednoj hridi. Bezmalobolno šest stoljeća kasnije je na istom mjestu. Ja u susretu s poviješću. Poviješću koju osjećam i dodirujem. Postajem li i ja dio te povijesti samim time što sam kročila ovamo? Zaslužujem li ja to? Ili, ta satkanost u povijesti pripada samo onima iz prošlih stoljeća? Onima koji su kamen po kamen napravili ovaj otok, izgradili crkvu i stoljećima ostali vezani za nju. Isto onako kao što su bili neraskidivo vezani za more. Za more koje ih je uzdizalo u visine, za more koje im je oduzimalo živote. I tu. I nigdje drugdje ne može biti ovakvo mjesto. Slavni grad Perast i crkva Gospe od Škrpjela na malenom otoku. Okrenuti jedno k drugom. U stoljetnom nizu godina.

Na to i takvo mjesto stižem jednog vrelog srpanjskog dana. Malenom brodicom. Moj

je privilegij ploviti sama, a ne među turistima koji u grupama osvajaju maleni otok. Moj je privilegij i da imam vodiča samo za sebe. Slučajno, jer se posložilo da u masi turista koji su pohodili otok baš onda kada i ja svi budu stranci. Svi osim mene. Slušam pažljivo tek stasalog momka. S ovih je prostora, pa

priča o otoku i crkvi Gospe od Škrpjela nije tek prosto naučeni tekst turističkog vodiča. I sam je dio te slavne peraštanske povijesti, pa kako bi onda i mogao ispričati neku običnu priču o tako neobičnom mjestu. A priča kreće ovako. Dva brata ribara našla su na jednoj kamenjnoj hridi u moru, nedaleko od Perasta,

sliku Blažene djevice Marije s malim Isusom. Bijaše to 1452. godina. Ponijeli su sliku doma, a kako je jedan od braće bio bolestan molio se pred ikonom za ozdravljenje. I čudo se dogodilo. U znak zahvale sliku su odnijeli u crkvu Svetog Nikole u Perastu. Ali onda se dogodilo još jedno čudo. Kada su sljedeći put otišli u ribarenje, na istoj hridi našli su tu istu sliku. Za Peraštne je to bilo čudo. Čudo i znak da na tom mjestu trebaju napraviti otok i izgraditi crkvu. Današnji oblik crkva je dobila tek u XVII. stoljeću, što znači da je za otok i gradnju crkve trebalo oko 200 godina. Gradili su otok kamen po kamen, a kada im se to učinilo nedovoljno brzo potapali su tu stare brodove jedrenjake i gusarske brodove. I tako je nastao otok čija je površina 3.000 četvornih metara i na njemu crkva. Nose isto ime. Gospa od Škrpjela. To ime nosilo je kroz povijest i 116

FAŠINADA

Na uspomenu početka izgradnje otočića Gospe od Škrpjela, 22. srpnja 1452. godine svake se godine, na taj dan, održava jedinstveni običaj zvan Fašinada. Tada iz Perasta k otoku krene kolona povezanih barki. U prvoj su barci župnik, nekoliko uglednih građana Perasta, pjevači i veslači i druge barke pune kamenja iz Perasta i okolnih mjesta. Običaj je da u barkama budu samo muškarci i da se vesla. Kada stignu blizu otoka, barke razvezuju i baca se kamenje na ona mjesto gdje je najpotrebnije radi učvršćivanja otočića. Običaj je da se svečanim zvonjenjem zvona dočekaju barke. Nakon toga se u crkvi moli krunica. Oni koji su vidjeli Fašinadu reći će da je to nešto posebno, jedinstveno. Meni ostaje da im vjerujem na riječ.

peraštanskih brodova. Slušam ovu priču na ulazu u crkvu. Slušam, a pogled mi prikovan za unutarnji dio crkve. Doznajem da je tu 68 slika rađenih rukom i kičicom jednog istog slikara – Peraštana **Tripe Kokolja**. Da ih sve naslika, trebalo mu je deset godina. Doznajem i da je u crkvi kolekcija od oko dvije tisuće srebrnih pločica. Najveća takva zbirka na svijetu. A nastala je tako što su se peraštanski pomorci molili Blaženoj djevici Mariji za ozdravljenje ako su bili ozlijeđeni u pomorskim bitka-

VJENČANI BUKETI

U Crkvi Gospe od Škrpjela je i neobična kolekcija buketa koje mlada nosi na vjenčanju. Umjesto da poslije obreda venčanja baci buket, mlada ga ostavlja u crkvi za sreću i dugotrajan brak.

ma i za povratak kući. Najstarija i najveća zavjetna ploča nastala je 15. svibnja 1654. godine u znak sjećanja na bitku s Osmanlijama, kada je oko 80 Peraštana pobijedilo pet tisuća turskih vojnika. Tu pobjedu, to pravo čudo, pripisali su Gospi od Škrpjela i zavjetnom pločom pokrenuli tradiciju koja traje i danas. Doznajem i da je oltar crkve izgrađen od četiti vrste mramora – bijelog, zelenog, sivog i crvenog. Zelenog mramora više i nema u prirodi, a i u vrijeme gradnje crkve bio je toliko rijedak da se kilogram srebra, koje je tada bilo skuplje od zlata, mijenjalo za kilogram mramora. I ne dočekam da mi taj mlađani Peraštanin u ulozi turističkog vodiča kaže već žurim i pitam za čuvenu sliku za koju je vezana priča o ženi koja je svog čovjeka čekala 25 godina. Vidim, nije mu baš pravo što ga prekidam, jer htio je prije priče o onome što je napozna-

tije na ovom otoku i crkvi još mnogo toga ispričati. Ali popušta i priču nastavlja o vezenoj slici na kome je lik Blažene djevice Marije s Isusom koji je uradila Peraštanka **Jancita Kunić**. Vezla je tu sliku 25 godina, dok je čekala svog pomorca. Na jednom četvornom centimetru ima 600 do 700 uboda iglom, a u radu je korišteno sedam različitih materijala, od srebra, zlata, kineske i japanske svile i nešto osobno – njena kosa. Vezući je i oslijepila je, a da li je dočekala svog pomorca? Priče o tome posve su različite. Jedna kaže da ga je uzalud čekala četvrt stoljeća, jer se nikada nije vratio. Druga, u koju sami Peraštani više vjeruju, je da se njen moreplovac uvijek vraćao s mora. I donosio joj materijale od kojih je vezla goblen. Koja je od ovih priča točna danas je posve i nebitno, jer je Jancita Kunić, kao simbol žene koja čeka postala dio peraštanske povijesti. A njena slika čuva se u muzeju koji je sastavni dio crkve.

I ako ste mislili da je tu kraj, e pa nije, jer tek je muzej jedna nova priča. U njemu je vjerojatno najveća svjetska kolekcija ulja na platnu, zavjetnih slika s morskim motivima. Dali su ih između XV. i XVIII. stoljeća oslikati i crkvi pokloniti peraštanski pomorci, kao znak svoje zahvale što su se vratili s dugih i rizičnih putovanja i pomorskih bitki. U muzeju i stablo čuvenih, moćnih peraštanskih obitelji. Toliko moćnih da su mogle kupiti neovisnost od Venecije. Bilo ih je 12, a pri svakom vjenčanju pažljivo se proučavalo ovo stablo da mladenci slučajno nisu u nekom srodstvu.

I onda to razgledanje u miru i tišini prekida grupa od tridesetak ruskih turista. Odjednom gužva i žamor. Razumiju li oni ovu peraštansku priču? Ne samo oni, već svi mi koji danas u turističkom pohodu kročimo na ovaj otok? S tim mislim sjeđam u svoj brodić i napuštam ovo nevjerojatno, neponovljivo mjesto.

Zlata Vasiljević

Sveti Joakim i Ana proslavljeni u svetišću na Tekijama

Svečana euharistijska slavlja prigodom spomendana roditelja Blažene Djevice Marije, svetih Joakima i Ane, proslavljena su i ove godine kao svetkovina tzv. Malih Tekija u Biskupijskom svetišću Gospe Tekijske u Petrovaradinu.

Prema tradiciji, slavlje je započelo uoči same svetkovine, u ponedjeljak, 25. srpnja navečer, uz sudjelovanje većeg broja hodočasnika i svećenika Petrovaradinskoga dekanata, ali i iz obližnjih župa susjedne Subotičke biskupije.

Nakon vremena određenog

za ispovijed hodočasnika, prvo je služena sveta misa na mađarskom jeziku, a potom na hrvatskom koju je predvodio vlč. dr. sc. **Tomislav Đukez**, župnik župe Sv. Josip u slavonskom mjestu Josipovac.

U svojoj propovijedi prožetoj govorom o obitelji, vlč. Đukez je napose podsjetio na ozračje vjere i ljubavi u kojemu je odrastala i stasavala Bogorodica Marija čiji roditelji trebaju biti primjer današnjima. Spomenuo se i svih ljudi uključenih u duhovni razvoj svakoga čovjeka, te pozvao prisutne vjernike da

hrvatskom jeziku. Onu svečanu, u 11 sati, također je, uz koncelebraciju domaćih župnika, predvodio vlč. Đukez koji je u zaključku propovijedi izrazio nadu da će svaki istinski vjernik s ovih slavlja otići s odlukom da Bog iznova obnavlja i obasipa svojim milostima i milosrđem, kako bi u svakoj svojoj odluci i na svakom mjestu mogao navještati Božju dobrotu i strpljivost.

Svečanost je završena večer-

Bogu zahvale za sve pokojnike koji su ih odgajali u vjeri.

Na koncu slavlja upriličena je tradicionalna vanjska procesija sa svijećama.

Na sam dan proslave, u utorak, 26. srpnja, bile su služene svete mise na mađarskom i

njom svetom misom i pjevanim *Tebe, Boga hvalimo* u svjetlu najave središnje proslave velikoga jubileja – 300. obljetnice svetišta koja započinje uvečer 4. kolovoza.

P. P.

Mali jubilej portala *Svjetlo vjere*

U ponedjeljak je obilježeno godinu dana od kako je na internetskoj stranici www.svjetlo-vjere.com objavljen prvi članak. Naime, stranica je krenula sa službenim radom na Veliku Gospu 15. kolovoza prošle godine, ali je ekipa okupljena oko stranice, na njoj radila ranije, postavljali su članke, uređivali je. *Svjetlo vjere* je internetska stranica koju uređuje nekoliko vjernika želeći dati svoj osobni doprinos vjerničkom identitetu živeti na ovim prostorima.

Mali jubilej internetske stranice proslavljen je u Selenči, svetom misom i susretom članova Uredništva u mjesnoj župi. »Dragi prijatelji, svima vama koji posjećujete ovu stranicu puno hvala! Neka se po svima nama širi sveta vjera Isusova!« poručio je ovom prilikom član Uredništva portala vlč. **Siniša Tumbas Loketić**.

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNİK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Mnogi Isusovi suvremenici imali su u njega neograničeno povjerenje. Tako evanđelja na puno mjesta svjedoče kako su mu ljudi prilazili i tražili od njega da im pomogne u njihovoj bolesti. No, nije samo bolest bila razlog zbog kojeg su mu se ljudi utjecali i tražili pomoć. Imali su u njega povjerenja i kada su druge životne stvari u pitanju. Tako evanđelist Luka bilježi zgodu kako jedan čovjek traži od Isusa pomoć oko diobe imanja (usp. Lk 12,13-21).

ŽIVOT IZNAD MATERIJALNOG

Prema židovskom Zakonu moralo se poštivati pravo prvorođstva, a po kojem prvorođenac pripada dvije trećine cijelog očevog posjeda. U slučaju čovjeka koji se obraća Isusu za pomoć čini se da prvorođenac nije poštivao svoju obvezu i svom mlađem bratu prepusti trećinu koja mu pripada, stoga on od Isusa traži: »Učitelju, reci mome bratu da podijeli sa mnom baštinu« (Lk 12,13). U slučaju takvih nepravdi u ono vrijeme ljudi su se obraćali učiteljima Zakona, koji su se brinuli da se propisi poštuju i koji su morali pravedno presuditi. Ovaj čovjek dolazeći Isusu pokazuje kako ga smatra učiteljem, kako mu vjeruje, te da očekuje kako će Isus pravedno postupiti i pomoći mu u njegovoj nevolji. No, na iznenađenje svih Isus ne pokazuje da ga je dirnula nevolja ovog čovjeka, niti ima namjeru miješati se

Život nije u bogatstvu

u njegov problem: »Čovječe, tko me postavio sucem ili djeliocem nad vama?« (Lk 12,14). Na taj način se Isus, kao i na još mnogo drugih mjesta, ne da uvući u raspravu o Zakonu i njegovim propisima.

On pred ljude donosi jednu drugu stvarnost koja je dublja i nadilazi sam Zakon, koja od čovjeka zahtijeva jedan posve nov način mišljenja i djelovanja. Nije da Isus ne želi pomoći, nego želi donijeti zaokret u čovjekov pogled na stvarnost u kojoj živi, kako bi počeo razlikovati bitno od nebitnog, te kako bi mogao prepoznati što uistinu vrijedi i što mu je potrebno. Zato se u nastavku ne obraća u jednini samo onome koji je zatražio pomoć, nego svima: »Klonite se i čuvajte svake pohlepe: koliko god netko obilovao, život mu nije u onom što posjeduje« (Lk 12,14). Na taj način koristi priliku i skreće pozornost svojim slušateljima na to što je život, tj. upozorava ih na opasnost od pohlepe, jer ona ne jamči ljepši život, nego ugrožava vječnost.

RAČUNATI S BOGOM

Isus u svojoj pouci želi otići mnogo dalje od problema svoga sugovornika, zato priča prispodobu o jednom bogatom čovjeku u kojoj se svatko od slušatelja treba prepoznati i prema tome zauzeti stav o životu. Taj bogat čovjek koji ima sreću, te su mu polja obilato rodila može biti svatko tko nema materijalnih problema, tko nema sukob s bratom oko podjele nasljedstva. Iako početak prispodobe kod čovjeka izaziva misao kako li je sretan bogataš jer nema probleme koji more većinu običnih ljudi, Isus u nastavku otkriva kako bogataš ima mnogo veći problem od materijalnog stanja. Naime, ovaj čovjek misli da je

gospodar svega i da je u tome sva sreća života, a takav stav je potpuno pogrešan. Za Boga to je bezumlje: »Bezumniče! Već noćas duša će se tvoja zaiskati od tebe! A što si pripradio, čije će biti?« (Lk 12,20). Bezumnik je čovjek koji ne računa s Bogom, koji misli da sve može sam, da je sam sebi dovoljan i da je život u onom materijalnom što stiče. Bogataš je bezuman jer misli da mu bogatstvo može pružiti sigurnost, a zaboravlja da je Bog gospodar svega. U njegovim je rukama sve, pa i naš život koji traje onoliko koliko Bog odredi.

I NAMA OPOMENA

Iako je mnogo vremena prošlo otkako je Isus ispričao ovu prispodobu, ona i dalje zvuči jednako oštro i opominje. Čovjek oduvijek teži stvoriti sebi materijalnu sigurnost i smatra kako će tako riješiti sve svoje brige i probleme. U toj težnji za materijalnom sigurnošću čovjeka vremenom obuzme pohlepa, on izgubi kompas, pa je stalno opterećen time kako nema dovoljno. Stjecanje postane osnovni smisao njegovog života. Iako često u razgovoru znamo reći kako nitko ništa s ovoga svijeta neće odnijeti sa sobom, u životu se zaboravimo ponašati u skladu s tom istinom. Pa onda, umjesto da stječemo duhovna dobra, koja će nam na onom svijetu itekako trebati, mi se opterećujemo materijalnim dobrima koja su prolazna.

Nije Bog protiv bogatih, ali upozorava da bogatstvo ne smije biti naš bog. Ne smijemo mi služiti njemu, nego ono nama, niti smijemo dopustiti da zbog njega izgubimo vječnost, ali se zato njime na različite načine možemo poslužiti da zavrijedimo život u vječnosti.

MINI INTERVJU: ANA DULIĆ, UČENICA IZ ĐURĐINA

Škola, tradicija i tambura

Uvijek nasmijanu crnokosu ljepoticu Anu Dulić, po tko zna koji put sreli smo u Sonti. Osamnaestogodišnja svršena učenica III. f odjeljenja subotičke gimnazije *Svetozar Marković* često se međusobno posjećuje sa svojom, od prvog razreda velikom prijateljicom Majom Andrašić. Ana je rođena i živi u Đurđinu, s roditeljima Ivanom i Vericom, braćom Matišom i Krunoslavom i sestrom Klarom.

Učenica si gimnazije, odjeljenja s nastavom na hrvatskom jeziku. Koji su bili tvoji motivi za upis upravo ove škole?

Na hrvatskom jeziku sam se školovala od početka osnovne, pa mi je to bio i osnovni motiv. Kada bih bila u situaciji, opetovala bih ovakav izbor. Istina, mislim da je opći smjer malo teži od društvenog ili od prirodnog smjera, koji postoje u redovitoj nastavi na srpskom jeziku, ali vjerujem i da nam daje cjelovitije obrazovanje. Malo problema stvara nam nedostatak potrebnih udžbenika. Dobivene od HNV-a većina naših profesora ne priznaje, jer su pisani po hrvatskom školskom programu, pa se moramo snalaziti i kupovati važeće na srpskom jeziku i ćirilicom pismu. To su nova opterećenja za naše roditelje, jer baš i nisu jeftini. Mislim da bi najbolje rješenje bilo prevesti važeće udžbenike na hrvatski jezik.

Do sada je dosta pripadnika hrvatske zajednice u Srbiji nakon studija u Hrvatskoj tamo i ostalo. Koliko je to dobro, a koliko loše rješenje?

Ovo pitanje je vrlo kompleksno. Mladi misle da je tamo puno bolje, pa većina već od odlaska na studij traži mogućnost ostanka. Mislim da to našu zajednicu u Srbiji strahovito slabi. Ostajemo bez popriličnog broja mladih, visoko obrazovanih kadrova u punoj radnoj i reproduktivnoj sposobnosti. A oni koji su ostali tamo, nisu ostali da bi bili neki most između nas i matične države, nego isključivo zbog osobnih interesa. Rješenje za ovaj problem ne vidim, nikoga se ne može silom natjerati na povratak.

Veliki si štovatelj tradicije bunjevačkih Hrvata. Od kada i zbog čega?

Moja ljubav prema tradiciji svoj začetak ima u obitelji. U djetinjstvu, puno sam slušala o životu naših predaka. Slučaj je htio i da nađem momka koji je isto zaljubljenik u tradiciju, pa eto, sada smo joj skupa posvećeni. Pobožna smo obitelj, a u svojem domu govorimo starinskim dijalektom. Od petog razreda družim se s tamburom. Bila sam ustrajna, imala sam potporu obitelji, a i izuzetno dobrog učitelja, *Vojislava Temunovića*. Danas sviram u *Đurđinskim curama*, najviše za potrebe našega KUD-a i u *HGU Festival bunjevačkih pisama*.

Kako sebe vidiš u budućnosti?

Na profesionalnom planu sebe vidim u prirodnim znanostima, najvjerojatnije kao kemičarku, ali ne u prosvjeti, nego u laboratoriju, u istraživačkom radu. U amaterskim vodama namjeravam se i dalje maksimalno posvećivati čuvanju tradicije, a svakako ću i svaki slobodan trenutak posvećivati tamburi.

I. A.

IGRA

Pokemon Go

Pokémoni su odneveno ponovno velika hit igra. Ovoga puta u pitanju je mobilna aplikacija za pametne telefone *Pokemon Go*, koja je poboljšana s tehnologijom proširene stvarnosti, (tzv. augmented reality), pa igrači ma omogućavaju igračima da tijekom šetnje ili vožnje javnim prijevozom istovremeno skupljaju, treniraju i bore se s Pokémonima drugih igrača u stvarnom svijetu.

Ideja je jednostavna – što se igrač više kreće u otvorenom prostoru, bilo da je riječ o gradskim ulicama i parkovima, veće su šanse da će naići na divljeg Pokémona. Igrač je *Pokemon* trener čiji je cilj prikupiti sva Pokémon čudovišta i trenirati ih za borbu s Pokémonima drugih igrača.

Na takozvanim poki stanicama, koje su vidljive na mapi u okviru igrice, igrači mogu da pronađu zanimljive dodatke za svoje pokemone, da upoznaju druge igrače ili, najzabavnije, da puste svoje pokemone u borbu sa drugim igračima. Ove stanice se najčešće nalaze u blizini poznatih turističkih atrakcija, što igrici daje dodanu vrijednost.

Ideja *Pokemon* sage temelji se na hobiju skupljanja insekata, popularnoj rasonodi u kojoj je tvorac Pokémona, *Satoshi Tajiri* uživao kao dijete. Tajirijeva formula pkrenuta 1995. prošla je u Japanu, te je ubrzo prilagođena (i prevedena) 1998. za američko tržište, puštanjem videoigara *Pokemon Red* i *Blue*. Ove igre dopuštale su igračima da pohvataju, skupljaju i treniraju stotinu neobičnih bića, poznatih kao Pokémoni; i jedne protiv drugih koristiti u borbama povećavajući njihovu snagu. Ti Pokémoni bi zatim »evoluirali« u snažnije Pokémone, istovremeno učeći snažnije napade i tehnike. Pokémoni nikada ne krvare ili umiru u bitkama, samo oslabe, ponekad to granice da se onesvijeste – ovo je za Tajiriju bilo veoma osjetljiva tema, jer nije htio popuniti svijet igara sa još »besmislenog nasilja«, navodi se na Wikipediji.

Pokemon je Nintendova franšiza. Videoigra spada u sam vrh najpopularnijih i najbogatijih franšiza u povijesti. Osim videoigara za Nintendo, snimljeno je 19 anime animiranih filmova, a na prodaji igračaka, i tome slično slatkiša zarađeni su milijarde dolara.

HTV1, PETAK, 29. SRPNJA, 15:10 SATI

Rijeke Hrvatske: Korana

dokumentarna serija

Ponekad se čini kako nedovoljno poznajemo ljepotu i bogatstvo naših rijeka i jezera. Autor putopisnog serijala *Rijeke Hrvatske* **Stipe Božić** vodi nas po značajnijim hrvatskim rijekama, roneći u izvorima, ploveći u kanuima, hodajući divljim kanjonima krških ljepotica ili leteći iznad ravničarskih rijeka Slavonije. Serija u 10 nastavaka govori o vodenom bogatstvu s kojim naša zemlja raspolaže, bogatstvu od oko 45 milijardi m³ obnovljive pitke vode ili 9500 m³ po stanovniku. Zato je Hrvatska, u odnosu na druge krajeve svijeta, bogata vodom. Čini se kao da vode nikada neće nestati te da će ona i dalje napajati, graditi i razgrađivati kao što je činila milijunima godina prije. Unatoč tome treba imati na umu tvrdnje stručnjaka koji upozoravaju da nam, iako je Zemlja *Vodeni planet*, svejedno prijeti nestašica kvalitetne pitke vode. U pitanju je prva epizoda dokumentarnoga serijala. »Vode, jezera, slapova i šuma ima i drugdje, ali Plitvička jezera samo su jedna.« Rekao je to još davne 1937. Ivo Pevalek, jedan od prvih istraživača Plitvičkih jezera. Ispod jednog od 16 jezera počinje jedna od najzanimljivijih hrvatskih rijeka, Korana. Stipe Božić s ekipom snimatelja pratio je njezin 134 kilometra dugi i vrludavi tok sve do Karlovca, gdje je njezino ušće u Kupu. Snimalo se i u Nacionalnom parku Plitvička jezera, ljeti i zimi. Zatim Drežnik grad i Rastoke kod Slunja, gdje još žive mlinari koji se prisjećaju starih dana.

Scenarij i režija: **Stipe Božić**Montaža: **Nikša Rusić**Snimatelji: **Joško Bojić, Stipe Božić i Joško Božić**

KNJIGA

TATJANA GROMAČA

Bolest svijeta

U svom depresivno optimističkom terapijskom solilokviju, okrutno sentimentalnim zabilješkama jedne mlade starice koja ispisuje svoj introspektivni, nonkonformistički *blues*, Tatjana Gromača beskompromisno i nedvosmisleno progovara o svemu onome što joj – tankočutnoj, krhkoj i ranjivoj – zadaje bol, ne libeći se pritom ogoliti se pred čitateljem, ne bi li ga navela da se i sam zagleda u vlastitu dušu i da ne žmiri pred patologijom, kako osobnom tako i onom društva i vremena u kojem živi.

Pitanja koja postavlja – koliko intimna i vezana uz ove prostore, toliko vječna i univerzalna – precizna su i ne dopuštaju jeftine odgovore, ne dopuštaju laž. Stoga ova proza zahtijeva hrabrog čitatelja jer u njoj bolest svijeta autorica precizno dijagnosticira. Ime joj je – Čovjek.

PJESMA ZA DUŠU:

Sve ću prodat sutra Najbolji hrvatski tamburaši

S one strane šora, odmah iza pruge

Stoji kuća stara, starija od tuge

I koda vidim nekog,

da mi maše s trijema

Al znam tamo nikog,

već odavno nema

Nek mi neko izračuna,

sve ću prodat sutra

Nije srce krivo, što je zapamtilo

Sve djetinjstvo moje, u toj se kući skrilo

Ne smeta mu korov, ni trava visoka

Već mu smeta što ga selo, gleda ispod oka

Svi mi kažu prodaj, znaš da trune samo

Ako ti ne prodaš, srušit će se samo

Pa možda i prodam, al ne istog trena

Raspitat se moram, kakva je sad cijena

Moram pitat selo, možda oni znaju

Kakve li su cijene, tu u mome kraju

Kolko vrijedi pod bagremom, starim,
ladovina

Dal je skuplje ako mi je to sve djedovina

ref.

Moram vidit pošto li su
snovi ovih dana

Kolko vrijedi duša, kad je na njoj rana

Kolko košta onaj miris

loze pokraj trijema

A koliko starost, kad uspomena nema

Pošto li je podrum, i pijana jutra

IDEMO LI VEČERAS U KAZALIŠTE? (18.)

Piše: Milovan Miković

UKOR ZBOG GOSTOVANJA U SUBOTICI

Treća kazališna sezona započinje u tmurnu subotičku jesen 1920. gostovanjem ansambla Osječkoga kazališta, nakon što je Kazališni odbor s intendantom teatra iz Osijeka utvrdio pojedinosti. Prema listu *Neven* (21. listopada 1920.), dogovoreno je da im se ovdje upriliči šestomjesečni nastup, budući da Osječani traže pokriće tek samo nužnih troškova održavanja predstava, pa su zato za 9 dramskih i 9 opernih djela određene, kako list navodi »nevjerojatno niske cijene«. Tomu zahvaljujući sada u kazalište mogu ići »i najsiromašniji dijelovi pučanstva bez premisslanja«, jer će ih večer provedena u teatru »uza sav umjetnički užitak, stojati mnogo manje nego ikoja druga zabava u Subotici«.

PROSVJEDI

No, posve neočekivano cijela se priča naprasno premješta u žižu »službene« pozornosti kada ovo gostovanje postane predmetom nezadovoljstva, pače prosvjeda, novosadskoga Srpskog narodnog pozorišta u nadležnom odjelu Ministarstva prosvjete, gdje se navodi, kako tobože: »Subotica spada u novosadsko 'područje'«. Na ovakav stav, kao neprimjeren (7. studenog 1920.), odgovara tekstopisac *Nevena*: »Nismo čuli da je naša domovina podijeljena na 'područja' raznih pozorišta i da u 'područje' jednoga ne smije doći drugo gostovati ... Novosadsko pozorište nema prava da protestuje, jer kroz ove dvije godine od oslobođenja, unatoč višekratnog pozivanja sa strane Subotičana, upravo novosadsko pozorište nije ni pokušalo da priredi gostovanja u Subotici«.

Neven ističe kako je Subotičanima, zapravo, stalo

samo do kazališta, a zatim izvodi zaključak da je prosvjed učinjen iz puke zavisti, ali će Subotičani tomu unatoč rado pozvati i njih na gostovanje samo »neka nam se ponude, neka stave svoje uvjete«. Prosvjed Novosađana podržao je i načelnik Ministarstva prosvjete uputivši upravi Osječkog kazališta ukor zbog gostovanja u Subotici. *Neven* tim povodom (21. studenog 1920.)

Ansambl osječkoga Hrvatskog narodnog kazališta 1907

piše: »... dajemo izražaj svom začuđenju da je g. Nušić, načelnik Umjetničkog odjela, koga inače poznajemo kao čovjeka ispravnih pogleda i široka horizonta, mogao nasjesti sitnoj provincijalnoj zavisti uprave novosadskog pozorišta«.

OSJEČANI U SUBOTICI

Prosvjedima unatoč osječki dramski i operni ansambli gostuju u Subotici, u tri navrata: od 20. do 25. studenoga, zatim od 16. do 21. prosinca 1920. i od 24. veljače do 3. ožujka 1921. Na prvom gostovanju izvedene su Nušićeve komedije *Narodni poslanik* i *Protekcija*, zatim *Graničari* Josipa Freudenreicha, *Prodana nevjesta* Bedricha

Smetane i komedija *Škrtac* J. B. Molliera, pripremljena kao predstava za đake. Nakon izvedbe Nušićeve komedije *Nevenov* tekstopisac, potpisan samo s »P«, pohvalio je dobar izbor komada i dramaturšku vještinu pisca, koji »udešava sve zaplete izostavljajući suvišnosti, odabirajući jedino momente koji izazivaju smeh do suza«. Predstava *Narodni poslanik*

»odskake mnogo iznad izvedbe *Protekcije*; dok je u ovoj posljednjoj bilo tu i tamo mestimično upravo mnogo podbacivanja (mnoge muške i ženske role), dotle su gospoda Jovan Gec, Tošo Stojković i Milovanović u *Narodnom poslaniku* podvukli odlično sva mesta, koja su izazvala buru smeha. Satira piščeva nije teturala; duh radnje nije bio izgubljen; tempo dobar; jezik i dikcija prilično doterani, jer su glavni junaci vladali odlično jezikom«. Tijekom drugoga gostovanja Osječani izvode *Traviatu* G. Verdija, *Offenbachove* operete *Lijepa Jelena* i *Gejša*, te *Dregeljevu* komediju *Dobar frak*. Prikazujući izvedbu *Offenbachove* operete *Nevenov* tekstopisac izriče pohvalu za

»ljupko i korektno pjevanje« gđe Ivanovne u naslovnoj ulozi, nadalje »točno izgovaranje i dobru glumu g. Mitrovića (koji tumači Parisa)«, te dodaje kako je primadona »zaista zavrijedjela atribut 'lijepa'«, dok Mitrovićeva figura »ne podražuje osobito na 'zaljublivanje', no dobro pjevanje i gluma taj nedostatak mnogostruko pokrivaju«. Potrebno je zapaziti kako nisu izostale i pohvale za scenografiju: »Slikar kulisa zaslužuje pripoznanje«, ističe tekstopisac. Na trećem gostovanju prikazane su opere *Seviljski brijač* i *Madame Butterfly*, te komedije *Gospođa iz Maksima* i *Čvor*. Prikazujući ova ostvarenja *Neven* (26. veljače 1921.) ističe dupke pune dvorane na opernim predstavama, odlične soliste, osobito ruskog umjetnika A. Bragina. Ukazuje se, također, da su obje prikazane komedije bile veoma dobro primljene i posjećene, izazivajući »salve smijeha« u gledateljstvu, a dramski ansambl je postigao vrhunac u predstavi *Čvor*, u kojoj su »glumci pokazali svo znanje i umijanje«. Obje predstave nose »biljeg izgladenosti i velikog umjetničkog štila«. Glavnu ulogu je »upravo genialno odigrala gđa Olivija Perenčević«, a u Pecijinu komadu je »briljirala gđa Bogumila Vilhar«, zaključuje *Nevenov* tekstopisac (4. ožujka 1921.). Premda su izjavitelji tiska bili zadovoljni ovim nastupima, ipak se u kazališnoj kasi nije skupio očekivani i potrebit novac za nastale troškove. Zbog deficita od 40.000 kruna, kazališna je uprava bila prisiljena obustaviti dalji nastup Osječana u Subotici. Tekstopisac *Nevena* ne krije žaljenje što do toga dolazi i zalaže se da Subotica ovaj »manjak namiri« iz gradskoga proračuna.

Okopavanje

Fotografija je snimljena na njivi poljoprivrednog dobra *Mladi borac* u Sonti 1959. Na njoj su djevojke (nama s lijeva na desno): **Pavka Šokac Šunkina, Kata Matić Šnjemova, Pavka Vidaković Pejakova, Ana Rakin Šurina, Ruža Šegrt Kalajčeva, Agica Nimak Tirikina** i **Eva Mihaljev Riđina**. Iza njih su: **Lola Šokac Žiškov** i **Stipan Gerin**. Fotograf **Čapanda** iz Bogojeva je prolazio kaldrmom od Sonte prema Bogojevu i ponudio radnicima kojih je tu bilo stotinjak da ih snimi. U tom času su svi sjedili i pripremali se za doručak, *fruštuk*. Ova grupa djevojaka koja je izdvojeno doručkovala bila je oduševljena prijedlogom. Djevojke su odmah poskočile, za tren ponovno uzele motike u ruke i bile su spremne za »slikovanje«.

DOBRO PLAĆEN POSAO

Ovdje se radilo na okopavanju i drugom po redu razrjeđivanju repe. Tada još nije bilo sijačica koje su sijale na odmjerk kako zahtijevaju usjevi, te se repu okopavalo i prorjeđivalo, raščupavalo nekoliko puta. Prvi put se prolazilo motikom samo *krospolak* da se repa raščisti zapečene kore i korova. U drugoj kopnji

se prorjeđivala na širinu motike, a treći put i još koji put ako je godina bila kišna i repa i korov uznaprjedovali, samo se sjekao korov, jer se moralo paziti na bujno izraslo repino lišće da se ne bi pokidalo ili oštetilo. Ovo je bio unosan posao koji se dobro plaćao. Okopavanja repe su bili i prvi poljoprivredni radovi u proljeće na kojima se moglo zaraditi, a repa se u to vrijeme obilno sijala. Radno vrijeme je bilo od 6 do 19 sati. Doručak je trajao od 9.30 do 10. Ručak i odmor je trajao od 13 do 14. Isplata je bila svakih petnaest dana. Zaradu su neoženjeni i neudane obično davali u kućni budžet, kao i oženjeni i udane.

Grupa radnika, do stotinu, pa i više, imala je svoga predradnika, grupovođu, koji je zalazio među radnike dok kopaju i pazio da se posao korektno odradi. On je vodio popise radnika i obično za vrijeme doručka prozivao radnike imenom, prezimenom i obiteljskim nadimkom zbog mnogo istih imena i prezimena. Grupovođa je vodio računa o pijaćoj vodi koja je obično bila u cisterni na početku ili kraju njive, napunjena svakoga jutra friškom vodom i smještena u sjeni nekog drveta da se ne ugrije. Grupovođa je slao, toga jutra određenog radnika,

vodnara, po vodu po potrebi. Netko bi tada kroz šalu doviknuo: »Kad mislim da si tamo, a ti da si već tu!«

UOČI SPASOVA

Djevojke na fotografiji su većinom odjevene u narodnu nošnju: suknju, bluzu i *pregač*, osim pete i šeste osobe, nama s lijeve na desnu, koje su se prirušile, odnosno narodnu nošnju su zamijenile haljinama. Po tadašnjoj modi, koju su prvu promovirale Mađarice, one nose preko haljine pregač s tregerima koji su išli preko ramena i na leđima se ukrštali i spajali otraga na struku s vezicama. Poslije pranja se šitkalo i glačalo, a kako je imala duge i široke vezice »iroški« se vezala otraga u veliku mašnu. Na glavi sve nose svijetle *marame* zbog zaštite od sunca, a na nogama su se obično nosili opanci, panke.

Dva oženjena muškarca ih zasmijavaju, prkose im, kako bi učinile spontani izraz ili gestu koji bi dalje bio predmet zasmijavanja. Inače, rad na njivi u grupi je bio uvijek vrlo zanimljiv. Starije osobe su nesebično pomagale mlađima još neupućenima u posao kao i tjelesno slabim osobama. Uz doskočice, šale, viceve i pjesme dan je brzo

prolazio i po dolasku doma težina posla, umor i vrućina su se brzo zaboravljali.

Fotografija je snimljena dan uoči blagdana Spasovo. Na postavljeno pitanje grupovođe hoće li se i sutra morati raditi, on je odgovorio da je situacija kritična i da se mora doći raditi i da li netko zna što je to u stvari Spasovo. Rekao je, ako netko zna, taj sutra ne mora doći raditi. Svi su znali da je svetac, ali točno kakav nitko nije znao točno odgovoriti. Pale su šale na račun vjeronauka koju su svi u djetinjstvu pohađali i tada se javila jedna od ovih djevojaka i točno opisala blagdan Spasova. Država je bila dosta otvorena po pitanju blagdana, jedino ako je s usjevima bilo kritično, onda se moralo raditi i na blagdane.

Fotografiranje u to vrijeme nije bilo baš jeftino i po dolasku doma neke od djevojaka su dobile kaznu radi slikovanja, jel »tako se kuća ne kući«. Za djevojku je tada najveća kazna bila neizlazak u selo nekoliko tjedana. No, u budućnosti će kažnjene djevojke shvatiti da je to bila najmanja kazna u životu. Veći broj ovih fotografiranih osoba je još u životu, a neke počivaju u miru Božjem.

Ruža Siladev

Noćenjem u knjižnici završena prva sezona *Flaneura*

Tinejdžeri koji vole knjige okupljaju se u čitateljskom klubu *Flaneuri* Gradske knjižnice Subotica, a za kraj ove školske godine proveli su noć s knjigom u čitaonici subotičke knjižnice. A što su radili – putem skypea povezali su se s prijateljima iz Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek, razgovarali o omiljenim književnim žanrovima, ljetnim aktivnostima, čitateljskim klubovima, filmovima i knjigama. Bilo je tu i par umjetničkih performansa s obje strane. Poslije su se družili s odabranim domaćim i stranim književnicima, sastavili vlastite priče koje su dramatizirali i odglumili u improviziranom kazalištu. Bilo je tu nevjerojatnih i nesvakidašnjih kombinacija likova iz različitih knjiga u još interesantnijim situacijama. Gledali su i film snimljen po knjizi. Sve vrijeme su bili u dobrom društvu knjiga, te su zadovoljni zaspali u prekrasnoj čitaonici koju smo za ovu prigodu pretvorili u veliku spavaonicu s mekim dušecima i dobrim društvom.

Bio je ovo nesvakidašnji događaj u društvu istomišljenika, ljubitelja knjige i čitanja, koji ćemo sigurno ponoviti.

Osnaživanje naše male zajednice

Ovih dana u Suboticu se vratila još jedna, sada već 10. jubilara, skupina djece i roditelja koji od 2009. godine rado borave na Prviću na Ljetnjoj školi jezika, kulture i duhovnosti. U organizaciji Udruge *Naša djeca* te HKU *Stopa* učenici od V. do VII. razreda hrvatskih odjela, kao i mlađa djeca u pratnji roditelja proveli su nezaboravni tjedan na ovom malom otoku obujma svega 10 km na kojem živi 190 stanovnika, bez automobila, puno kafića i dućana, a često i wi-fi-ja. Idilična slika za pravi tjelesni i duhovni preporod, zbližavanje ljudi i osnaživanje naše male zajednice. Nekoliko

sudionika je pitalo što je to tako posebno na Prviću, a što ne možeš objasniti riječima? Don **Božo** je otkrio kako su se deset dana prije no što smo došli, molili za nas. I doista se to osjetilo. Mala ljetnja škola urodila je najvišim završnim ocjenama, a sve uz pomoć don **Ante Stojića**, organizatora udruga *Naša djeca* i *Stopa*, vrijednih kuharica, liječnika, djece koja su svirala, izrađivala magnetiće, sličice, kanticu, trenera i svih koji su sudjelovali i tako dali svoj mali doprinos i ovoga ljeta.

J. V.

**PETAK
29.7.2016.**

06:38 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:07 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:58 Vijesti
09:04 Gorski liječnik, serija
09:52 Hebridi - oči na rubu, dokumentarna serija
10:53 Vukovi i bizoni - Pradavna veza, dokumentarna serija (R)
12:00 Dnevnik 1
12:25 Talijanska mlada, telenovela
13:13 Dr. Oz, talk-show
14:00 McLeodove kćeri, serija
14:48 Jelovnici izgubljenog vremena: Istina i neistina o polpetama
15:10 Rijeke Hrvatske: Korana, dokumentarna serija
15:40 Glazba
15:50 Mejaši - Falinga Imbre Presvetlog, serija
17:00 Vijesti u 17
18:20 Odmori se, zaslužio si - serija
19:00 Dnevnik 2
20:00 Kulturni Kolodvor
20:33 Zlato za odvažne, američki film - Ciklus Clint Eastwooda
22:50 Eurojackpot
23:00 Dnevnik 3
23:35 Časna žena, serija
00:30 Večer na 8. katu
01:15 Rekonstrukcija: Psihomodopop
01:41 Šušur
02:26 Zlato za odvažne, američki film - Ciklus Clint Eastwooda
04:43 Hrvatska uživo
05:25 Kulturni Kolodvor
05:53 Talijanska mlada, telenovela

05:55 Pad leta 29, serija
06:32 Juhuhu
08:57 Juhuhu junior
09:45 H2O: Uz malo vode!, serija za mlade
10:10 Svaki dan dobar dan: Baby blues
10:40 George Clark: Čudesne zamisli
11:25 Capri, telenovela
12:20 Velečasni Brown, serija (R)
13:05 Slavna svjetska kupališta: Usedom, dokumentarna serija

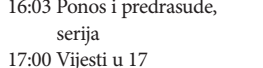
14:00 Ukradena nevinost, američki film
15:30 Junak u kuhinji, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Odbrojanje do Rija
17:00 Bitange i princeze, humoristična serija
17:35 U uredu, serija
18:05 Hrvatske medalje na Olimpijskim igrama - Dizanje utega: OI Sidney 2000., Nikolaj Pešalov
18:55 I to je Hrvatska
19:15 Luda kuća, humoristična serija
20:00 Divlja Arabija: Pijesak, vjetar i zvijezde - dokumentarna serija
20:51 Vrijeme na Drugom
21:00 Osumnjičeni, mini-serija
22:35 Osumnjičeni, mini-serija
00:05 Magazin Noć velikih borbi
00:30 Noć velikih borbi, snimka)
02:00 Velečasni Brown, serija (R)
02:45 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
03:10 Noćni glazbeni program

05:40 RTL Danas, (R)
06:20 Sve u šest, magazin (R)
06:45 Lego Friends, (R)
07:10 Svemoguća Kim
08:00 Pet na pet, kviz (R)
08:55 TV prodaja
09:10 Kolo sreće - nove epizode, kviz (R)
10:10 TV prodaja
10:25 Ruža vjetrova, serija (R)
11:20 TV prodaja
11:35 Bibin svijet, serija
12:10 Bibin svijet, serija
12:45 Budva na pjenu od mora, humoristična serija (R)
13:50 Kriza, humoristična serija ((R))
14:25 Andrija i Anđelka, humoristična serija (R)
15:00 Andrija i Anđelka, humoristična serija (R)
15:35 Wipeout, game show (R)
16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
17:00 Ruža vjetrova, serija
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Kolo sreće - nove epizode, kviz
21:00 Pink Panther, igrani film, komedija
22:50 Ubojite namjere, igrani film, kriminalistički
00:50 Namještaljka, igrani film, triler/ akcijski
02:35 RTL Danas, (R)
03:10 Kraj programa

**SUBOTA
30.7.2016.**

06:30 TV kalendar
06:45 Klasika mundi: Misija - Cecilija Bartoli i glazba Agostina Steffanija u dvorcu Versailles, dokumentarno-glazbeni film
07:45 Trag pume, američki film - Kinoteka, ciklus klasičnog vesterna
09:30 Mijenjam dom, dokumentarna serija
10:15 Kućni ljubimci
10:50 Hrvatsko vođeno blago: Mljet
12:00 Dnevnik 1
12:25 Prizma
13:15 Posljednja mogućnost, američki film
14:44 Inside Offside Portugal: Vezan (2016.)
15:09 Jelovnici izgubljenog vremena: Ražnjevi i rešetke vatrene prošlosti
15:29 Ljepote prirode: nacionalni parkovi - Ljepota Alpa - Nacionalni park Voisoki Tauern u Austriji, dokumentarna serija (R)
16:03 Ponos i predrasude, serija
17:00 Vijesti u 17
17:23 Skica za portret
17:32 Loza, serija
18:25 Prvi, s glazbom - Gibboni: Činim pravu stvar (1. dio)
19:00 Dnevnik 2
19:55 Loto 7/39
20:05 New York, New York, američki film
22:48 Dnevnik 3
23:23 Preljub, serija
00:13 Časna žena, serija
01:08 Trag pume, američki film - Kinoteka, ciklus klasičnog vesterna (R)
02:48 Večer na 8. katu
03:33 Damin gambit
04:18 Šlep šou
05:03 Jelovnici izgubljenog vremena: Istina i neistina o polpetama
05:23 Posljednja mogućnost, američki film
06:50 Prizma

06:15 RTL Danas, (R)
06:55 Jezikova juha
07:50 Legenda o Tarzanu
08:20 Lego Friends
09:10 Svemoguća Kim
09:35 TV prodaja
10:45 10 najljepših glasova Hrvatske, zabavna emisija R
11:45 TV prodaja
12:00 Mađioničari, zabavna emisija
13:55 Prestiž, film, drama
16:30 RTL Vijesti
16:40 Golf klub 2, film
18:30 RTL Danas
19:15 Galileo, zabavno-obrazovna emisija
20:00 10 najzabavnijih spotova Hrvatske, zabavna emisija
21:00 Kralj škorpiona, igrani film, akcijski triler
22:40 Metak u cijevi, igrani film, akcijski triler
00:35 Ubojite namjere, film, kriminalistički (R)
02:30 Astro show, emisija uživo
03:30 RTL Danas, informativna emisija
04:05 Kraj programa

05:55 Pad leta 29, serija
06:30 Juhuhu
09:15 Kućni ljubimci Marca Morronea, dok. serija
09:40 Umorstva u Midsomeru

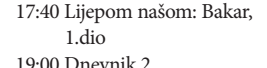
11:25 Vrtlarica: Okusi ljeta
11:50 50 dakovački vezovi - Najbolje nošeno narodno ruho, snimka
13:20 Jednostavni slatkiši, dokumentarna serija
13:50 Sasvim posebni domovi, dokumentarna serija
14:15 TV vremeplov - Religija
15:05 Svlačionica: Putopisci (2014.)
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Odbrojanje do Rija
17:05 Bitange i princeze
17:40 U uredu, serija
18:05 Hrvatske medalje na Olimpijskim igrama - rukomet: Finale - OI Atena 2004.: Hrvatska - Njemačka
18:55 Ošjakov pozdrav
19:20 Luda kuća, serija
20:00 Ribar ribi grize rep, dokumentarna serija
20:30 Divlja Arabija: Dragulj Arabije
21:20 Vrijeme na Drugom
21:30 Goranov Wimbledon, dokumentarni film
22:30 Graham Norton i gosti - talk-show
23:22 Životi djevojaka i žena, kanadski film
00:54 Divlja Arabija: Dragulj Arabije
01:44 Odbrojanje do Rija
02:09 Noćni glazbeni program

06:15 RTL Danas, (R)
06:55 Jezikova juha
07:50 Legenda o Tarzanu
08:20 Lego Friends
09:10 Svemoguća Kim
09:35 TV prodaja
10:45 10 najljepših glasova Hrvatske, zabavna emisija R
11:45 TV prodaja
12:00 Mađioničari, zabavna emisija
13:55 Prestiž, film, drama
16:30 RTL Vijesti
16:40 Golf klub 2, film
18:30 RTL Danas
19:15 Galileo, zabavno-obrazovna emisija
20:00 10 najzabavnijih spotova Hrvatske, zabavna emisija
21:00 Kralj škorpiona, igrani film, akcijski triler
22:40 Metak u cijevi, igrani film, akcijski triler
00:35 Ubojite namjere, film, kriminalistički (R)
02:30 Astro show, emisija uživo
03:30 RTL Danas, informativna emisija
04:05 Kraj programa

**NEDJELJA
31.7.2016.**

07:44 TV kalendar
07:56 Halo, halo, gledate Radio Zagreb! Gustav Krklec o prijateljstvu s Antunom Brankom Šimićem
08:04 Prvi, s glazbom - Gibboni: Činim pravu stvar (1. dio)
08:35 Povratak u raj, američki film - Zlatna kinoteka
10:00 Križevci: Misa, prijenos
11:00 Biblija
11:10 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Mir i dobro
14:30 Put na more, dokumentarni film
15:19 Jelovnici izgubljenog vremena: Afroditine riblje strasti
15:39 Prvi, s glazbom: A sada Škoro, 2. dio
16:03 Ponos i predrasude, serija
17:00 Vijesti u 17
17:24 Bajkovita Hrvatska: Kraneamus - Muzej krapinskih neandretalaca Hušnjakovo brdo - Krapina
17:40 Lijepom našom: Bakar, 1. dio
19:00 Dnevnik 2
19:55 Loto 6/45
20:05 Hrvatski kraljevi: Kako je sve počelo?, dokumentarna serija
20:45 Prosjaci i sinovi, serija
21:45 Dnevnik 3
22:18 Časna žena, serija
23:20 Autoluminescent: Priča o Rowlandu S. Howardu, glazbeno-dokumentarni film (R)

01:15 Večer na 8. katu
02:00 Damin gambit
02:45 Povratak u raj, američki film - Zlatna kinoteka
04:10 Reprizni program
04:55 Plodovi zemlje
05:45 Mir i dobro
06:10 Split: More

05:55 Pad leta 29, serija
06:30 Juhuhu
09:22 Juhuhu junior
09:53 Umorstva u Midsomeru
11:35 Vrtlarica: U rodu s kupusom
12:02 Nećemo reći mladenki, serija
13:06 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЖКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBURS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

14:13 Moj pas Cinnamon, američki film
 15:44 TV vremeplov - Sportski program
 17:19 Foyleov rat, serija
 18:44 Festival klapa Omiš - žensko finale, snimka
 20:17 Hellboy 2: Zlatna vojska, američki film
 22:13 Vrijeme na Drugom
 22:22 Remek-djelo ili zlodjelo: John Constable, dokumentarna serija (R)
 23:22 Sestra Jackie, serija
 23:52 Kalifornikacija, serija
 00:22 Kuća laži, serija
 00:52 Moj pas Cinnamon, američki film
 02:19 Noćni glazbeni program

07:55 RTL Danas, (R)
 08:55 Lego Friends
 09:45 Svemoguća Kim
 10:10 Sportske igre mladih
 10:40 10 najzabavnijih spotova Hrvatske, zabavna emisija (R)
 11:55 Prestiž, igrani film, drama (R)
 14:25 TV prodaja
 14:40 Gregov dnevnik, igrani film, obiteljska komedija
 16:30 RTL Vijesti
 16:40 Kralj škorpiona, igrani film, akcijski triler (R)
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, emisija
 20:00 10 najvećih heroja Hrvatske, zabavna emisija
 21:00 Garfield 2, igrani film, obiteljski/ animirani
 23:00 Kupili smo ZOO, igrani film, obiteljska drama
 01:20 Metak u cijevi, igrani film, akcijski triler (R)
 03:00 Astro show, emisija uživo
 04:00 RTL Danas, (R)
 04:35 Kraj programa

PONEDJELJAK 1.8.2016.

06:40 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:08 Gorski liječnik, serija
 09:56 Plodovi zemlje
 10:49 Attenboroughova arka, dokumentarni film
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Talijanska mlada
 13:13 Dr. Oz, talk-show

14:02 McLeodove kćeri, serija
 14:50 Jelovnici izgubljenog vremena: Izabrani zagrebački stolovi
 15:15 Rijeke Hrvatske: Mrežnica, dok. serija
 15:45 Glazba (Melodije koje smo nekad voljeli)
 16:00 Mejaši - Krčma Grozdu, serija
 17:00 Vijesti u 17
 18:15 Odmori se, zaslužio si - serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Tv Bingo
 20:45 Turistička klasa
 21:20 Vlak pun love, američki film
 23:10 Dnevnik 3
 23:45 Časna žena, serija
 00:40 Pjevaj moju pjesmu
 02:05 Rekonstrukcija
 02:35 Satirikon (R)
 03:20 Dr. Oz, talk-show (R)
 04:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Izabrani zagrebački stolovi
 04:25 Skica za portret
 04:35 Reprizni program
 05:10 Hrvatska uživo
 05:52 Talijanska mlada

05:55 Pad leta 29, serija
 06:30 Juhuhu
 09:32 Juhuhu junior
 09:45 H2O: Uz malo vode!
 10:10 Riječ i život: Vjera i zavjera
 10:40 George Clark: Čudesne zamisli
 11:25 Capri, telenovela
 12:20 Velečasni Brown, serija (R)
 13:05 Slavna svjetska kupališta: Biarritz - Francuska, dokumentarna serija
 13:55 Kakav je okus romance, američki film
 15:30 Junak u kuhinji, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:35 Odbrojanje do Rija
 17:00 Bitange i princeze
 17:35 U uredu, serija
 18:05 Hrvatske medalje na Olimpijskim igrama - Tennis-parovi: OI Atena 2004. - meč za broncu: Ljubičić/Ančić - Bhupathi/Peas
 18:55 I to je Hrvatska
 19:15 Luda kuća, serija
 19:50 Glazba
 20:00 Divlja Arabija: Promjene u pustinji, dok. serija
 20:51 Vrijeme na Drugom
 21:00 First Olympian, dokumentarni film

21:50 Vikinzi, serija
 22:40 Rimsko proljeće gospođe Stone, američki film
 00:30 Divlja Arabija: Promjene u pustinji, dok. serija
 01:20 Velečasni Brown, R
 02:05 Odbrojanje do Rija
 02:30 Noćni glazbeni program

06:35 RTL Danas, (R)
 07:15 Sve u šest, magazin (R)
 07:40 Legenda o Tarzanu
 08:05 Svemoguća Kim
 09:10 Pet na pet, kviz (R)
 10:20 Kolo sreće - (R)
 11:35 Ruža vjetrova, serija (R)
 12:35 Bibin svijet, serija
 13:05 Bibin svijet, serija
 13:40 Garfield 2, igrani film, obiteljski/ animirani (R)
 15:30 Wipeout, game show (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Ruža vjetrova, serija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Kolo sreće
 21:00 Andrija i Anđelka
 21:40 Andrija i Anđelka
 22:15 RTL Direkt
 22:50 Budva na pjeni od mora
 00:00 Kriza, serija
 00:35 CSI, serija
 01:30 CSI, serija
 02:20 Astro show, emisija uživo
 03:20 RTL Danas, (R)
 04:00 Kraj programa

UTORAK 2.8.2016.

06:40 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 09:08 Gorski liječnik, serija
 09:55 Hebridi - otočje na rubu, dokumentarna serija
 10:53 U obitelji sjevernih medvjeda: Proljeće, dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Talijanska mlada
 13:13 Dr. Oz, talk-show
 14:00 McLeodove kćeri, serija
 14:48 Jelovnici izgubljenog vremena: Fazani iz sjećanja
 15:10 Rijeke Hrvatske: Lika i Gacka, dok. serija
 15:40 Glazba (Melodije koje smo nekad voljeli)
 15:55 Mejaši - Parade mora biti, serija
 18:15 Odmori se, zaslužio

si - serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Cedar Cove, serija
 20:50 Rat Charlieja Wilsona, američki film
 22:40 Dnevnik 3
 23:13 Neprežaljeni, dok. film
 00:03 Časna žena, serija
 00:58 Godišnjica mature
 02:23 Rekonstrukcija
 02:53 Rat Charlieja Wilsona, američki film
 04:38 Hrvatska uživo
 05:20 Reprizni program
 05:55 Talijanska mlada

05:55 Pad leta 29, serija
 06:30 Juhuhu
 08:57 Juhuhu junior
 09:45 H2O: Uz malo vode!
 10:10 Svaki dan dobar dan: Majka hrabrost
 10:40 George Clark: Čudesne zamisli
 11:25 Capri, telenovela
 12:20 Velečasni Brown, serija (R)
 13:05 Slavna svjetska kupališta: Ischia - Italija, dokumentarna serija
 13:55 Ona je premlada, američko-kanadski film
 15:30 Junak u kuhinji, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:35 Odbrojanje do Rija
 17:00 Bitange i princeze
 17:35 U uredu, serija
 18:05 Hrvatske medalje na Olimpijskim igrama - Atletika-skok u vis: OI Peking 2008., Blanka Vlašić
 18:55 I to je Hrvatska
 19:15 Luda kuća, serija
 19:50 Glazba
 20:00 Kitovi ubojice - Vrhunski vodič, dokumentarni film
 20:51 Vrijeme na Drugom
 21:00 Graham Norton i gosti - talk-show
 21:50 Vikinzi, serija
 22:40 Dobro došao kući, Roscoe Jenkinse - američki film (R)
 00:30 Kitovi ubojice - Vrhunski vodič, dokumentarni film
 01:20 Velečasni Brown, (R)
 02:05 Odbrojanje do Rija
 02:30 Noćni glazbeni program

05:40 RTL Danas, (R)
 06:20 Sve u šest, magazin (R)
 06:45 Lego Friends, (R)
 07:10 Svemoguća Kim
 08:00 Pet na pet, kviz (R)
 09:10 Kolo sreće - (R)

10:25 Ruža vjetrova, serija (R)
 11:35 Bibin svijet, serija
 12:10 Bibin svijet, serija
 12:45 Budva na pjeni od mora
 13:50 Kriza, serija (R)
 14:25 Andrija i Anđelka - (R)
 15:00 Andrija i Anđelka - (R)
 15:35 Wipeout, game show (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Ruža vjetrova, serija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Kolo sreće
 21:00 Andrija i Anđelka
 21:40 Andrija i Anđelka
 22:15 RTL Direkt
 22:50 Budva na pjeni od mora
 00:00 Kriza, serija
 00:35 CSI, serija
 01:30 CSI, serija
 02:20 Astro show, emisija uživo
 03:20 RTL Danas, (R)
 04:00 Kraj programa

SRIJEDA 3.8.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:08 Gorski liječnik, serija
 09:56 Sto mjesta koja treba vidjeti: Zaljev rijeke Somme, dokumentarna serija (R)
 10:51 U obitelji sjevernih medvjeda: Ljeto, dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Talijanska mlada
 13:13 Dr. Oz, talk-show
 14:00 McLeodove kćeri, serija
 14:48 Jelovnici izgubljenog vremena: Zlatna riba od koralja i srebra
 15:10 Rijeke Hrvatske: Kupa i Dobra, dok. serija
 15:40 Glazba (Melodije koje smo nekad voljeli)
 15:52 Mejaši - Vatrogasci, serija
 17:00 Vijesti u 17
 18:15 Odmori se, zaslužio si - serija
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 Loto 7/39
 20:00 Cedar Cove, serija
 20:50 Kraljevska afeta, dansko-švedsko-češki film
 23:12 Dnevnik 3
 23:45 Igra, serija
 00:40 Večer na 8. katu
 01:25 Rekonstrukcija
 01:55 Sušur
 02:40 Kraljevska afeta, dansko-švedsko-češki film
 04:55 Reprizni program
 05:13 Hrvatska uživo
 05:55 Talijanska mlada

05:55 Pad leta 29, serija
06:30 Juhuhu
08:57 Juhuhu junior
09:45 H2O: Uz malo vode!
10:10 Svaki dan dobar dan: Nasilje u obitelji
10:40 George Clark: Čudesne zamisli
11:25 Capri, telenovela
12:20 Velečasni Brown, serija(R)
13:05 Slavna svjetska kupališta: Western Cape u Južnoafričkoj Republici, dokumentarna serija
13:55 Pljačka a la Grand, američko-britansko-francuski film
15:30 Junak u kuhinji, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Velikani sporta, dokumentarna serija
17:00 Bitange i princeze
17:35 U uredu, serija
18:05 Hrvatske medalje na Olimpijskim igrama
- Atletika-bacanje diska: OI London 2012, Sandra Perković
18:55 I to je Hrvatska
19:15 Luda kuća, serija
20:00 Upoznajte se s majmunima, dok. film
20:51 Vrijeme na Drugom
21:00 Graham Norton i gosti - talk-show
21:50 Vikinzi, serija
22:40 Trajna ljubav, britanski film

00:15 Upoznajte se s majmunima, dok. film
01:05 Velečasni Brown, (R)
01:50 Velikani sporta
02:15 Noćni glazbeni program

05:40 RTL Danas, (R)
06:20 Sve u šest, magazin (R)
06:45 Lego Friends, (R)
07:10 Svemoguća Kim
08:00 Pet na pet, kviz (R)
09:10 Kolo sreće - (R)
10:25 Ruža vjetrova, serija (R)
11:35 Bibin svijet, serija
12:10 Bibin svijet, serija
12:45 Budva na pjenu od mora, serija (R)
13:50 Kriza, serija (R)
14:25 Andrija i Anđelka - (R)
15:00 Andrija i Anđelka - (R)
15:35 Wipeout, game show (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Ruža vjetrova, serija
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Kolo sreće
21:00 Andrija i Anđelka
21:40 Andrija i Anđelka
22:15 RTL Direkt
22:50 Budva na pjenu od mora
00:00 Kriza, serija
00:35 CSI, serija
01:30 CSI, serija
02:20 Astro show, emisija uživo
03:20 RTL Danas, (R)
04:00 Kraj programa

**ČETVRTAK
4.8.2016.**

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:08 Gorski liječnik, serija
09:56 Sto mjesta koja treba vidjeti: Honfleur - ergela u Le Pinu, dokumentarna serija (R)
10:51 U obitelji sjevernih medvjeda: Jesen, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:25 Talijanska mlada
13:13 Dr. Oz, talk-show
14:00 McLeodove kćeri, serija
14:45 Jelovnici izgubljenog vremena: Mrvice s antičke gozbe
15:10 Rijeke Hrvatske: Ravničarske rijeke, dokumentarna serija
15:40 Glazba (Melodije koje smo nekad voljeli)
16:00 Mejaši - Coprija, serija
17:00 Vijesti u 17
18:15 Odmori se, zaslužio si - serija
19:00 Dnevnik 2
20:00 Berlinska saga, serija
20:50 Daleki rođaci 2, francuski film
22:50 Dnevnik 3
23:23 Igra, serija (2/6)
00:18 Večer na 8. katu
01:03 Rekonstrukcija
01:33 Šušur
02:18 Daleki rođaci 2, francuski film

04:11 Skica za portret
04:28 Dr. Oz, talk-show (R)
05:13 Hrvatska uživo
05:55 Talijanska mlada

05:55 Pad leta 29, serija
06:30 Juhuhu
08:57 Juhuhu junior
09:45 H2O: Uz malo vode!
10:10 Svaki dan dobar dan: Na putu s bebom
10:40 George Clark: Čudesne zamisli
11:25 Capri, telenovela
12:20 Velečasni Brown, serija (R)
13:05 Slavna svjetska kupališta: Hua Hin - Tajland, dok. serija
13:55 Mafijašica, američki film
15:30 Junak u kuhinji, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Velikani sporta, dokumentarna serija
17:00 Bitange i princeze
17:35 Milostiva prije svega, humoristična serija
18:10 Hrvatske medalje na Olimpijskim igrama - Streljaštvo-trap: OI London 2012., Giovanni Cernogoraz
19:00 I to je Hrvatska
19:20 Luda kuća, serija
20:00 Equalizer, dok. film
20:51 Vrijeme na Drugom
21:00 Graham Norton i gosti - talk-show
21:50 Vikinzi, serija

22:40 Silk, kanadsko-francusko-talijansko-britansko-japanski film
00:25 Equalizer, dok. film
01:15 Velečasni Brown, (R)
02:00 Velikani sporta
02:25 Noćni glazbeni program

05:40 RTL Danas, (R)
06:20 Sve u šest, magazin (R)
06:45 Lego Friends, (R)
07:10 Svemoguća Kim
08:00 Pet na pet, kviz (R)
09:10 Kolo sreće - (R)
10:10 TV prodaja
10:25 Ruža vjetrova, serija (R)
11:20 TV prodaja
11:35 Bibin svijet, serija
12:10 Bibin svijet, serija
12:45 Budva na pjenu od mora
13:50 Kriza, serija (R)
14:25 Andrija i Anđelka - R
15:00 Andrija i Anđelka - (R)
15:35 Wipeout, game show (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Ruža vjetrova, serija
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Kolo sreće - kviz
21:00 Andrija i Anđelka
21:40 Andrija i Anđelka
22:15 RTL Direkt
22:50 Budva na pjenu od mora
00:00 Kriza, serija
00:35 CSI, serija
01:30 CSI, serija
02:20 Astro show, emisija uživo
03:20 RTL Danas, (R)
04:00 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetionik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 Mhz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Motrišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

HEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov priloga *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

HEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 *Vojvođanski tjedan*
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 *Vjerska emisija*, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104,4 Mhz

U NEKO LIKO SLIKA

Pozdrav s Prvića

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Za svakog
štogod...

Piše: Branko Ivković

Faljniš, čeljadi moja. Baš ću jeto morat malkoc istarmat ove naše kojikake dilatnike. Dok nije bilo ništa, nisi mogo nigdi ni maknit sa salaša, dosadno samo tako. Nigdi se ni sakrit ne mož, uvijek me nađu, jel ova moja jel ona dvojca moji pajdaša. Al sad opet

naslaganog kojikakog dešavanja, pa sve po dva na dan. Ne mož se čovik skontat di bi se navrzo...doduše nije ništa trevljeno u isto vrime. Na priliku, u varoši je štogod počelo u sedam sati a u Tavankutu, jel Đurđinu u osam, jel devet. Sve je to kako triba, al za ovu modernu družinu. Al ja borme ne možem svudank dospit s mojom biciglom.... Doduše, sad tiram fajin brže neg prija, ne koč me više ti bajlagi od manile zamotani na guma a i podmazo sam lanac i pedale. Ta šta kast: sad tiram ko bisan, ko poljar kad biži od tajkuna. Al nije to dosta, čeljadi, opet ne stignem. Ovi na limuzinama s kojikaki turbovima kad profijuču kraj mene kugod kaki avijoni... Neg, kako je kod vas u varoši? Jel se spremate na veliku Dužijancu? Borme je svake godine lipča i lipča, ima i lipi izložaba, a napaštriču se i u nedilju otić na tribinu iza Velike crkve. Niki dan sam pročitao da su i ovi sad glavni opravili niku izložbu, pa sam se poplašio da je neće digod metit med naše lipe slike od slame. Al nisu. To je, kažu, nika pisanija. Al to kod nas ne bi niko ni čito, ja ni ne nosim uvijek očale. Divani mi ova moja kad sam je niki dan povijo ispid televizije da kuva užnu da je ovog lita baš fajin našeg svita očlo igrat i pivat na kojikaki veliki priredbama u Rvacku. Kaže da je *Bunjevačko kolo* bilo čak na moru i da su imali zdravo lipo igranje u više mista, kazla i kojim al sam zaboravio. A niki dam načitam ti ja da je i *Gubec* iz Tavankuta oćo na najveću priredbu u glavnu varoš, Zagreb, na Smotru. A borme igraje ko jedan. Ona se smije pa kaže: »igraje, dabome da igraje, a ne ko ti kad si se ženio, u naši svatovi si mi sve noge izgazijo, trgnili te tamo, pa vamo i to je tvoje igranje«. Hm... pa nije slagala, čeljadi. Nisam nikad naučio igrat. Valjda mi to tako dao Bog da imam dvi live noge, šta li je. Uvijek sam se bojo da kogod ne gleda baš u me, pa da cilom Ivković šoru ispripovida kako ne znam. Ja sam zato bio dobar s curama jel sam njim uvijek čuvo taške, a jeto imam dugačke ručerde i nisam baš ni nizak pa su me hasnirale u niku ruku misto rava. Mogle su na me fajin taški i leveša obisit. Neg, zdravo sam se rasrdio na ovu mladež. Ta još sam divanio da me zovu kad se bude pucalo bićom, a niki dan gledam to već prošlo. Al baš mi krivo, da vide kako smo mi kadgod pucali. Još sam i držalju pripravio, šalangove i vrengiju namazo olajom, metnio nov čapo. Jedva sam ga našo, i to čak u Čantaviru na vašaru. A tek švigar, čeljadi! Pravi iz konjskog repa, a ne ovaj kudeljaški što se oma raskušlja i nisu me se sitili. No, biće drukput. Svežite čvor na maramicu da ne zaboravite. Ajd zbogom, voli vas Braniša i take zaboravne.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Bog ga pogledo,
al ne i država

Vrime se skroz iskvarilo, ko da i Bog izgubijo kalendar. Udarile kiše, a žetva. Znade se, ka u to doba imade kiše, imade i omarine, pa čeljade ne zna šta bi o sebe, teško to mož izdurat. Ni zdravima baš ni kako triba, a da se ne divani kako duru bolesni. Zoto i jesu svi živčani, ne znu se ni pripovidat ko svit, samo bi se ništa protirivali, ko da jim omarina udarila u glavu. Vaj sovim brog voga, naj sonim brog noga. Bać Iva baš ni uživo u protirivanju, više voljijo sist na biciglu, pa u atar. Nako izdaleka, radovo

Piše: Ivan Andrašić

se cilo proliće. Kadgod se odbicigla do njive pod Dunovom i vidi kako mu napreduje žito, a ima ga dva lanca i frtalj u komatu, bude mu nikako toplo u medara. Klasovi otežali, naljivu, vidi se da će bit dobroga uroda. Dužan ni nikomu, pretelju Stipe poplaćo sve kako mu vaj na njive šta traktorom radijo, za sime i veštak podmirijo oma šćim ga digo, ostalo mu još jedino dat za kombaj. A i to će vada o nadnica, ne mora čekat da o države dobije za žito. Veli, ako ne bi došla kaka talala, bilo bi lipe asne, ko što već dugo ni. Snota kako će imat za krov cile godine, a ostaće dosta i za pridat na vagu, pa će se i njegova i cure lipo isponavljat. I nako će voga lita morat u svatove, pa će jim dobro dojt. Žencke ko žencke, nikada nemu ništa za navuč, a šifoneri puni. Njemu skoro da ništa ni ne triba, jedino bi se ošo privatno snimit. Njegova doktorica ga uputila, rekla mu da bi to tribalo obaviti u najskorije vrime. Oma se ubiližijo ko državni doktor, al navraga, dojće na red istom za tri ipo godine, umrit dotle. Ni mogo virovat dok mu na što biliži ni još dvaput rekla, a i zapisala datum na čoš uputa. Zapisala i telefon na kojega se može javiti ako mu ne daj Bože bude štogoda pri snimanja, ne do Bog. I još mu veli, možete to obaviti i privatno ko togaitoga doktora, ništa se ne čeka, oma se priko telefona možete sporazumiti i za sutra. Obradovo se, al ka je čo koliko bi tribovalo platiti, veli neka, mora se čekat. Eto, nado se da će, ako država plati po meteru makar ko lane, toliko ostat o žita, pa će i to obaviti. Samo, baš nikad ne mož bit po planu. Istina, Bog ga ve godine pogledo, al ne i država. Jutros čo na radijonu pošto će platiti žito, pa se na sve sto bisit. Oma ošo u stražnji dvor, ide vamo namo i sam se sa sobom divani. Mačka ko da ni ni opazijo, ni ga ko uvik pogladijo, a i Taksu, ni krivoga ni dužnoga, šljoknijo, šta ima lajat na gazdu. I Bela fasovala lopatom, šćim došo do kočaka. Šta se tu stala derat, a još ni ni pojila sve iz valova. A i oprasila šesnajst, ko da ga tenta, baš sad ka ji nemaš komu prodat. Sijo na drnjak i snuždijo se. Eto, misli se, ni bilo brez vraga ka je prvać brundati obnarodovo da paori samo kuku i da bi tili misec dana raditi pa o toga živiti cile godine. I sad, ka su došle ve omarine, njegovi kerice vidli da će žetva bit dobra ko što već dugo ni, pa spuščali žito skoro na tri frtalja o noga što su plaćali lane. A znade već napamet, ka se žito spušća, krov će cigurno poskupiti.

MISLI POZNATIH

- **Schopenhauer:** Prijatelj svih nije ničiji prijatelj.
- **Morales:** Mudrome više koriste neprijatelji, nego ludome prijatelji.
- **Cervantes:** Laž obično ubija prijateljstvo, a istina ljubav.

KVIZ

Hrvoje Babić

Koje godine i gdje se rodio hrvatski akademik i znanstvenik?
Gdje je stjecao akademsku naobrazbu?
U kojim svjetskim znanstvenim institucijama je radio tijekom karijere?
Što je potaknuo u Hrvatskoj?
Koji je dužnost obavljao na zagrebačkom sveučilištu?
Kada je izabran za redovitoga člana HAZU?
Što je sve tijekom bogate znanstvene karijere prezentirao javnosti?
Kada i gdje je umro?

Rodio se 17. rujna 1929. godine u Bugojnu.
Diplomirao je i doktorirao na Tehničkom fakultetu u Zagrebu.
Radio je na sveučilištima u Stockholmu, Los Angelesu, Santa Barbari.
Smjer industrijske elektronike.
Dužnost prorektora.
1997. godine u razredu Tehničkih znanosti.
64 znanstvena rada, 48 stručnih i razvojnih radova.
Umro je 7. lipnja 2015. godine u Zagrebu.

FOTO KUTAK

Ulični svirači

VICEVI

Idu dva čovjeka ulicom, i jedan kaže drugom:

- Jučer mi je pala kutija na glavu.
- Što je bilo u njoj?
- Ništa.
- A u kutiji?
- Doktore, doktore, sa mnom nitko neće razgovarati i na mene nitko ne obraća pažnju, možete li mi pomoći?
- Sljedeći!

POGLED S TRIBINA

Teniski turizam

Finalnim susretom Talijana **Fogninija** i Slovaka **Martina** (6:4, 6:1) završeno je 27. izdanje jedinog hrvatskog ATP turnira, *Croatia Opena* u Umagu. Mali primorski grad na krajnjem sjeveru hrvatskog dijela Jadrana proteklog tjedna je bio u žiži interesa svjetske javnosti, a kako i ne bi kada je specijalni gost na otvaranju bio legendarni tenisač **Andre Agassi**. Potom je u sljedećih sedam dana glavnog turnira viđen solidan tenis majstora igre na zemljanoj podlozi, nažalost bez najboljih hrvatskih tenisača koji su vikend prije izborili senzacionalnu gostujuću Davis Cup pobjedu protiv SAD. Sva tri hrvatska predstavnika u pojedinačnoj konkurenciji nastupila su s posebnom pozivnicom organizatora (**Serdarušić, Mektić i Škugor**), ali su natjecanje završila već u prvom susretu protiv objektivno kvalitetnijih i znatno bolje rangiranih protivnika. No, dubl kombinacija Mektić/**Šančić**, plasmanom u finale igre parova napravila je najbolji rezultat svoje teniske karijere i osvijetlala obraz hrvatskog tenisa u Umagu.

Organizatori *Konzum ATP Croatia Opena* Umag (kako se zbog glavnog sponzora ove godine turnir službeno zvao) su i ove godine, osim tenisa, ponudili bogati dopunski tematski program u kome su svakoga dana posjetiteljima nudili gastronomske delicije (istarski specijaliteti), bogatu vinsku ponudu (najbolja istarska vina), a na koncu svake noći i bogati glazbeni program u kome su sudjelovale brojne domaće i inozemne zvijezde. U tom sportsko-zabavnom izobilju svatko je mogao, prema svojim afinitetima, pronaći svoje mjesto. Odlična je to (i dobitna) kombinacija spajanja naizgled raznovrsnih sadržaja koji se sjajno uklapaju u zajedničku cjelinu finalnog efekta vrhunske promocije kompletnog hrvatskog turističkog proizvoda.

Primjer Umaga trebale bi slijediti i druge turističke destinacije, jer danas gostu nije dovoljno ponuditi samo sunce i more, već se njegov boravak mora osmisliti brojnim raznovrsnim sadržajima.

Recept *ATP Croatia Opena* u Umagu savršeno djeluje već godinama.

Treba ga iskoristiti...

D. P.

Konjička utrka Dužijanica u Subotici

Konjički klub *Bačka*, u nedelju, 31. srpnja, na Hipodromu u Subotici, priređuje tradicionalne konjičke kasačke trke *Dužijanica*. Trkački program počinje u 15 sati, polufinalne utrke *Dužijance* su u 16 i 16,30 sati, a veliko finale zakazano je za 19 sati.

Najbolji kasači iz države nastupit će u borbi za pobjednika *Dužijance*, a prema najavama organizatora, u glavnoj utrci dana nastupa dvanest grla, Lambert Sas, Amazon Banker, Giasone Egral, Bea Kievitshof, Rincopet Jet, Quick Viervil, Piera del Bar, Petit Four

Spin, Abba, Grumetti, Credits by Myself i Nasa Vita. Oni će biti podijeljeni u dvije polufinalne grupe, odakle će najbolji u finale, gdje će i, konačno, pasti odluka o pobjedniku.

Trkački dan se sastoji od deset natjecateljskih kasačkih utrka, nakon kojih će biti održane i dvije kvalifikacijske, za grla koja do sada nisu ispunila potrebnu normu za nastupe u trkama.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE

O PODNESENOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI IZRADE STUDIJA PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta *PARK PALIĆ DOO* Palić, Kanjiški put br.17 podnio je dana 22.7.2016.godine pod brojem IV-08-501-232/2016, Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »Izgradnja trase fekalne kanalizacije duž Kanjiškog puta, Lovranske Solunske i Ritske ulice«, prema Lokacijskim uvjetima broj IV-05-353-25-66/2016 na katastarskim parcelama 1451, 1359, 1446, 1444, 1378, 975 i 1442 KO Palić, (46.098664°, 19.771221°).

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg Slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ovog obavještenja mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronski na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodajem kuću u Subotici, Beogradski put 30. Visoka prizemnica sa suhim ulazom. Građena početkom XX. stoljeća za veleposjednike. 4 sobe 114 m², dvorište 5 ari, pomoćne zgrade. Kišni i kopani bunar, štala za konje, podrum, tavan. Za tvrtke, atelje, umjetničke radionice i drugo. Cijena 80 tisuća eura. Tel.: 063 8765 071.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, muške čakšire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke, muške košulje, sanduk za posteljinu, mesnate svinje 100-150 kg i 5,5 t soje (upotreblijiva i za sjeme). Tel.: 024 532570 ili 060 0532570.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjave, čaršavi, muške čakšire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 064 2498244.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.

Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetskom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.

Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.

Prodajem stroj šivanje marke *Bagat* s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.

Prodajem ručno štrikaći stroj *Empisal* skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.

Prodajem poslovni prostor u centru grada cca, 350 m² na tri nivoa. Inf. 069 2887213.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupaone, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaona) se prodaje ili mijenja za Zagreb (stan ili kuća) – centar. Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

Izdajem apartman *Silver* u Zadru za 2 (+1) osobe s opremljenom kuhinjom i kupaonicom, klimatiziran, TV, Wi-fi. Na raspolaganju je vrt sa sjedećom garniturom i roštiljem. Osiguran parking. Mogućnost dodatnog ležaja ili kumice. Udaljeno 5 min autom od plaže (Borik) te 10 min od centra grada. U neposrednoj blizini nalazi se nekoliko većih shopping centara. Cijena apartmana iznosi 40 eura/dan. Kontakt HR: Juraj 00385955110573, e-mail: phohnjec.ph@gmail.com, Kontakt SRB: Andrej 0641583637

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 meteteri po jutru. Tel.: 064 305 14 88

MAKARSKA: Iznajmljujem sobe s balkonom, kupaonom, hladnjakom, kao i upotreba kuhinje za ljeto 2016. god. Cijena povoljna. Tel.: 060 6331910.

Potrebno udomljavanje 3 mace na jednu godinu – sterilizirane, cijepljene. Potreban ambijent kuća s dvorištem, može i u Zemunu. Želim biti u kontaktu s osobama koje mi žele pomoći u ovome. Tel.: 065 2672086 Rupić.

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* VAŽI DO 5. 8. 2016.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.
Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

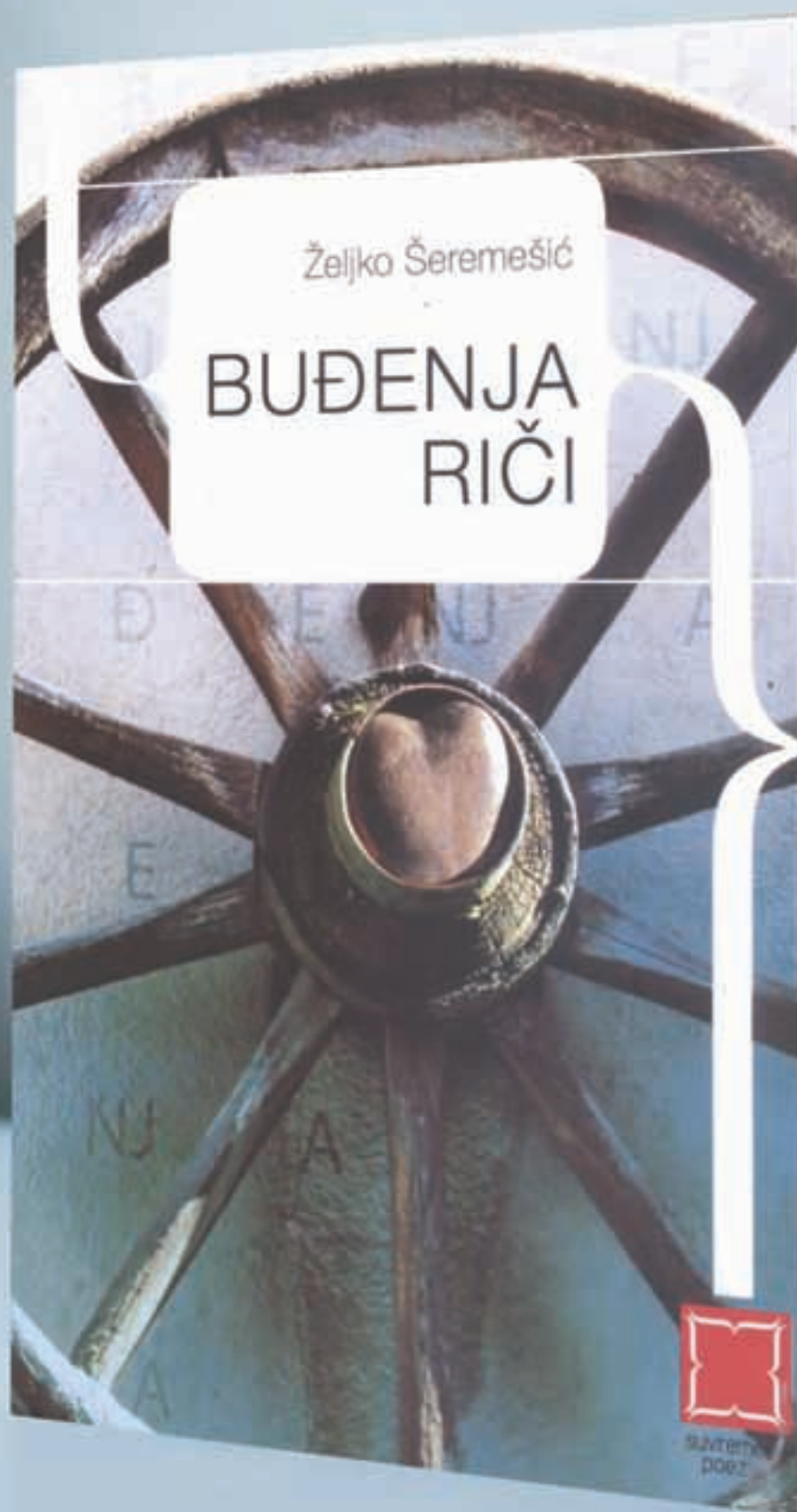
SG

intarnat

već od
649 din

TIPPNET
SUBOTICA KARAOĐEV PUT 2 TEL: 024/555785
WWW.TIPPNET.RS

***Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.***

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 400 dinara.

LUKA RAKIN, RUKOMETAS, SONTA

Rukomet u genima

Petnaestgodišnji **Luka Rakin** miran je i u duhu starih obiteljskih tradicija odgojen dečko. Svršeni je učenik OŠ *Ivan Goran Kovačić* u Sonti. S knjigom je na *per tu*. Kroz dosadašnje školovanje zna samo za petice, o čemu svjedoči i *Vukova diploma* u njegovoj vitrini. Od petog razreda druži se i s rukometnom loptom, a u protekloj polusezoni trener **Željko Apatinac** promovirao ga je u prvotimca RK *Sonta*. Luka rukomet ima u genima i nastavljač je obiteljske tradicije. U prvoj momčadi RK *Sonta* dočekao ga je dvije godine stariji brat **Dejan**, a i roditelji su im u mlađim godinama upražnjavali ovaj sport. Majka **Davina** je 8 godina čuvala mrežu ŽRK *Dinamo*, a u muškom pogonu istoga kluba otac **Goran** je stajao na vratima 5 godina.

SITAN ALI DINAMITAN

Od petog razreda Luka je polaznik školske rukometne sekcije. Kroz ove četiri godine bio je pod paskom voditelja, profesora tjelesnog odgoja **Željka Vinka**.

»U školsku rukometnu sekciju nisam zalutao. Tamo su već bili moj stariji brat Dejan i naš veliki prijatelj **Nikola Krtinić**. Osim njih dvojice i ostali dječaci prihvatili su me odlično, a pokazanim na prvom treningu bio je zadovoljan i voditelj sekcije, naš nastavnik tjelesnog odgoja **Željko Vinko**. Već na prvom treningu, pri prvom kontaktu s malom loptom, osjetio sam kako je to moj sport. Sudjelovali smo na školskim natjecanjima i postizali solidne rezultate. Sve seoske škole smo do nogu potukli i dospjeli prilično daleko, zaustavile su nas reprezentacije škola iz gradskih sredina. Jednostavno, imale su brojniju bazu za selekciju, pa su tako mogli formirati i jaču ekipu od naše. Naš nastavnik **Željko**

ko Vinko bio je vrlo zadovoljan igrama i rezultatima, a osobito našim prelaskom u RK *Sonta*«, kaže Luka.

U klubu se aktivirao dvije godine poslije Dejana i Nikole.

»Nije mi bilo ništa neobično, u RK *Sonta* je već trenirala većina mojih prijatelja iz rukometne sekcije«, prisjeća se Luka.

IGRANJE U KLUBU

Luka se odjedamput našao okružen starijim, iskusnim i vrlo dobrim igračima.

»Razlika između rada u sekciji i rada u klubu nije bila velika, jer je i nastavnik Vinko s nama radio vrlo ozbiljno. Već i u sekciji smo radili sve elemente koje radimo i na treninzima u klubu. No, ovdje je bilo dosta iskusnih igrača od kojih se dalo puno naučiti. Upijao sam svaki njihov pokret, osobito na utakmicama, pa upravo stoga sjedenje na klupi nisam smatrao izgubljenim vremenom. Rad u klubu jedino izgleda teže i ozbiljnije prigodom odigravanja utakmica. Na školskim natjecanjima igrali smo protiv svojih vršnjaka, a na klupskim utakmicama često igram i protiv puno iskusnijih i tjelesno kudikamo jačih igrača. U nekoliko ekipa igraju i rukometaši stariji od mog oca. No, treneri su me naučili da protiv njih najviše koristim svoju brzinu i pokretljivost, tako da se ipak na neki način nosimo ravnopravno. U posljednjoj polusezoni dobivao sam solidnu minutažu na uta-

kmicama, kalio sam se uz iskusne igrače i tako stjecao neophodno iskustvo. Dobro sam osjetio što znači igra protiv iskusnih, rekao bih i pomalo *prljavih* protivnika i mislim da će mi to iskustvo u budućnosti biti dragocjeno«, skromno priča Luka.

Razočaran je i odnosom velikog dijela svojih vršnjaka prema sportu općenito.

»Ne znam zbog čega moji vršnjaci bježe od sporta. Uz dobru organizaciju vremena, školske i klupske obveze se fantastično uklapaju. No, većina je sklona noćnim izlascima i opijanju, pa poslije uživaju u prepričavanju tih nazovimo pustolovina, ili sate i sate provedu za računalom i beskorisnim igricama. Ne razmišljaju koliko je bavljenje bilo kojim sportom bitno za pravilan tjelesni

razvoj u našim godinama.«, kaže Luka.

ŠKOLA I SPORT

Odlikaš, dobitnik *Vukove diplome*, Luka je uvijek u sebi nalazio dovoljno energije za sva školska i izvanškolska, kako umna, tako i tjelesna opterećenja. Škola i sport su se prožimali i dopunjavali, vremena je uvijek imao dovoljno za sve. Buduće zanimanje je odabrao i upisao željenu školu. Misli da će biti uspješan i u srednjoj tehničkoj školi u Somboru, smjer elektrotehničar računalna.

»Nadam se da ću i u srednjoj nastaviti započeto u osnovnoj i da ću i nju završiti s maksimalnim uspjehom i upisati odgovarajući studij. U njegovim planovima ima mjesta i za rukomet.

»Nadam se da će mi, pored svih obveza, ostati vremena i za moj omiljeni sport. Volio bih i na tom polju maksimalno napredovati, iako sam već sada svjestan koliko će biti potrebno uložiti truda i vremena kako bih uspio. Međutim, ukoliko se školske i sportske obveze budu sudarale, zna se – škola će uvijek imati prioritet«, završava svoju priču Luka.

Ivan Andrašić

Trener u RK *Sonta* **Željko Apatinac** cijeni igrača poput Luke:

»Rakin je igrač kojega bi u svojoj ekipi poželio svaki trener.

Iznenadujuće ozbiljan za svoje godine, svaki trening odradi maksimalno ozbiljno, s punom dozom odgovornosti. Već je odigrao solidnu minutažu na prvenstvenim utakmicama, pa iako su mu protivnici bili mahom iskusniji i tjelesno dosta jači od njega, s njima se, zahvaljujući brzini i okretljivosti, dosta ravnopravno nosio. Ima u sebi tu neophodnu dozu sportske drskosti i što me oduševljava, posjeduje vrlo izražen voljni moment i za svoje godine nevjerovatno izgrađene radne navike. Stoga mu predviđam lijepu rukometnu budućnost.«

TEKUJE 1716. – 2016.

Što god vam rekne, učinite!
(Lk 2,5)

Zdravo, Majko Tekijska, Zdravo, Slavo petrovaradinska!

(I. Okrugić Srijemac)

Četvrtak, 4. 8. 2016.

- 15h PRILIKA ZA SVETU ISPOVIJED
- 16h PRIGODNI DUHOVNI PROGRAM
- 19h SREDIŠNJE JUBILEJSKO PONTIFIKALNO
MISNO SLAVLJE SA PROCESIJOM
- 21h PRIGODNI DUHOVNI PROGRAM

Petak, 5. 8. 2016.

- 7h POBOŽNOST KRIŽNOG PUTA
- 8h SVETA MISA NA NJEMAČKOM JEZIKU
- 9h SVETA MISA NA MAĐARSKOM JEZIKU
- 11h PONTIFIKALNA SVETA MISA
NA HRVATSKOM JEZIKU
- 19h ZAVRŠNA SVETA MISA
NA HRVATSKOM JEZIKU